

00041

II

1946

KALENDARZ

Krakowskiego Ochotniczego
Towarzystwa Ratunkowego

Cena egzemplarza 50⁰ — zł.

WYROBY CUKIERNICZE

oraz znane

ze swej

jakości

L O D Y

poleca

W. MARCZYKIEWICZ

Kraków

STAROWIŚLNA 43

Tel. 565-27

KALENDARZ

KRAKOWSKIEGO OCHOTNICZEGO
TOWARZYSTWA RATUNKOWEGO

NA ROK

1946

Biblioteka Jagiellońska

1003123172

Nakładem Krak. Ochotn. Towarzystwa Ratunkowego
Kraków, ul. Potockiego L. 19 — Telefon 548-88.

Okładkę projektował Witold Chomicz

Ogłoszenia zebrała »P A R« Polska Agencja Reklamy Fr. Krajna
Oddział w Krakowie: Rynek Główny 46 — Telefon Nr 593-66.

Drukarnia »Powściągliwość i Praca« w Krakowie. M-04569.

Centrala Tekstylna i Wytwórnia Bielizny Ska **W. FRĄCZEK i L. KURDZIEL**

KRAKÓW, PLAC DOMINIKAŃSKI 2 TEL. Nr. 572-73

Materiały

BIELSKIE

LESZCZKÓW

ORYG. ANGIELSKIE

Wetny damskie i jedwabie.

Geny fabryczne.

KWIECIARNIA **„WRZOS”**

A. PIĘTKOWSKIEJ

Kraków, ul. Stradomska 18
telefon 590-78

Codziennie świeże kwiaty. Bukiety ślubne, wianki. Kosze imieninowe oraz wieńce.

MEBLE

pokoju i urządzenia
KUCHENNE

poleca

JÓZEF KOŹBIAŁ

KRAKÓW
Starowiślna 79

WINA MUSUJĄCE
WINA GRONOWE
WINA OWOCOWE

W. A. ZAWUSKI

Kraków, FLORIAŃSKA 18.
TEL. 575-23.

KALENDARZ

KRAKOWSKIEGO OCHOTNICZEGO
TOWARZYSTWA RATUNKOWEGO
NA ROK 1946

BATERIE

wysokowartościowe
poleca

ZJEDNOCZENIE WARSZAWSKICH
FABRYK BATERII „AKA”,
„CARBOCHEMIA” i „SATURN”

Kraków, ul. św. Sebastiana 8
telef. 575-24

Warszawa, ul. Srebrna 16

Prowincja za zaliczeniem.

Radioaparaty

części radiowe
sprzedaje
najtaniej

koncesjonowana firma

»TECHNIKA«

KRAKÓW
ul. Jasna 10 tel. 583-14

WŁASNE WARSZTATY REPARACYJNE

ARTYSTYCZNA PRACOWNIA TKACKA „SAMODZIAŁ”

Materiały z własnej i powierzonej wełny
KRAKÓW, Pędzichów 11. m. 4.

MASZYNY

DO PISANIA I LICZENIA

Najtańsze źródło zakupu
FRANCISZEK LEKCYŃSKI

Kraków, św. Marka 25

SPRZEDAŻ

KUPNO

PIONIER

Sp. z o. o.

HURTOWNIA
ARTYKUŁÓW
BIUROWYCH
I
SZKOLNYCH

Oddział w Krakowie

Stolarska 9 | p. tel. 544-25

Południowe Towarzystwo Transportowe

K r a k ó w, ul. Grodzką 48

tel. 593-60 — 582-59 — 548-44

Transporty samochodowe, kolejowe.

Przewozy miejscowe. Spedycja. Własne magazyny.

Zakład

MECHANICZNO-

ORTOPEDYCZNY

SIERANT JAN

kilkunastoletni pracownik Państwowej Wytwórni Protez w Krakowie ze specjalnym przeszkoleniem ortopedycznym w Centralnej Wytwórni Protez w Warszawie.

WYKONUJE:

Protezy kończyn górnych i dolnych, protezy kombinowane przy wyluszczonej kończynie górnej w stawie barkowym i dolnej w stawie biodrowym. Aparaty kończyn górnych i dolnych. Gorsety na skrzywienie kręgosłupa tylne, boczne i gorsety usztywniające. Pasy przepuklinowe jednostronne i obustronne. Pasy pooperacyjne. Wkłady na płaskie stopy według modelu.

PÓŁFABRYKATY:

Szyny do protez kończyn dolnych, górnych i aparatów wszelkiego rodzaju. Stałki na szkielety gorsetów. Kompletnie stawy skokowe znormalizowane, jak: śruby kolanowe, śruby oczkowe, śruby do zamków skrzydełkowe, śruby do aparatów i gorsetów.

Kraków, Mostowa 3, telefon 571-40
(obok szpitala O. O. Bonifratrów)

C h e m i c z n a

Pralnia i Farbiarnia

FR. BĘBENKA

w Krakowie

CENTRAŁA

ul. Grzegorzeczka 32 a

F I L I A

ul. Floriańska 34

Pilne zlecenia

wykonuje się w 6-ciu godzinach !

Do

Naszych Szanownych Czytelników!

Wydając niniejszy Kalendarz wznawiamy nasze od r. 1929 istniejące wydawnictwo, przerwane tylko przez okres okupacji. Przewyciężywszy wszystkie obecne trudności wydawnicze — oddajemy Kalendarz Społeczeństwu krakowskiemu w przekonaniu, że będziemy mogli liczyć, jak zawsze dotąd, na poparcie naszej pracy ofiarowanej służbie publicznej.

Pomoc jaką K. O. T. R. przynosi mieszkańcom naszego miasta zależna jest od posiadania odpowiedniego taboru karetek samochodowych, który podczas minionej wojny został zniszczony.

To też dochód z niniejszego wydawnictwa przeznaczony zostanie na stworzenie funduszu, jaki pomoże nagłą konieczność sprawienia nowego taboru samochodowego zrealizować.

W tym miejscu pragniemy również złożyć wszystkim przedsiębiorstwom, zakładom pracy i firmom — które przez ogłoszenie się w naszym Kalendarzu umożliwiły nam jego obecne wydanie — najserdeczniejsze podziękowanie.

Krakowskie Ochotnicze Towarzystwo Ratunkowe

Za Zarząd:

Sekretarz:

Prezes:

(-) Adam Czernecki

(-) prof. dr Józef Łatkowski

Kraków, w grudniu 1945 r.

Styczeń

NOTATKI

1	W	Nowy Rok	
2	Ś	Makarego op.	
3	C	Genowefy p.	
4	P	Eugeniusza m.	
5	S	Telesfora pap. m.	①
6	N	Trzech Króli	
7	P	Lucjana m.	
8	W	Seweryna op.	
9	Ś	Juliana m.	
10	C	Jana w.	
11	P	Honoraty p.	②
12	S	Arkadiusza	
13	N	1 po 3 Król., Najśw. Rodziny	
14	P	Hilarego b. DK.	
15	W	Pawła pust.	
16	Ś	Marcelego pap. m.	
17	C	Antoniego pust.	
18	P	Stolicy św. Piotra w Rzymie	
19	S	Henryka	③
20	N	2 po 3 Król., Sebastiana m.	
21	P	Agnieszki p. m.	
22	W	Wincentego m.	
23	Ś	Zaśl. Najśw. Panny	
24	C	Tymoteusza b. m.	
25	P	Nawrócenie św. Pawła	
26	S	Polikarpa b. m.	
27	N	3 po 3 Król., Jana Chryz.	④
28	P	Piotra Nol. w.	
29	W	Franciszka Sal. b. DK.	
30	Ś	Martyny p. m.	
31	C	Jana Bosko w.	

TROSKA PRZYRZĄDZENIA KOLACJI ODPADA!

Fa K. OCORZAŁY KRAKÓW, KRAKOWSKA 22

— Telefon Nr 507-32 —

dostarcza: na artystycznie udekorowanych półmiskach smaczne przy-
stawki z ryb — śledzi — pasztetów — drobiu — dziczyzny
z własnej pracowni kulinarnej pod kier. artysty kuchmistrza!

HURTOWNIA APTECZNA

Mgr. Wit Aldona i Kazimierz Flakowicz

Kraków, ul. Sienna 14 I p.

Telefon Nr 560-38

Luty

NOTATKI

1	P	Ignacego b. m.
2	S	Matki B. Gromniczej
3	N	4 po 3 Król., Błażeja b. m.
4	P	Andrzeja Kors. b. w. ①
5	W	Agaty p. m.
6	Ś	Tytusa b. w., Doroty p. m.
7	C	Romualda op.
8	P	Jana z Maty
9	S	Cyryla b. DK., Apolonii p. m.
10	N	5 po 3 Król., Scholastyki p. ②
11	P	N M. P. z Lourdes
12	W	7 Serwitów w.
13	Ś	Katarzyny
14	C	Walentego m.
15	P	Faustyna m., Klaud. de la C
16	S	Julianny p. m.
17	N	Starozap., Donata m.
18	P	Symeona b. m. ③
19	W	Konrada
20	Ś	Leona b. m.
21	C	Eleonory p.
22	P	Stolicy św. Piotra w Ant.
23	S	Piotra Dam. w. DK.
24	N	Mięsop., Macieja Ap.
25	P	Wiktora m.
26	W	Aleksandra b. ④
27	Ś	Gabriela w.
28	C	Romana op.

Zamów telefonem 507-32

Półmisek: karp w majonezie
 „ w galarecie
 „ po żydowsku

oraz w zyskie inne przystawki z własnej pracowni
 pod kierownictwem artysty kucharza dostarczy

K. OGORZAŁY, KRAKÓW, KRAKOWSKA 22

BIURO SPEDYCYJNO-TRANSPORTOWE

»KRAKOWSKA WISŁA«

- ODPOWIEDZIALNI EKSPEDYTORZY -

KRAKÓW, KRUPNICZA 3 - TEL. 507-69, 582-50, 580-00

Marzec

NOTATKI

1	P	Albina b.
2	S	Heleny wd.
3	N	Zapust. , Kunegundy p.
4	P	Kazimierza w.
5	W	Klaudii
6	Ś	Popielec
7	C	Tomasza z Akw. w. DK.
8	P	Jana Boż., Winc. Kadł. b. w.
9	S	Franciszki wd.
10	N	Wstępna , 40 Męczen.
11	P	Konstantego w.
12	W	Grzegorza w. DK.
13	Ś	Krystyny p. m. (Suchedni)
14	C	Matyldy wd.
15	P	Klemensa Dworz. (Suchedni)
16	S	Gertrudy p. (Suchedni)
17	N	Sucha , Jana Sarkandra m.
18	P	Cyryla b. DK.
19	W	Józefa Obl. N. M. P.
20	Ś	Hadriana m.
21	C	Benedykta op.
22	P	Katarzyny wd.
23	S	Pelagii
24	N	Głucha , Gabriela arch.
25	P	Zwiastowanie N. M. P.
26	W	Dyzmy, Teodora
27	Ś	Jana Damasc. w. DK.
28	C	Jana Kapłstrana w.
29	P	Wiktora
30	S	Anieli wd.
31	N	Srodopust.

Masz w domu przyjaciół – Telefon 507-32
nie troszcz się o przystawki!

Fa K. Ogorzały, Kraków, Krakowska 22

dostarczy: Karp w majonezie, Karp po żydowski, Karp w galarecie,
oraz wszystkie inne przystawki na półmiskach art. udekorowanych.

„DEZYNFEKTOR“ Zakład Dezynfekcji i Odszczurzenia

K r a k ó w, ul. Karłowicka 22 m. 10 II p. tel. 565-44.

Przeprowadza dezynfekcję i odpluskwanie mieszkań i biur oraz odszczurzenie zabudowań mieszkalnych, gospodarstw i obiektów przemysłowych przy pomocy wypróbowanych środków i fizycznych sił, skutecznie — szybko po cenach bardzo przystępnych.

Kwiecień

NOTATKI

1	P	Hugona b.	
2	W	Franciszka z Pauli	
3	Ś	Ryszarda b.	④
4	C	Izydora b. DK.	
5	P	Wincentego Fer. w.	
6	S	Celestyna pap.	
7	N	Czarna	
8	P	Dionizego b.	
9	W	Marii Kleof.	
10	Ś	Ezechiela pror.	⑤
11	C	Leona w. pap. DK.	
12	P	M. B. Bolesnej	
13	S	Hermenegilda m.	
14	N	PALMOWA — Justyna m.	
15	P	Lidwiny	
16	W	Benedykta Labre	
17	Ś	Aniceta pap. m.	
18	C	Wielki Czwartek	⑥
19	P	Wielki Piątek	
20	S	Wielka Sobota	
21	N	WIELKANOC	
22	P	Wielkanocny	
23	W	Wojciecha b. m.	
24	Ś	Jerzego	
25	C	Marka ew.	
26	P	Matki B. Dobrej Rady	⑦
27	S	Piotra Kaniz. w. DK.	
28	N	PRZEWODNIA , Pawła od K.	
29	P	Piotra m.	
30	W	Katarzyny Sien.	

Skład Nasion

„S I E W”

Kraków, Starowiślna 17

Z. PRZYBYŁOWSKA

poleca nasiona warzywne i kwiatowe, narzędzia ogrodnicze i pszczelarskie oraz środki chemiczne do zwalczania wszelkich szkodników.

RUCH ZBIOROWY

Odpowiedzialni Ekspedytorzy
Kraków, Krupnicza 3 Tel. 507-69, 582-50, 580-00

na cały obszar Rzeczypospolitej
tylko przez Biuro Spedycyjno-Transportowe

»KRAKOWSKA WISŁA«

Maj

NOTATKI:

1	Ś	Filipa i Jakuba Ap.
2	C	Atanazego b. DK., Zygm. m ⁹
3	P	Konstytucja 3 Maja
4	S	Znalez. Krzyża św., Flor. m.
5	N	2 po Wielkan., Piusa pap.
6	P	Jana Ew.
7	W	Domicelli m.
8	Ś	Stanisława b. m., Op. św. Józ.
9	C	Święto Zwycięstwa
10	P	Antonina b., Izydora w. ③
11	S	Franciszka Hier. w.
12	N	3 po Wielkan., Pankrac. m.
13	P	Roberta Bel. b. DK., Serwac.
14	W	Bonifacego m.
15	Ś	Zofii, Jana de la S. w.
16	C	Andrzeja Boboli w.
17	P	Faschalisa w.
18	S	Wenancjusza m., Eryka ④
19	N	4 po Wielkan., Celest. pap.
20	P	Bernardyna Sien. w.
21	W	Heleny
22	Ś	Ryty
23	C	Dezyderiusza b.
24	P	N. Marii P. Wspom. wiernych
25	S	Grzegorza pap. ⑤
26	N	5 po Wielkan., Filipa w.
27	P	Bedy w. DK.
28	W	Augustyna z Cant. b. m.
29	Ś	Magdaleny de P. p.
30	C	WNIEBOWSTĄPIENIE P.
31	P	Anieli Mer.

»GLOBITOR«

PRZEDSIĘBIORSTWO
SPEDYCYJNO-TRANSPORTOWE

Kraków, Starowiślna 62 od ul. Rzeszowskiej, tel. 557-08

Uskutecznia szybko i solidnie wszelkie transporty miejscowe
oraz każdą spedycję międzymiastową samochodami.

KRAKOWSKA Odpowiedzialni Ekspedytorzy
WISŁA SPEDYCJA — TRANSPORTY
TO PEWNOŚĆ — ZAUFANIE — SOLIDNOŚĆ

KRAKÓW, KRUPNICZA 5 — TEL. 507-69, 582-50, 580-00

Czerwiec

NOTATKI:

1	S	Jakuba Strepy bp. w. ①
2	N	Sadoka i Tow. m.
3	P	Erazma b. m.
4	W	Franciszka Car.
5	Ś	Bonifacego bp. m.
6	C	Norberta w.
7	P	Roberta op.
8	S	Medarda
9	N	ZESŁANIE DUCHA ŚW. ②
10	P	Poniedziałek świąt.
11	W	Barnaby ap.
12	Ś	Suchedni, Jana
13	C	Antoniego Pad.
14	P	Suchedni, Bazylego bp. DK.
15	S	Suchedni, Jolanty
16	N	TROJCY PRZEN. ③
17	P	Adolfa m.
18	W	Efrema w. DK.
19	Ś	Julianny p.
20	C	BOŻE CIAŁO
21	P	Alojzego w.
22	S	Paulina bp. w., M. B. N. P.
23	N	2 po Ziel. Św., Zenona m. ④
24	P	Nar. św. Jana Chrz.
25	W	Wilhelma op.
26	Ś	Jana i Pawła mm.
27	C	Władysława w.
28	P	NAJŚW. SERCA JEZUS.
29	S	PIOTRA i PAWŁA AP.
30	N	3 po Ziel. Św., Emilii m. ⑤

BIURO KUPNA I SPRZEDAŻY
„ZAUFANIE“

KRAKÓW, Bracka 6 II p. front
 tel. 535-85.

**Przedsiębiorstwo izolacyjne oraz sprzedaż materiałów
budowlanych i izolacyjnych
STANISŁAW RZEGOCIŃSKI**

**KRAKÓW, Szpitalna 36 tel. 560-84 Oddział w Bytomiu
Plac Czerwony 6/7 tel. 35-21.**

Wykonuje roboty izolacyjne ciepło i zimnochronne oraz
dostarcza wszelkie materiały izolacyjne i budowlane jak:
glazura ścienna, terracota, kafle, cement, papa, gips, masa
asbestowo-okrzemkowa, wełna szklana i mineralna,
otuliny i płyty korkowe itp.

Lipiec

NOTATKI:

1	P	Przen. Krwi P. Jez.
2	W	Nawiedzenie Najśw. Marii P.
3	S	Anatola bp.
4	C	Teodora bp.
5	P	Antoniego Zac. w.
6	S	Łucji
7	N	4 po Ziel. Św., Cyr. i Met. bp.
8	P	Elżbiety
9	W	Weroniki
10	Ś	7 Braci Męcz.
11	C	Piusa pap. m.
12	P	Jana Gwałb. op.
13	S	Małgorzaty p. m.
14	N	5 po Ziel. Św., Bonawentury
15	P	Henryka w.
16	W	Matki B. Szkaplerznej
17	Ś	Aleksego w.
18	C	Szymona z Lip., Kamila w.
19	P	Wincentego a Paulo w.
20	S	Czesława w.
21	N	6 po Ziel. Św., Praksedy p.
22	P	Święto Niepodległości
23	W	Apolinarego bp.
24	Ś	Kingi p., Krystyny p. m.
25	C	Jakuba ap.
26	P	Anny
27	S	Natalii
28	N	7 po Ziel. Św., Innocent. pap.
29	P	Marty p.
30	W	Abdona m.
31	S	Ignacego w.

TAPCZANY, jedno i dwuosobowe OTOMANY
 PODUSZKI włosienne posiada na składzie

Pracownia tapicerska **ANTONI OLECH** KRAKÓW, ul. Św. Sebastiana 33.

RUCH ZBIOROWY

Odpowiedzialni Ekspedytorzy
Kraków, Krupnicza 3 Tel. 507-69, 582-50, 580-00

na cały obszar Rzeczypospolitej
tylko przez Biuro Spedycyjno-Transportowe

»KRAKOWSKA WISŁA«

Sierpień

NOTATKI:

1	C	Piotra w okow.
2	P	M. B. Anielskiej, Alfonsa w.
3	S	Znalezienie św. Szczepana
4	N	8 po Ziel. Św., Dominika w.
5	P	N. M. P. Snieżnej
6	W	Przemienienie Pańskie
7	Ś	Kajetana w. ③
8	C	Cyriaka m.
9	P	Jana Wianney w.
10	S	Wawrzyńca m.
11	N	9 po Ziel. Św., Zuzanny p.
12	P	Klary p.
13	W	Hipolita m.
14	Ś	Wigilia, Euzebiusza m. ④
15	C	WNIEBOWZNIĘCIE N. M. P.
16	P	Joachima
17	S	Jacka w.
18	N	10 po Ziel. Św., Agapita m.
19	P	Jana Eudes w.
20	W	Bernarda op. DK.
21	Ś	Joanny ⑤
22	C	Tymoteusza m.
23	P	Filipa Ben. w.
24	S	Bartłomieja ap.
25	N	11 po Ziel. Św., Serca N.M.P.
26	P	N. M. P. Jasnogórskiej
27	W	Józefa Kal. w.
28	Ś	Augustyna bp. DK.
29	C	Ścięcie św. Jana Chrz. ⑥
30	P	Róży p.
31	S	Rajmunda w.

ŚWIECE KOŚCIELNE ozdobne i gładkie, kadzidła, oliwę do palenia
Polecą fabryka świec kościelnych:

ANTONI ROTHE Rok założenia 1879.

KRAKÓW, UL. SŁAWKOWSKA L. 20.

NOTATKI:

WYTWÓRNI
i
NAPRAWA

PARASOLI

JANINA MARCHLIK
Kraków, Krakowska 15

Wrzesień

NOTATKI:

1	N	12 po Ziel. Św., Bronisławy p.
2	P	Stefana w.
3	W	Szymona Śl. w.
4	Ś	Rozalii p.
5	C	Wawrzyńca Just. w.
6	P	Eugeniusza, Reginy p. ①
7	S	Melchiora Grodzieckiego m.
8	N	13 po Ziel. Św., Nar. N.M.P.
9	P	Piotra Klawera w.
10	W	Mikołaja w.
11	Ś	Prota i Jacka mm.
12	C	Imienia N. M. P. ②
13	P	Eugenii
14	S	Podwyższenie Krzyża św.
15	N	14 po Ziel. Św., 7 Bol. N.M.P.
16	P	Cypriana bp. m.
17	W	Stygmaty św. Franciszka
18	Ś	Suchedni, Józefa w.
19	C	Januarego m. ③
20	P	Suchedni, Eustachego m.
21	S	Suchedni, Mateusza ap.
22	N	15 po Ziel. Św., Mauryc. m.
23	P	Tekli p. m.
24	W	N. M. P. od Wykupu
25	Ś	Władysława z Gielniowa w.
26	C	8 Męczenników Kanad.
27	P	Kosmy i Damiana mm. ④
28	S	Wacława m.
29	N	16 po Ziel. Św., Michała arch.
30	P	Hieronima w. DK.

GOSPODARCZA CENTRALA

Kraków, ul. św. Józefa 12

(farby, lakiery, kalafonia, karbid, baterie,
szczotki, pasta, mydło itp.) oraz

WYTWÓRNIA ŚWIEC choinkowych
i wszelkiego innego rodzaju.

BIURO SPEDYCYJNO-TRANSPORTOWE

»KRAKOWSKA WISŁA«

— ODPOWIEDZIALNI EKSPEDYTORZY —

KRAKÓW, KRUPNICZA 3 — TEL. 507-69, 582-50, 580-00

Październik

NOTATKI:

1	W	Jana z Dukli w.
2	Ś	Aniołów Stróżów
3	C	Teresy od Dzieciątka Jezus
4	P	Franciszka z Assyżu
5	S	Placyda m. ⑤
6	N	17 po Ziel. Św., Brunona w.
7	P	N. M. P. Różańcowej
8	W	Brygidy
9	Ś	Dionizego bp. m.
10	C	Franciszka Borgiasza w.
11	P	Macierzyństwa N. M. P.
12	S	Maksymiliana bp. ⑥
13	N	18 po Ziel. Św., Edwarda w.
14	P	Kaliksta pap. m.
15	W	Teresy od Jezusa p.
16	Ś	Jadwigi, Gerarda w.
17	C	Małgorzaty Alacoque p.
18	P	Łukasza ew.
19	S	Piotra z Al. w. ⑦
20	N	19 po Ziel. Św., Jana Kant. w.
21	P	Urszuli p. m.
22	W	Korduli p. m.
23	Ś	Seweryna b. m.
24	C	Rafała arch.
25	P	Chryzanta i Darii mm.
26	S	Ewarysta m. ⑧
27	N	20 po Ziel. Św., CHR.-KRÓLA
28	P	Szymona i Tadeusza ap.
29	W	Narcyza bp.
30	Ś	Alfonsa Rodr., Edmunda
31	C	Łucji p.

KAFLE

PIECOWE I KUCHENNE ORAZ
OKUCIA DO PIECÓW poleca firma:

STANISŁAW PIETRZYK KRAKÓW, Stradomska 8
Tel. 570-13.

ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE S - k a z o. o.

Fabryka Sody w Krakowie (Borek Fałęcki)

Produkcje: Soda zwykła (amoniakalna) żrąca (kąstyczna)
krystaliczna i oczyszczona.

Sprzedaż: Centrala Handlowa Przemysłu Chemicznego
Biuro Sprzedaży Produktów Nieorganicznych
Gliwice, Górne Wały 25

Listopad

NOTATKI:

1	P	WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH
2	S	Dzień Zaduszny
3	N	21 po Ziel. Św., Huberta bp.
4	P	Karola Boromeusza bp. w. ☹
5	W	Św. Relikwii, Zachariasza w.
6	Ś	Leonarda w.
7	C	Nikandra
8	P	Klaudiusza m., Gotfryda
9	S	Teodora m.
10	N	22 po Ziel. Św., Andrzeja w. ☹
11	P	Marcina bp. w.
12	W	5 Braci pol. mm.
13	Ś	Stanisława Kostki w.
14	C	Jozafata Kuncewicza bp. m.
15	P	Alberta bp. w. DK.
16	S	Matki B. Ostrobramskiej
17	N	23 po Ziel. Św., Salomei p.
18	P	Romana m. ☹
19	W	Elżbiety
20	Ś	Feliksa w.
21	C	Ofiarowanie N. M. P.
22	P	Cecylii p. m.
23	S	Klemensa pap.
24	N	24 po Ziel. Św., Jana od Krz.
25	P	Katarzyny p. m.
26	W	Jana Berch. w. ☹
27	Ś	Waleriana bp.
28	C	Zdzisławy p.
29	P	Saturnina m.
30	S	Andrzeja ap.

**KRAKOWSKA
WISŁA**

**Odpowiedzialni Ekspedytorzy
SPEDYCJA — TRANSPORTY**
TO PEWNOŚĆ — ZAUFANIE — SOLIDNOŚĆ

KRAKÓW, KRUPNICZA 3 — TEL. 507-69, 582-50, 580-00

Fabryka Baterii

Stella

*wł: Andrzej Józefik
Wrahow, Emilii Plater 4 tel. 544-03.*

Grudzień

NOTATKI:

1	N	1 Adwentu, Edmunda m.
2	P	Bibiany p. m.
3	W	Franciszka Ksawerego w. ③
4	Ś	Barbary p. m.
5	C	Saby op.
6	P	Mikołaja bp. w.
7	S	Ambrożego bp. w. DK.
8	N	2 Adwentu, N. POCZ. N.M.P.
9	P	Leokadii p., Walerii p.
10	W	N. M. P. Loretańskiej ②
11	Ś	Damazego pap.
12	C	Aleksandra m., Otylii p.
13	P	Łucji p. m.
14	S	Arseniusza m.
15	N	3 Adwentu, Waleriana b.
16	P	Euzebiusza b. m.
17	W	Łazarza b. ④
18	Ś	Suched., Oczekiwania N.M.P.
19	C	Urbana
20	P	Suchedni, Teofila m.
21	S	Suchedni, Tomasza ap.
22	N	4 Adwentu, Zenona bp.
23	P	Wiktorii p. m.
24	W	Adama i Ewy, Wigilia
25	Ś	BOŻE NARODZENIE ⑤
26	C	Św. Szczepana
27	P	Jana Ew.
28	S	Młodzianków
29	N	Tomasza b. m.
30	P	Eugeniusza bp.
31	W	Sylwestra pap. w.

ALEKSANDER FISCHHAB

Wytwórnia Pieczęci, etykiet tłoczonych, i pracownia rytownicza
Kraków, ul. Grodzka 46, tel. 565-17

„HELIA”

Sp. z o. o.

FABRYKA CZEKOLADY I WAFELI

KRAKÓW, ul. Kolejowa 12 Tel. 566-18.

POLECA ZNANE ZE SWEJ DOBROCI

CZEKOLADY, WAFLE I WYROBY WAFLOWE

Jednostki miar najczęściej używanych

Miary długości:

Podstawową jednostkę miary długości stanowi metr = jedna dziesięciomilionowa część ćwiartki południka kuli ziemskiej.

1 m = 10 dm = 100 cm = 1000 mm, 1 km = 1000 m.

1/1000 mm = 1 mikron, 1 milionowa część mm = 1/1000 mikrona = 1 milimikron.

1 mila geograficzna = 1/15 stopnia na równiku = 7,42 km

1 mila morska wszystkich narodów = 1,852 km

Jednostki angielskie:

1 mila angielska = 1760 jardów = 1609 m

1 jard angielski = 3 stopy angielskie = 0,9144 m

1 stopa angielska = 12 cali angielskich = 0,3048 m

1 cal angielski = 0,0254 m

Jednostki innych narodów:

1 francuska mila morska = 3 mile morskie = 5,556 km

1 mila norweska = 10,000 km

1 mila niemiecka = 0,6 mili pruskiej = 7,532 km

1 wiorsta rosyjska = 1500 arszynów = 1,067 km

1 mila szwedzka = 10,000 km

1 mila polska = 7,145 km

1 łokieć polski = 24 cale = 0,576 m

Miary powierzchni:

100 kw. metrów (m² lub qm) = 1 ar (a)

100 arów (a) = 1 hektar (ha)

100 hektarów (ha) = 1 kw. kilometr (klm² lub qkm)

Miary pojemności i objętości:

1 metr sześcienny (m³ lub cbm) = 1 milion ccm lub cm³

1 cbm = 1000 litrów (l) = 100 deka-litrów (dal) = 10 hektolitrów (hl)

1 liter (l) = 1000 cm³ = 100 centolitrów (cl) = 10 decylitrów (dl)

1 cm³ = 1000 mikrolitrów

Miary angielskie:

1 minim (m) min. = 5,9192 centimila

1 fluid drachm. (fl. drm.) = 60 min. = 3,5515 mila

1 fluid ounce (fl. oz.) = 8 fl. drm. = 2,8412 centilitra

1 pint (O) = 20 fl. oz. = 0,5682454 litra

1 gallon (G) = 8 pintów = 4,546 litra

1 mil (mililitr) = 1 cm³ = 16,9 minima

1 decimil = 0,1 cm³ = 1,69 minima

1 centimil = 0,01 cm³ = 0,169 minima

Miary amerykańskie:

1 minim (m) min. = 6,1613 centimila

1 fluid drachm. (fl. drm.) = 60 min. = 3,697 mila

1 fluid ounce (fl. oz.) = 8 fl. drm. = 2,9573 centilitra

1 pint (O) = 16 fl. oz. = 0,4732 litra

1 gallon (G) = 8 pintów = 3,7854 litra

Działalność Krakowskiego Ochotniczego T-wa Ratunkowego w latach wojennych 1939 - 1945

6 czerwca 1945 r. minęło 54 lat istnienia i **nieprzerwanej** działalności Towarzystwa. Szczęśliwym bowiem zbiegiem okoliczności Towarzystwo przetrwało okres wojny i okupacji niemieckiej pod własnym zarządem jako jedyne — zdaje się — stowarzyszenie polskie; nawet rozporządzenia przejęcia Towarzystwa przez Niemiecki Czerwony Krzyż udało się przewlekaniem sprawy uniknąć. Ze względu też samcobrony nie zwoływano przez cały okres wojenny walnego zebrania członków ani nie werbowano członków wspierających. — W trudnym tym okresie straciło Towarzystwo wielu swoich zasłużonych członków i pracowników: prezesa Dra Maciaga Adama, wiceprezesa Dra Kosińskiego Mieczysława, Dra Banneta Arnolda, Inż. Polaczek Korneckiego Tadeusza, Dra Preissa Witolda, Dra Hochbauma Ignacego, Dra Żaka Rudolfa i ostatnio w tragicznej katastrofie w dniu 18 stycznia 1945 r. w czasie pełnienia swej służby wskutek ostrzeliwania karetki Pogotowia Ratunkowego przez wkraczającą patrol wojsk radzieckich na ul. Łubicz zginęli od ran postrzałowych długoletni szofer Veranemann Augustyn, sanitariusz Pułka Józef, Mgra Czernecka Wanda, żona sekretarza Towarzystwa i Studnicka Aniela, poprzednio już ranna i odwożona do szpitala. — Cześć Ich pamięci!

Skutkiem wypadków wojennych ilość członków Wydziału Towarzystwa spadła zaledwie do kilku, dlatego też w dniu 30 czerwca 1945 r. zwołaliśmy walne zebranie członków, które wybrało nowe władze z prezesem Prof. Dr. Latkowskim Józefem i wiceprezesem pułk. Plappertem Stanisławem na czele. Członków wspierających liczy T-wo ponad 400 zaledwie — znikomą wprost ilość w stosunku do liczby mieszkańców! Okres

okupacji zamknęliśmy nadwyżką dochodów nad wydatkami w kwocie 120.206.— zł, które złożyliśmy do depozytu i jak dotychczas nie zdołaliśmy nic z tej kwoty odzyskać. Okres istnienia w wolnej Polsce zaczęliśmy bez gotówki, ale dzięki bezinteresownej pracy personelu, uruchomieniu karettek zdekompletowanych i podjęciu przewozów chorych zdołaliśmy szybko podjąć dalszą działalność. A praca na Pogotowiu Ratunkowym zwłaszcza w czasie okupacji była niesłychanie ciężką — porozumiewanie się z najeźdźcą w obcym języku, kiedy wszystko miało być „sofort“ i było połączone z nieodłącznymi pogroźkami, kiepski stan samochodów, ograniczone przydziały benzyny i związany z tym zakaz wyjazdów do zachorowań w mieszkaniach prywatnych — wszystko to utrudniało tę i tak trudną pracę; mimo to cały personel spełniał w miarę sił i możliwości najlepiej swe obowiązki tak, że mamy przeświadczenie, iż Towarzystwo wywiązało się należycie z ciążących na nim obowiązków względem społeczeństwa i dobrze spełniło swoje zadania. — Tragicznie tylko przedstawia się ciągle sprawa parku samochodowego — największą i najlepszą część taboru straciliśmy w r. 1939, wszystko odjechało na wschód aby więcej nie powrócić, do tego ostatnio w styczniu 1945 r. straciliśmy najlepszą sanitarkę Chevrolet i zostaliśmy z 3-ma karetkami marki D. K. W. zakupionymi jeszcze w 1941 r. Zakupiona w lecie 1945 r. używana sanitarka marki Adler częściowo poprawiła sytuację na tym odcinku.

Na koniec podajemy parę dat statystycznych: ogółem od założenia Towarzystwa udzieliliśmy pomocy w 422.759 przypadkach, w obecnym zaś okresie wojennym w 95.748 wypadkach. Liczba przypadków, w których udzieliliśmy pomocy w poszczególnych latach, przedstawia się następująco:

1939 — 25.411, 1940 — 15.297, 1941 — 16.979, 1942 — 14.968, 1943 — 12.532 i 1944 — 10.561 przypadków. Ciekawie przedstawia się ilość zamachów samobójczych w tych latach: 1939 — 178, 1940 — 146, 1941 — 173, 1942 — 126, 1943 — 85 i 1944 — 79 przypadków, razem za cały ten okres było 787 zamachów samobójczych. — Ilość wypadków ulicznych spowodowanych przez samochody, tramwaje itp. była następująca: 1939 — 27, 1940 — 537, 1941 — 515, 1942 — 372, 1943 — 519 i 1944 — 512, razem **2.482 wypadków ulicznych**.

Do dat powyższych nie jest wliczona liczba pomocy, udzielonej przez nas wysiedlonym po powstaniu warszawskim na dworcu kolejowym w Krakowie i w ambulatorium urządzonym przez Towarzystwo przy schronisku dla wysiedlonych przy ul. Lubicz 9.

Sekretarz: A. C z e r n e c k i.

Wskazówki przy udzielaniu pierwszej pomocy w nagłych wypadkach

R A N Y.

Ran nie należy dotykać! Nawet rany zanieczyszczonej nie należy obmywać wodą karbolową ani sublimatem! Natomiast należy o ile możności posmarować otoczenie rany 5% jodyną, potem ranę natychmiast opatrzyć!

Czym? Tylko wyjałowionym, suchym, gotowym do doraźnego użycia opatrunkiem lub gazą wyjałowioną, nigdy watą i zawiązać opaską. Skoro brak wyjałowionego opatrunku należy ranę zostawić otwartą aż do udzielenia pomocy przez lekarza, skrzepów krwi nie usuwać!

Tylko przy ranach powierzchownych wystarcza opatrunek elastycznym płastrem z gazą.

Zranioną część ciała należy przy nakładaniu opatrunku unieść w górę, szczególnie gdy rana krwawi mimo założenia opatrunku. Przy większych a zwłaszcza głębszych ranach i przy wszystkich ranach w okolicy stawów, głównie na palcach i w okolicy stawu kolanowego, zaleca się zawsze wezwać lekarza, najlepiej chirurga, w przeciągu 6 do 8 godzin od chwili wypadku. Odnosi się to też do każdej choćby najmniejszej rany, skoro wystąpi ból połączony z kluciem lub pulsowaniem.

KRWOTOK TETNICZY można poznać po tym, że krew wytryska z rany łukiem rytmicznie i jest barwy jasno czerwonej. Zatomować krwotok można przez silnie zaciśnięty opatrunek **uciskowy**. Jeżeli to nie pomaga tamuje się krwotok **przez zamknięcie tętnicy**. Znajdującą się powyżej rany kończynę zginiemy jak najbardziej i trzymamy ją w tym położeniu przywiązując opaską lub chustką, albo jeżeli to nie wystarcza zaciskamy

tętnicę przez okrężne założenie opaski gumowej, szelek lub tp. na obnażonym ramieniu czy udzie. Jeżeli takie zaciśnięcie jest niemożliwe uciskamy tętnicę oboma równoległe obok siebie położonymi dużymi palcami: na ramieniu wewnętrzną stronę ramienia, na nodze tylko w środku pachwiny. Natychmiast należy wezwać lekarza, gdyż utrzymanie zaciśnięcia tętnicy może być stosowane tylko przez krótki czas! Najpóźniej po upływie godziny zwolnić zaciśnięcie, jednak przy dalszym upływie krwi natychmiast kończynę z powrotem zacisnąć. Jeżeli nie można zatamować krwi w żaden z podanych wyżej sposobów, szczególnie przy utracie kończyn, należy spróbować zatamować krew przez ucisk chustką, szmatą, częścią ubrania lub tp.

USZKODZENIA OCZU. Oba oczy — także nieuszkodzone — zawiązać opatrunkiem doraźnym, czystą chustką do nosa. Przy oparzeniach wapnem, kwasem, amoniakiem itd. oko natychmiast przemyć przy użyciu wielkiej ilości wody. Powieki należy przy tym rozszerzyć względnie wywrócić przy użyciu palca dużego i wskazującego. Trzeci oka w żadnym wypadku nie można, gdyż przy tym ulega zranieniu rogówka i prowadzić to może do dalszych komplikacji — najlepiej udać się do lekarza, o ile możliwości specjalisty.

OPARZENIA. Powstają skutkiem działania na skórę ognia, płynów gorących, pary wodnej, płynów żrących jak kwasy, ługi itp. Przy drobniejszych oparzeniach należy rany opatrzyć opatrunkiem doraźnym, gazą wyjałowioną lub specjalnym opatrunkiem przeciwko oparzeniom, nie należy stosować pudru, oliwy, tłuszczów ani maści. Ostatnio stosowane są okłady z 5% roztworu tanniny. Pęcherzy oparzelinowych nie należy naciąć. Przy większych oparzeniach nie stosować w ogóle żadnego opatrunku, tylko zawinąć chorego w prześcieradło, nakryć kocem aby nie tracił zbyt dużo ciepła, i w takim stanie dostarczyć najszybciej do szpitala. Przy oparzeniach ługiem i kwasami należy oparzone miejsca dokładnie umyć natychmiast przy użyciu dużej ilości wody celem rozcieńczenia płynu żrącego. Przy oparzeniu ługiem należy dodać do wody małą ilość kwasu borowego, winnego, cytrynowego lub octu jadального, przy oparzeniach kwasem dodajemy roztworu amoniaku lub mydła i następnie dopiero opatrujemy jak wyżej podane.

OBRAŻENIA WEWNĘTRZNE. — Przy wszystkich krwotokach wewnętrznych z płuc lub żołądka należy chorego położyć w spokoju w pozycji siedzącej względnie leżącej, położyć worek z lodem na piersi względnie na brzuch, dawać połykać kawałki lodu. Konieczna szybka pomoc lekarska. Przy

krwotokach z nosa należy chorego posadzić z głową mocno ku tyłowi odchyloną, przykładając lód wzgl. zimną wodę na nos, czoło i kark, gdy krwotok nie ustaje pomoc lekarska konieczna. Krwotoki hemoroidalne z odbytnicy skutkiem pęknięcia rozszerzonych żył tamuje się zwykle przez przykładanie okładów z zimnej wody. — Przy obrażeniach wewnętrznych skutkiem silnych urazów tępych (kopnięcie, uderzenie) w głowę lub w brzuch natychmiast przewieźć chorego do szpitala i to bezwzględnie gdy występują nudności i wymioty — nie dawać nic do jedzenia ani do picia.

ZŁAMANIA KOŚCI I ZWICHNIĘCIA.

Nawet gdy zachodzi tylko podejrzenie złamania lub zwichnięcia należy unieruchomić kończynę przez założenie szyny. W żadnym wypadku nie należy ciągnąć za złamaną kończynę ani próbować ją naprostować czy nastawić zwichnięcia. Szyny należy tak zakładać, aby **unieruchomić także stawy sąsiadujące** z miejscem złamania. Szyny należy dobrze umocować opaskami, chustkami, powrósem itp. Ramię unieruchamia się przez założenie jednej szyny, nogę zaś za pomocą dwóch szyn. Jeżeli nie ma szyn gotowych, można zastępczo unieruchomić ramię za pomocą temblaka (trójkątnej chustki). Przy złamaniu nogi użyć jako szyn można deszczulek, krążków, lasek itp. Jeżeli i tych przedmiotów nie ma, należy przywiązać złamaną nogę do zdrowej. Przy złamaniach kości połączonych z ranami (otwarte złamania) najpierw należy opatrzyć ranę, a następnie ułożyć na szynie. W wypadku uszkodzenia kręgosłupa należy ułożyć chorego na płaskim, twardym podłożu (desce, drzwiach wyjętych itp.), nie podnosić chorego, ponieważ zachodzi niebezpieczeństwo uszkodzenia rdzenia pachyżowego.

CIAŁA OBCE.

Ciała obce w nosie są wprowadzane najczęściej przez dzieci w czasie zabawy. O ile nie wypadną przy kichaniu, siąkaniu czy kaszlu, należy się zwrócić o pomoc do lekarza.

Ciał obcych z ucha nie należy starać się usunąć za pomocą jakichkolwiek narzędzi, gdyż można uszkodzić błonę bębenkową. Można jedynie usuwać za pomocą przepłukiwania strzykawką używając do tego letniej wody. O ile w przewodzie znajduje się groch lub jakieś ciało pęczniejące od wody, należy przedtem wlać do ucha trochę gliceryny.

Ciała obce w gardle i krtani usunąć można zgiąwszy głowę ku ziemi i drażniąc gardło palcem lub piórkiem względnie uderzając chorego po karku. Gdy to nie pomoże — pomoc lekarska natychmiast konieczna.

Ciała obce w przełyku i w żołądku mogą uwieznąć przy jedzeniu, chory czuje wtedy ból i nie może przełykać. Należy podawać wtedy do jedzenia puré ziemniaczane, rozgotowane kasze i pić wodę w dużej ilości, aby to ciało otoczone miazgą pokarmową mogło przejść przez przewód pokarmowy nie uszkadzając go. — W każdym wypadku należy zgłosić się do lekarza, który ewentualnie zarządzi zbadanie za pomocą promieni Rentgena.

PORAŻENIE PRĄDEM ELEKTRYCZNYM I OD PIORUNA.

Natychmiast przerwać prąd przez wyłączenie głównego wyłącznika albo przez wyjęcie stopek lub przy aparatach ruchomych przez wyjęcie wtyczki. Jeżeli prądu nie można wyłączyć, to ratujący w celach odizolowania się winien stanąć na suchym drzewie, na kilku ułożonych na sobie szybach, owinąć ręce chustkami albo częściami odzieży lub ściągnąć porażonego drewnianym drągiem. Ratujący winien się wystrzegać dotykać częściami swego ciała równocześnie porażonego i części metalowych, albo podłogi, która jest dobrym przewodnikiem (podłoga w stajni, piwnicy, łazience). Przy stwierdzeniu braku oddechu zastosować **natychmiast** na miejscu **sztuczne oddychanie** najlepiej metodą Sylvestra-Broscha, nie używać tlenu! Nie transportować, tylko w każdym razie natychmiast rozpocząć próby sztucznego oddychania, albowiem pierwsze minuty są nadzwyczaj ważne! Powyższe odnosi się także do rażonych piorunem. Oparzения opatrywać jak przy zwyczajnych oparzeniach podano.

ZATRUCIE GAZAMI — ZACZADZENIE.

We wszystkich wypadkach spowodować dopływ świeżego powietrza! Wynieść na wolne powietrze albo otworzyć okna. O ile nie oddycha lub oddycha słabo zastosować sztuczne oddychanie i stosować go długo. Nieprzytomnym nie wlewać żadnych płynów. Dłonie i stopy szczotkować albo nacierać. — Zatrutych gazami drażniącymi, żrącymi i gazami bojowymi (chlorem, fosgenem, tlenkami azotu itp.) należy uważać za ciężko chorych i jako takich ratować. Pierwsze objawy występują często po godzinach. Po zatruciu takimi gazami zatrutego rozebrać i ubra-

nie usunąć, owinać kocami i pozostawić w zupełnym spokoju położonego na wznak na plecach. W razie osłabienia serca podawać łyżeczkami gorącą kawę lub herbatę z dodatkiem alkoholu. Sztuczne oddychanie wzbronione. Podawać tlen.

WYPADKI PORAŻENIA Z GORĄCĄ I UDARU SŁONECZNEGO.

Ubranie rozpiąć. Obuwie i pończochy ściągnąć. Położyć w zacienionym miejscu. Przy sino-czerwonej barwie twarzy głowę ułożyć wysoko, zaś przy białej głowę ułożyć nisko! Skrapiać zimną wodą. Jeżeli chory nie oddycha, zastosować sztuczne oddychanie.

WYPADKI UTONIĘCIA.

Przy ratowaniu topiących się należy tonącego dla własnego bezpieczeństwa chwycić z tyłu pod pachami albo pod brodę. Po przybyciu na brzeg należy rozluźnić obciskające części ubrania, palcami oczyścić usta z piasku i mułu, sztuczne użębienie wyjąć. Ratujący winien topielca ułożyć na brzuchu, następnie ustawwszy się w poprzek nad środkiem tułowia objąć topielca z obu stron pod dolnymi żebrami i podnieść do góry tak, aby górna część ciała i głowa zwisała na dół celem umożliwienia wypłynięcia wody. Następnie przy braku oddechu zastosować sztuczne oddychanie tak długo, dopóki chory sam nie zacznie oddychać.

POWIESZENIE.

Przed wszystkim powieszonoego należy natychmiast odciąć i stosować sztuczne oddychanie przynajmniej pół godziny. Wezwać lekarza!

WYPADKI SPOWODOWANE ZAMARZNIĘCIEM.

Zmarznięte członki łamią się łatwo! Należy je ostrożnie nacierać śniegiem i zimną wodą. Zmarzniętego nie wносить do ciepłej izby, ale też przy silnym mrozie nie zostawiać na polu. Spowodować powolne ogrzanie. Po zaczerwienieniu okolicy odmrożonej wskutek nacierania nakładamy opatrunek jak przy oparzeniu.

OMDLLENIA.

Przy omdleniu należy chorego ułożyć poziomo, dolne kończyny i tułów wyżej, podawać do wężania amoniak, eter — w razie dłuższego trwania wezwać lekarza.

OTRUCIA.

Pierwszym zadaniem jest usunięcie trucizny z przewodu pokarmowego. Środkiem do tego jest spowodowanie wymiotów bądźto przez podanie ciepłej wody z mydłem, solą kuchenną lub przez włożenie palca do gardła. Przy zatruciach kwasami podawać mleko, wodę z białkiem lub wapienną, lód, w zatruciach alkaliami (ługami) rozcieńczony ocet jadalny, mleko, kwas cytrynowy, w zatruciu alkoholem należy podawać silny wywar herbaty, czarną kawę. — We wszystkich wypadkach wezwać lekarza, który przepłucze żołądek i zastosuje środki nasercowe, ewent. zarządzi przewiezienie do szpitala.

SZTUCZNE ODDYCHANIE

Dozwolone tylko w razie stwierdzenia braku oddechu. Po uszkodzonymu nie dawać napojów. Ratowanego po obnażeniu do pasa kładzie się poziomo na plecy, pod łopatki wkładamy wałek ze zwiniętej części ubrania tak, aby głowa zwisała. Głowę należy obrócić na bok. Ratujący klęczy za głową zwrócony do niego twarzą, chwytając obydwoma ramionami jego tuł ponad łokciami od strony wewnętrznej i prowadzi je powoli ponad głowę nieprzytomnego jak najniżej wzdłuż (wdech). Po 2 sekundach obejmuje ratujący przedramiona od zewnątrz, tuż pod łokciami i prowadzi je w ten sam sposób co poprzednio spowrotem naprzód klatki piersiowej i uciska ją silnie od przodu i boków (wydech). Zabieg ten należy powtarzać 8 do 10 razy na minutę. Sztuczne oddychanie należy stosować tak długo, aż wywoła się pożądaný skutek albo aż lekarz stwierdzy niechybne oznaki śmierci. Nawet po kilkugodzinnych próbach może nastąpić skutek dodatni.

Pierwszej pomocy

w n a g ł y c h w y p a d k a c h
udziela bezpłatnie w dzień i w nocy

POGOTOWIE RATUNKOWE

Kraków ul. Potockiego 19.

Telefon: 548-88

FABRYKA
CUKRÓW I CZEKOLADY
„SILESIA”
W MYSŁOWICACH

WŁAŚC.

JAN ZIÓŁKOWSKI

POLECA :

CZEKOLADĘ W TABLICZKACH
ORAZ
KARMELKI w WIELKIM
WYBORZE.

ROMAN OPALIŃSKI

Skład Futer i Pracownia Kuśnierska

Kraków, ul. Długa 10 telefon 577-70

Lista Lekarzy

- zarejestrowanych w Izbie Lekarskiej w Krakowie
i zamieszkałych w mieście Krakowie.

1. Adamczyk Józef	Kochanowskiego 16
2. Adamek Witold	Sobieskiego 24
3. Adwentowski Jan	Al. 29 Listopada 75
4. Adlerstein Karol	Kalwaryjska 6
5. Aleksandrowicz Julian	Pańska 4
6. Anselm Oskar	Łobzowska 43
7. Aptowicz Tadeusz	Al. Mickiewicza 55
8. Arend Rudolf	Al. Słowackiego 9 m. 5
9. Auber Leon	Kujawska 24
10. Bachman Karol	Garncarska 2
11. Baczak Halina	Św. Sebastiana 7
12. Badmajeff Włodzimierz	Urzędnicza 12
13. Baranowska Zofia	Kościuszki 52a
14. Baranowski Włodzimierz	Kościuszki 52a
15. Barta Karol	Długa 62
16. Bartowa Anna	Długa 62
17. Badowski Zbigniew	Zwierzyniecka 9
18. Bartel Stanisław	Mikołajska 20
19. Batko Józef	Siemiradzkiego 5
20. Bellert Józef	Bel. Prażmowskiego 35
21. Bernadzikowski Władysław	Długa 60
22. Bem Tadeusz	Wielopole 8
23. Białek Stanisław	Lubicz 27
24. Beaupré Jadwiga	Sobieskiego 5 m. 9
25. Biberstein Aleksander	Warneńczyka 3
26. Bielawski Jan	Piśsudskiego 7

27. Bieniasz Jan	Starowiślna 45
28. Bieńkiewicz August	Plac na Groblach 8
29. Bilek Mieczysław	Bednarska 7a
30. Bławat Franciszek	Starowiślna 29
31. Bochenek Michał	Biezanów-Kolonia
32. Boczar Kazimierz	Św. Jana 18
33. Boczar Stanisław	Kochanowskiego 24
34. Bodzenta Adolf	Ord. — Józefa 14 m. 1, m. Krowoderska 8
35. Bogusz Józef	Starowiślna 43
36. Bojanowicz Kazimierz	Bosacka 6b
37. Bogucka Henryka	Piłsudskiego 30
38. Bohosiewicz Teodor	Szopena 12
39. Borhardt Hilary	Jabłonowskich 4
40. Bornstein Bernard	Wielopole 24
41. Brand Henryk	Wygody 6b m. 4
42. Brodacki Roman	Biezanów-Kolonia 457
43. Brodowski Władysław	Karmelicka 14
44. Browiński Józef	Odrawą 32 m. 5
45. Bryniarski Wincenty	Miodowa 24
46. Brzezicki Eugeniusz	Biskupia 7
47. Brzycki Michał	Król. Jadwigi 29
48. Budzyński Kazimierz	Braci Dudzińskich 4
49. Bugaj Józef	Pańska 10
50. Bujak Władysław	Długa 58
51. Bulanda Bogusław	Potockiego 9
52. Buraczewska Leokadia	Borek Fał. Główna 400
53. Buraczewska Sabina	Lelewela 15 m. 2
54. Butrym Adam	Starowiślna 39
55. Buzek Maria	Dietla 113
56. Byrdówna Maria	Krzywa 7
57. Capińska Krystyna	Jagiellońska 9
58. Capiński Zbigniew	Jagiellońska 9
59. Cetnarowicz Jan	Kopernika 15
60. Chalfon Aleksander	Rynek Kleparski 13
61. Chłopicki Władysław	Krupnicza 5
62. Chmielarczyk Władysław	Lenartowicza 9
63. Cholewa Leon	Czarnowiejska 50b m. 5
64. Chomiczowa Jarosława	Król. Jadwigi 32b
65. Chrzanowski Ignacy	Karmelicka 33
66. Chudoba Antoni	Starowiślna 18
67. Chudyk Julian	Wiślna 9
68. Chudykowa Helena	Wiślna 9
69. Chudzicki Jan	Lwowska 25

70. Chutkowski Tadeusz	Zygm. Augusta 5
71. Czarnota-Bojarska Marta	Wielopole 8
72. Czarnota-Bojarski Stefan	Wielopole 8
73. Chwalibogowska Alina	Michałowskiego 1
74. Chwalibogowski Artur	Michałowskiego 1
75. Ciećkiewicz Marian	Pijarska 15
76. Cikowski Stanisław	Łobzowska 16
77. Cisek Adam	Wrocławska 11a
78. Cyrkowicz Adam	Stachowicza 14
79. Cywa Grzegorz	Mogilska 59
80. Czadowski Edmund	Radziwiłłowska 8b
81. Czaplicki Zdzisław	Sławkowska 4
82. Czapliński Zbigniew	Św. Gertrudy 2
83. Czapnicki Henryk	Floriańska 8
84. Czarniecki Feliks	Ks. Józefa 49, Salwator
85. Czartoryska Maria	Starowiślna 62
86. Czechowiczowa Halina	Urzędnicza 9
87. Czekał Ludwik	Pańska 7
88. Czernik Rudolf	Bronowice, Azory 434
89. Czerwińska Helena	Dietla 111
90. Czyżowski Bolesław	Pędzichów 9
91. Czyżowski Władysław	Pędzichów 9
92. Czesnowska Jadwiga	Kościuszki 48
93. Cwynar Stanisław	Azory — ul. Wysockiego 296
94. Dallet-Plucińska Zofia	Zyplikiewicza 17
95. Diamant-Zaleski Zygfryd	Dunajewskiego 7
96. Debita Marek Marcin	Dietla 23 m. 2
97. Doening Tadeusz	Zyplikiewicza 14
98. Dembiński Izydor	Wąska 3
99. Donhaiser Maria	Kazimierza Wielk. 89
100. Dorawski Jan	Sobieskiego 3
101. Dormicki Eryk	Zielona 9 m. 6
102. Drozd Marian	Starowiślna 32
103. Drozdowski Jerzy	Potockiego 5
104. Druszkowska Krystyna	Bożego Miłosierdzia 4
105. Dumania Stanisław	Blich 4
106. Duniewski Marian	Lubiec 12 m. 6
107. Durek Mieczysław	Limanowskiego 19
108. Dwernicki Tadeusz	Zyplikiewicza 5
109. Dyczkowski Adam	Bel. Prażmowskiego 33
110. Dziadykowa Jadwiga	Jul. Lea 15a
111. Dynowski Andrzej	Kazimierza Wielkiego 108
112. Dziegiecki Marian	Grodzka 43

113. Eibel Edward	Grzegórzecka 51
114.	
115. Fabiański Bogusław	Krowoderska 34
116. Faustyniak Marian	Wybickiego 98b
117. Feit Henryk	Al. Słowackiego 11a
118. Fenczyn Jan	Jabłonowskich 8
119. Feller Adam	Kopernika 48 pok. 44
120. Ferens Ernest	Kopernika 48
121. Fersterowa Władysława	Św. Marka 18
122. Fey-Wójtowicz Brónisława	Herwina Piątka 6
123. Färber-Łacki Mojżesz Mar.	Wróblewskiego 3/4
124. Fiałkowski Tadeusz	Pańska 10
125. Ferkówna Maria	Nowa Olsza, Orkana 26
126. Fiut Julian	Sławkowska 24a
127. Filimowski Ludwik	Słowackiego 92
128. Flatau-Kruszewska Helena	Grodzka 32
129. Fleischman Juliusz	Wilka Wyrwińskiego 6
130. Fischler Edmund	Lea 21b
131. Frankowski Aleksander	Krupnicza 11a
132. Frankow Julian	Batorego 4 m. 2
133. Freund Ilza	Wrzesińska 8 m. 12
134. Gajewska Janina	Floriańska 51
135. Galewska Irena	Cieszyńska 4
136. Galik Stanisław	Sereno Fenna 5 m. 4
137. Ganczarska Teofila	Raławicka 18
138. Garwicz Fryderyk	Sobieskiego 14
139. Gasiński Józef	Plac Matejki 2
140. Gąsiorowski Leon	Szpitalna 38
141. Gastoł Błażej	Bieżanów 485
142. Gebauerowa Maria	Mazowiecka 8
143. Gelber Leopold Jerzy	Wenecja 5
144. Gedl Edgar Zbigniew	Biskupia 5
145. Gérard de Festenburg Eryka	Siemiradzkiego 12
146. Gergovich Helena	Kopernika 38
147. Gerhardt Andrzej	Wola Duchacka, Narutowicza 36
148. Gernand Franciszek	Kalwaryjska 53
149. Gettlich Adam	Sobieskiego 1
150. Gibiński Kornel	Słoneczna 31
151. Gina Jerzy	Floriańska 9
152. Giza Tadeusz	Michałowskiego 9
153. Giżycki Marian	Plac Wolnica 5
154. Glasner Ignacy	Floriańska 32

155. Glatzel Jan	Św. Marka 8
156. Glińska Wanda	B. Zaleskiego 4b
157. Glińska Zofia	Skawińska-Boczna 8
158. Głębocka Maria	Floriańska 53
159. Gocal Stanisław	Straszewskiego 28
160. Godlewski Marian	Asnyka 3
161. Godlewski Wacław	Sereno Fenna 10
162. Godłowska Zofia	Moniuszki 38
163. Golonka Jerzy	Szopena 25
164. Gołąb Jan Kazimierz	Zyblikiewicza 5
165. Gólski Stanisław	Basztowa 16
166. Górka Mieczysław	Dominikańska 1
167. Górski Franciszek	Sławkowska 24
168. Grabczyński Jan	Smoleńsk 1
169. Grabowski Wilhelm	Urzędnicza 43
170. Gradzińska Michalina	Starowiślna 20
171. Greblowa Augusta	Wrocławska 7
172. Gröger Marian	Długa 26
173. Grochmal Stanisław	Plac Matejki 7 m. 2
174. Gruca Adam	Straszewskiego 2
175. Grzywacz Bolesław	Blich 6
176. Guschlbauer Tadeusz	Staszica 4
177. Gürtler Wojciech	Al. Słowackiego 56
178. Gwizda Bolesław	Dietla 85
179. Gzyl Alfred	Kołątaja 2
180. Haas Wiktor	Łobzowska 2
181. Hanak Józef	Szpitalna 38
182. Haller Wilhelmina	Kościuszki 42 m. 8
183. Hałas Kazimierz	Urzędnicza 11 m. 4
184. Hanasiewicz Krystyna	Zielona 19
185. Hano Józef	Sławkowska 9
186. Hansel Aleksander	Polna 40
187. Hassman Wiktor	Starowiślna 4
188. Heczko Paweł	Grodzka 58
189. Helbich Adam	Krupnicza 3 m. 8
190. Helbichowa Monika	Krupnicza 3 m. 8
191. Hełczyński Adam	Starowiślna 27
192. Heller-Mokłowska Ant.	Lotnicza 44
193. Horak Stanisław	Lenartowicza 13
194. Horodeński Józef	Zacisze 12
195. Hozer Jan	Krupnicza 11a
196. Huczek Jerzy	Prażmowskiego 61
197. Huczyński Janusz	Wola Justowska 49

198. Inatowicz Fryderyk
 199. Ingarden Maria
 200. Issajewicz Władysław
 201. Iwanicki Kazimierz
 202. Jahoda Maria
 203. Jakóbiec Mieczysław
 204. Jakobi Bronisław
 205. Jakubowski Feliks
 206. Janik Zdzisław
 207. Janicki Stanisław
 207a. Jankiewicz Józef
 208. Jarema Michał
 209. Jasieński Jerzy
 210. Jaskot Józef
 211. Jaskólska Justyna
 212. Jaskulski Zenon
 213. Jaugustyn Stanisław
 214. Jaworski Władysław
 215. Jeżewski Andrzej
 216. Jodłowski Jan
 217. Juzwa Eugeniusz
 218. Jurkiewicz Jan Leon

Batorego 11
 Biskupia 14
 Kobierzyn, Zakład
 Piłsudskiego 7
 Gołębia 4
 Potockiego 4
 Szopena 12 m. 7
 Łobzowska 52
 Starowiślna 57
 Plac Biskupi 3
 Szymanowskiego 1
 Kopernika 48
 Szymanowskiego-Boczna 5
 Starowiślna 33
 Prażmowskiego 68
 Dietla 52
 Sławkowska 20
 Grzegórzecka 49
 Basztowa 25
 Zielona 20
 Świętokrzyska 6
 Długa 6

219. Kaczor Józef
 220. Kaczówka Aleksander
 221. Kaczyński Antoni
 222. Kaczyński Henryk
 223. Kadyi Zdzisław
 224. Kafel Władysław
 225. Kalitowski Czesław
 226. Kałymonowa Eugenia
 227. Kamiński Roman
 228. Kanabus Irena
 229. Kanabus Feliks
 230. Kania Henryk
 231. Kaniewski Adam
 232. Kapelusz Wasyl
 233. Kapłańska Jadwiga
 234. Kapuściński Stanisław
 235. Karelus Kazimierz
 236. Karnicki Wacław
 237. Karpiński Stanisław
 238. Kasprzyk Mieczysław
 239. Kauczyński Klemens

Dietla 55
 Dietla 60
 Urzędnicza 10 m. 10
 Topolowa 42
 Szlak 55
 Zamenhofa 10
 Trynitarska 11
 Dunajewskiego 3
 Kopernika 17
 Serenó Fenna
 Sereno Fenna
 Dietla 85
 Lubelska 22 m. 4
 Madalińskiego 11 m. 8
 Krowoderska 37
 Prądnicza 37
 Smoleńsk 3
 Zyblikiewicza 12 m. 5
 Gnieźnieńska 5
 Ord. — Basztowa 4,
 m. Grzegórzecka 46
 Starowiślna 4

240. Kelhofer Artur	Starowiślna 70
241. Keller Tadeusz	Św. Tomasza 22
242. Kellner Zygmunt	Lenartowicza 19
243. Kędra Mieczysław	Św. Sebastiana 34
244. Kędracki Antoni	Mogilską 18
245. Kirchmayer Stanisław	Podwale 2
246. Klassa-Brunicki Eugen.	Krowoderska 33
247. Klinowski Czesław	Kopernika 38
248. Kłeczek Stanisław	Litewska 6
249. Kłosowski Stanisław	Bracka 11
250. Knapik Artur	Józefińska 29
251. Knaster Ludwik	Al. Słowackiego 58 m. 10
252. Knoreck Jan	Potockiego 3
253. Kocwa Juliusz	Długa 52
254. Kolankowski Jerzy	Piłsudskiego 9
255. Kolońska Waleria	Siemiradzkiego 6
256. Kołakowski Konstanty	Św. Gertrudy 18
257. Kołodyńska Zdzisława	Szwedzka 16
258. Kołodziej Jan	Zagrody 8
259. Komendantow Mikołaj	Meiselsa 6 m. 3
260. Komorowska Iwona	Dietla 13
261. Koniar Tadeusz	Karmelicka 11
262. Konior Ludwik	Płaszowska 80
263. Konstantynowicz Antoni	Dietla 85
264. Konstantin Eugeniusz	Ujejskiego 11 m. 10
265. Kopera Zygmunt	Kujawska 24
266. Korabczyńska Bronisława	Krupnicza 9
267. Kornacki Zygmunt	Zielona 23 m. 17
268. Korolewicz Wincenty	Augustiańska 5
269. Korolowa Stefania	Kielecka 37
270. Korta Stanisław	Kremerowska 8 m. 8
271. Kościuszkowa Janina	Krowoderska 11
272. Kostecki Jan	Floriańska 15
273. Kost Jakub	Kapucyńska 3
274. Kostkiewicz-Heller Celest.	Mazowiecka 26a m. 3
275. Kostrzewski Józef	Zygmunta Augusta 5
276. Koterla Bogusław	Retoryka 20 m. 4
277. Kotlarz Kazimierz	Starowiślna 29
278. Kotucha Reinhold	Kopernika 17 — Chirurgia
279. Kowalczyk Jan	Dietla 83
280. Kowalczykowa Janina	Dietla 83
281. Kowalski Edward	Kopernika 23
282. Kowalski Marian	Pędzichów 13
283. Kowalska Maria	Kochanowskiego 26
284. Kowalska Zofia	Gnieźnińska 5

285. Kowarz Helena	Karmelicka 45
286. Kowarzyk Hugon	Brodowicza 14
287. Kowarzykowa Zofia	Brodowicza 14
288. Kowenicki Tedeusz	Grabowskiego 3
289. Kozaczkiewicz Alojzy	Kopernika 21
290. Kozakowa Olga	Zielona 24 m. 4
291. Kozieln Zofia	Helclów 3
292. Koziorowska Aleksandra	Kopernika 48
293. Koziorowski Władysław	Kopernika 48
294. Kreisberg-Balicki Wiktor	Al. Krasińskiego 26
295. Kramarzyński Adam	Mikołajska 26
296. Kranc Maria Krystyna	Czarneckiego 4
297. Kręcina Jan	Krowoderska 34
298. Kruczek Szczepan	Bracka 6
299. Krupianka Jadwiga	Długa 4
300. Krupińska Barbara	Długa 4, ofic.
301. Król Władysław	Tarłowskiego 10
302. Krygierowa Stefania	Krowoderska 4
303. Krysakowski Józef	Łobzowska 12 pokój 25
304. Krzyżanowski Marian	Długa 86
305. Kubatko Eugeniusz	Kopernika 38
306. Kubicki Stanisław	Pędzichów 19
307. Kubiczek Mieczysław	Dwernickiego 4
308. Kubiela Czesław	Kopernika 36
309. Kubisty Władysław	Zybkiewicza 12
310. Kucharzyk Henryk	Limanowskiego 19
311. Kucharska Bogusława	Kopernika 26
312. Kukulski Zbigniew	Siemiradzkiego 3
313. Kulczycka Bronisława	Kopernika 38
314. Kulczycki Adam	Kopernika 38
315. Kulczycki Bronisław	Bieżanów — Lek. kolej.
316. Kuligowa Janina	Plac Szczepański 2
317. Kulig Zygmunt	Plac Szczepański 2
318. Kułakowski Wojciech	Bronowicka 33
319. Kumor Henryk	Pędzichów 4
320. Kunicki Adam	Kazimierza Wielkiego 19
321. Kurek Ludwik	Al. Słowackiego 81
322. Kuryło Eustachy	Topolowa 34
323. Kusiak Marian	Łobzowska 8
324. Kuśnierz Karol	Al. Krasińskiego 4
325. Kwiatkowski Benedykt	Garncarska 2
326. Kwaśniewski Bolesław	Jul. Lea 15a
327. Labega Antoni	Krowoderska 22
328. Lachs Jan	Dietla 83, ofic.

329. Laidlerowa Danuta	Retoryka 22
330. Lange Romuald	Prądnicka-Boczna 6 m. 1
331. Laszczka Czesław	Plac na Groblach 16
332. Laszczak Władysław	Kopernika 21 — chir.
333. Laskownicki Stanisław	Słoneczna 37
334. Laskownicka Zofia	Słoneczna 37
335. Latkowski Józef	Pańska 5
336. Lebioda Jerzy	Pędzichów 17
337. Lehman Tytus	Grunwaldzka 20
338. Lejman Kazimierz	Pędzichów 12
339. Lelusz-Lachowicz Hermo- genes	Floriańska 31
340. Lelusz-Lachowicz Zyg.	Floriańska 31
341. Lem Samuel	Śląska 3 m. 2
342. Leńko Jan Maria	Zielona 17
343. Leśniak Emil	Dietla 62
344. Lewicka Wanda	Smoleńsk 10
345. Lewiński Wacław	Grzegórzecka 16
346. Lewińska Helena	Grzegórzecka 16
347. Lewenfisz-Wojnarowski Henryk	Al. Słowackiego 56
348. Lezer Maurycy	Wąsowicza 5
349. Lewkowicz Ksawery	Krowoderska 19
350. Lichtig Anna	Al. Mickiewicza 61 I p.
351. Liszka Oskar	Spokojna 9
352. Lipiński Włodzimierz	Zielona 24
353. Lipski Klaudiusz	Szpitalna 36 —
354. Lipska Zofia	Al. Mickiewicza 85
355. Litwin Jarosław	Starowiślna 36
356. Liwszyc Stanisław	Szlak 14b
357. Löw Matylda	Prądnicka 4 m. 4
358. Löwenhoff Stefania	Szymanowskiego-Boczna 5
359. Löwenhoff Konstanty	Szymanowskiego-Boczna 5
360. Ludmirski Zygmunt	Podzamcze 20
361. Ludmirski Zygmunt jun.	Podzamcze 20
362. Lutyński Czesław	Prądnicka 80, Zakł. Miejskie
363. Łakota Jerzy	Kopernika 26
364. Łabużek Kajetan	Szewska 4
365. Łapiński Adam	Św. Sebastiana 20
366. Łapiński Stanisław	Św. Krzyża 5
367. Łążyński Marian	Michałowskiego 2 m. 4
368. Ławrynowicz Walentyna	Prądnicka-Boczna 6
369. Łęczycka Maria	Straszewskiego 37
370. Łopatto-Rutkowska Ant.	Grodzka 60

371. Ługowska Irena	Starowiślna 19
372. Łukawski Stanisław	Smoleńsk 26
373. Łukaszczyk Franciszek	Wrocławska 37
374. Łuczyński Zygmunt	Kordeckiego 6
375. Mach Bronisław	Grodzka 4
376. Machauf-Makarewicz Edw.	Św. Krzyża 3
377. Mądrozskiewicz Marian	Łobzowska 4
378. Malkiewicz Jan	Św. Anny 3 III p.
379. Major Klemens	Zamojskiego 28
380. Majerek Stanisław	Siemiradzkiego 10
381. Majewicz Edmund	Straszewskiego 24
382. Majewski Leon	Piłsudskiego 8
383. Majewski Kazimierz	Dietla 83
384. Makomaski Zdzisław	Zielona 22
385. Malanek Adam	Bosacka 6
386. Malinowski Marian	Starowiślna 21
387. Malinowski Adolf	Kopernika 26
388. Maleszewska Zuzanna	Prądnicka 80
389. Malinowski Stanisław	Kochanowskiego 28
390. Małecka Antonina	Szlak 14b
391. Małkiewicz Edward	Żuławskiego 5 m. 8
392. Mandłowa Augusta	Floriańska 32
393. Mandel Wolf	Floriańska 32
394. Mańkowska Maria	Bożego Ciała 3
395. Marcinkowski Włodzimierz	Straszewskiego 24
396. Marcyaniak Franciszek	Potockiego 2
397. Markowski Zygmunt	Karmelicka 36
398. Marszałek Stefania	Al. 29 Listopada 36
399. Masny Ignacy	Szlak 8
400. Matkowski Jarosław	Św. Wawrzyńca 20
401. Mayerowa-Siedlecka Stan.	Prądnicka 80
402. Matoga Władysław	Bronowice, Dworska 14
403. Mazanek Władysław	Al. 29 Listopada 81
404. Maziarski Stanisław	Orzeszkowej 10
405. Mazurkiewicz Anna	Prażmowskiego 34
406. Melnyczuk Emil	Długa 50
407. Merz Marian	Bonifraterska 1
408. Merz Alfred sen.	Bonifraterska 1
409. Meyerowa Maria	Szwedzka-Boczna 5
410. Michałowski Emil	Sobieskiego 10
411. Michniewicz Tadeusz	Potockiego 12
412. Mierowski Jan	Czysta 1
413. Miklaszewska Jadwiga	Pierackiego 8
414. Miklaszewski Wiktor	Pierackiego 8

415. Mikulski Roman	Śląska 6 m. 5
416. Mikułowski Włodzimierz	Biskupia 8
417. Miodoński Jan	Garbarska 13
418. Mirek Roman	Ślawkowska 23 m. 4
419. Mirowski Abraham	Dietla 62 m. 101
420. Missona Krzysztof	Krupnicza 18
421. Miś Marian	Mogilska 24
422. Mittlener Władysław	Wolnica 11
423. Mokry Adam	Kołatąja 3 m. 3
424. Morawska Alina	Śląska 4
425. Morawska Wera	Prażmowskiego 14
426. Morska Stanisława	Al. Słowackiego 32
427. Morus Adam	Warneńczyka 3
428. Mosing Ksawery	Piłsudskiego 34
429. Moskalewa Helena	Czarneckiego 8
430. Monné Leon	Prądnicka 55
431. Mostowska Zofia	Lubicz 34
432. Mostowski Jerzy	Lubicz 34
433. Moszczeński Stefan	Długa 62 I p.
434. Motak Aleksander	Kopernika 17
435. Mrozowski Józef	Stolarska 9
436. Mrozowska Helena	Stolarska 9
437. Mucha Stanisław	Szopena 1
438. Mulowski Tadeusz	Łobzowska 16
439. Müller Filip	Topolowa 46
440. Müntz Alfred	Karmelicka 22
441. Narkowicz Czesław	Kopernika 26
442. Naskalski Dionizy	Al. 29 Listopada 71
443. Nehring Stefania	Kopernika 48
444. Neuman Aleksander	Garncarska 3
445. Niepokoyczycka Maria	Prądnicka-Boczna 6
446. Niewiadomski Stanisław	Siemiradzkiego 35
447. Niżegorodcew Maria	Św. Gertrudy 7
448. Nowak Gustaw	Kalwaryjska 7
449. Nowak Julian	Dietla 67
450. Nowak Marian	Krakowska 21
451. Nowak Tadeusz	Św. Kingi 3
452. Nowak Stanisław	Basztowa 25
453. Nowakowa Janina	Basztowa 25
454. Nowak-Przygodzka Zofia	Karmelicka 50
455. Nowicki Stanisław	Piłsudskiego 34
456. Nowińska Jadwiga	Św. Marka 33
457. Nowiński Antoni	Dietla 73
458. Nowosielski Włodzimierz	Wiśniowa 10

459. Nüssenfeld Józef	Karmelicka 20
460. Obtulowicz Mieczysław	Starowiślna 6
461. Obtulowicz Tadeusz	Pierackiego 29
462. Okoński Zdzisław	Kalwaryjska 53
463. Okrzański Adam	Lenartowicza 8
464. Olbrychtowa Izabela	Św. Krzyża 7
465. Olbrycht Jan	Św. Krzyża 7
466. Olszański Tadeusz	Brzozowa 17 u pp. Bulandów
467. Osetek Tadeusz	Rakowicka 4
468. Osiecki Marian	Bandurskiego 10
469. Ostaszewski Jan	Prażmowskiego 39
470. Ostrowski Tadeusz	Limanowskiego 38
471. Osuchowski Jerzy	Benedykta 3
472. Ossowski Aleksander	Sarego 11
473. Oszacki Aleksander	Batorego 12
474. Oszacki Jan	Batorego 12
475. Oszast Zbigniew	Św. Marka 8
476. Otęski Leonard	Barska 66
477. Otto Marian	Nowowiejska 31
478. Otto Zbigniew	Czysta 10
479. Ottenbreit Henryk	Czyżyny 91
480. Owczyński Tadeusz	Stradom 25
481. Owńska Barbara	Michałowskiego 1
482. Owiński Józef	Długa 4
483. Pachonński Antoni	Potockiego 3
484. Pachonńska Janina	Potockiego 3
485. Pakowska Zofia	Straszewskiego 40
486. Papież Alojzy	Basztowa 4
487. Pasierbiński Stefan	Długa 50
488. Paszkowski Stanisław	Kopernika 48
489. Paully Maria	Siemiradzkiego 5
490. Pawik Wiesław	Asnyka 3
491. Pawlak Alojzy	Felicjanek 17
492. Pawlicki Władysław	Kalwaryjska 6
493. Pawłowski Ferdynand	Św. Sebastiana 33
494. Pawłowski Włodzimierz	Sobieskiego 12
495. Pelczar Feliks	Św. Marka 8
496. Perzyński Jan	Kopernika 26
497. Piątkowski Juliusz	Św. Gertrudy 2
498. Piątkowski Jerzy	Różana 14
499. Pieczarkowski Marian	Zduńska 14
500. Pieniążek Janusz	Siemiradzkiego 5
501. Pierożyński Oktawian	Al. Słowackiego 112.
502. Pietrzyk Ignacy	Kopernika 8

503. Piotrowski Kazimierz	Długa 60
504. Piotrowski Marian	Topolowa 35
505. Plinta Zdzisław	Mazowiecka 64
506. Płatek Adam	Zielona 19
507. Płatek Tadeusz	Kątowa 4
508. Pochopień Franciszek	Długa 58
509. Podłęski Walenty	Basztowa 3
510. Podwiński Stanisław	Basztowa 1
511. Polaczek Elżbieta	Smoleńsk 19
512. Polek Aleksander	Madalińskiego 10
513. Popek Walenty	Karmelicka 52
514. Popielski Bolesław	Zwierzyniecka 7
515. Popielska Zofia	Zwierzyniecka 7
516. Popielska Helena	Zwierzyniecka 7
517. Poplewski Witold	Anczyca 5
518. Popowicka Lubow	Straszewskiego 6 m. 4
519. Potok Władysław	Zwierzyniecka 25
520. Poźniak Stanisław	Potockiego 13
521. Pragłowski Tadeusz	Lubomirskich 23
522. Primus Władysław	Sobieskiego 17
523. Propa Bronisław	Dietla 44
524. Pronaszko Norma	Siemiradzkiego 13
525. Pruski Piotr	Grodzka 3
526. Przeworski Mieczysław	Floriańska 39
527. Przybylkiewicz Zdzisław	Al. Mickiewicza 37
528. Przyłuska Aleksandra	Zielona 22
529. Preus Gustaw	Kopernika 17
530. Pykosz Tadeusz	Kremerowska 12
531. Przesmycki Felicjan	Kopernika 26
532. Pyżikowa Kazimiera	Karmelicka 30
533. Rabach Mojżesz	Łobzowska 15
534. Raczyński Jan	Skawińska 25
535. Radlińska Janina	Zielona 28
536. Radwan Stanisław	Syrokomli 26
537. Raginis Józef	Bosacka 6a
538. Raginisowa Zofia	Bosacka 6a
539. Rajchel Telesfor	Kujawska 18
540. Rakowiecki Adam	Olszańska 24
541. Rakowski Tadeusz	Kopernika 26
542. Ralski Lesław	Król. Jadwigi 65
543. Rauch Krystyna	Starowiślna 4 m. 6
544. Redo Aleksander	Zamojskiego 29
545. Rekliński Julian	Zaleskiego 6
546. Rohocki Stefan	Lubicz 22 m. 4

547. Roman Stanisław	Siemiradzkiego 11
548. Romanowa Janina	Szujskiego 6
549. Romanowski Jan	Al. 29 Listopada 70
550. Romerowa Irena	Konarskiego 31
551. Rose Stella	Wiślna 9
552. Rosenhauch Edmund	Dunajewskiego 3
553. Rozenzweig Emil	Starowiślna 35 m. 10
554. Rozenzweigowa Helena	Plac Kazimierza Wielk. 5
555. Ross Oktawia	Krakowska 4
556. Ross Jan	Krakowska 4
557. Rowiński Władysław	Floriańska 31
558. Rubczyńska Alfreda	Pierackiego 16
559. Ruciński Adam	Starowiślna 64
560. Rutkowski Maksymilian	Basztowa 4
561. Rutkowska Ada	Basztowa 4
562. Rybacki Franciszek	Długa 26
563. Rychliński Wacław	Al. Słowackiego 9
564. Rychwicki Włodzimierz	Zwierzyniecka 7
565. Rydel Jan	Rzeszowska 8
566. Rzucidło Alfred	Garncarska 21
567. Sabat Bronisław	Józefińska 43
568. Sandałowicz Julia	Bronowice Małe, Mydlnicka 430
569. Sawicz Włodzimierz	Kopernika 26
570. Schneider Jan	Zwierzyniecka 19
571. Schneider Ludwik	Floriańska 34
572. Schneider-Nowak Maria	Kolberga 5 I p.
573. Schorr Izrael	Al. Krasieńskiego 21
574. Schwarz Stefan	Pańska 6
575. Sciesińska Rafalina	Zaleskiego 8
576. Sędzielowski Józef	Jasna 2
577. Seidler Maksymilian	Długa 37
578. Sembratowa Zofia	Piłsudskiego 19
579. Serafinowa Romualda	Morawskiego 12
580. Sędzimir Aleksander	Sarego 12
581. Sidorowicz Wacław	Starowiślna 22 m. 2
582. Siedlecki Feliks	Św. Marka 8
583. Sieńko Stanisław	Straszewskiego 26
584. Sieppel Ludwik	Zybkiewicza 5
585. Sikorska Aurelia	Biskupia 10
586. Sikorski Stanisław	Zamojskiego 20
587. Silberman Fryderyk St.	Szujskiego 11
588. Skalski Feliks	Orzeszkowej 5
589. Skałbowa Władysława	Strzelecka 19
590. Skałba Henryk	Strzelecka 19

591. Skimina Jan	Kochanowskiego 26
592. Składzień Edmund	Strzelecka 2
593. Slopek Stefan	Al. Mickiewicza 13 m. 3
594. Ślączkowa Zofia	Zwierzyniecka 11
595. Smagacz Stefan	Topolowa 21
596. Smolarek Jan	Prądnicka 60
597. Smolarski Kazimierz	Miodowa 51
598. Smoluchowski Adam	Kochanowskiego 24
599. Smulikowski Tadeusz	Rynek Główny 45
600. Smreczyńska Janina	Smoleńsk 23
601. Sojka Jan	Łagiewniki, Ogrodowa 156
602. Sojkowa Władysława	Łagiewniki, Ogrodowa 156
603. Sokołowska Anna	Zybklikiewicza 12
604. Sokołowski Adam	Zybklikiewicza 12
605. Sokołowska Helena	Sereno Fenna 3
606. Sokołowski Stefan	Sereno Fenna 3
607. Solarski Julian	Bel. Prażmowskiego 33
608. Solarski Zbigniew	Bel. Prażmowskiego 33
609. Solińska Eugenia	Józefitów 18
610. Solecki Adolf Aleksander	sw. Sebastiana 10 m. 2
611. Spisak Bolesław	Zybklikiewicza 5 m. 28
612. Spiss Maria	Przegorzały 88
613. Splawiński Jan	Potockiego 8
614. Spoczyńska Jadwiga	Szlak 14 b.
615. Spytkowski Bolesław	Smolki 12 d.
616. Srebrny Jan	św. Marka 6
617. Stafiera Jan	Szlak 17
618. Stankiewiczowa Maria	Basztowa — Hotel „Polonia”
619. Stanowski Józef	Łobzowska 47
620. Stanowski Edmund	Czarnowiejska 49/9
621. Stanochowa Franciszka	II. Osiedle Oficerskie 6
622. Stapor Stefan	Szpitalna 4
623. Staszkowski Jan	Rynek Podgórski 9
624. Stawiarska Gabriela	Prądnicka 80
625. Stein Bolesław	Wrzesińska 11
626. Steinberg Leon	Starowiślna 60
627. Stelmach Zygmunt	Sienkiewicza 11
628. Sternberg Jozua	Świętokrzyska 6
629. Stenzel Rudolf	Trynatarska 11
630. Stępowski Bronisław	Batorego 7
631. Stiel Roman	Grodzka 14/16
632. Stobiecki Adam	Długa 4
633. Stopnicka Marta	Urzędnicza 41
634. Stożyński Jan	Orzeszkowej 10
635. Sturm-Jeziarska Edyta	Prokocim, Krakowska 46

636. Strzemeska-Sidorowa Zofia	Długa 6
637. Stückler Józef	Kołatąja 11
638. Stypa Mieczysław	Zyplikiewicza 5
639. Stypa Róża	Zyplikiewicza 5
640. Suchorzewska Janina	Piłsudskiego 24
641. Sudolski Wiesław	Pańska 5
642. Supniewski Janusz	Al. Słowackiego
643. Surawska-Zera Maria	Karmelicka 14 m. 7
644. Surdacki Aleksander	Chłopińskiego 18
645. Surowiec Antoni	Sobieskiego 7
646. Swat Adam	Smoleńsk 22
647. Swatowa Maria	Smoleńsk 22
648. Świerszczewska Antonina	Serepo Fenna 6 m. 6
649. Szabuniewicz Bożydar	Plac na Groblach 3
650. Szarota Stanisław	Al. Krasińskiego 24
651. Szczeklik Edward	św. Tomasza 22
652. Szczerbiński Edward	Piłsudskiego 38
653. Szczerbiński Marian	Grabowskiego 7
654. Szczurkowski Cyprian	Krowoderska 55
655. Szczytowski Jan	Serepo Fenna 6
656. Szefel Irena	Zyplikiewicza 11
657. Szarota Stanisław	Al. Krasińskiego 24
658. Szenic Marian	Starowiślna 35
659. Szewczyk Aleksander	Szczepańska 3
660. Szlapak Helena	Garbarska 12
661. Szlichcińska Wanda	Starowiślna 42
662. Sznajder Włodzimierz	Starowiślna 4
663. Szomańska Eugenia	Długa 53
664. Szpilczyński Stanisław	św. Gertrudy 7
665. Szpunar Jerzy	Krowoderska 24
666. Szumowski Władysław	Szlak 39
667. Szymanowicz Józef	Siemiradzkiego 35
668. Szymański Tadeusz	Syrokomli 23 m. 2
669. Szyngiel Aleksander mjr. lek.	Spokojna 14
670. Szyberna Stefan	Rejtana 10
671. Szyszko Stanisław	Siemiradzkiego 1
672. Szyszko Władysław	Mikołajska 9
673. Tabeński Zbigniew	Król. Jadwigi 23
674. Talewski Roman	Smoleńsk 3
675. Tarnawski Stefan	Kopernika 26
676. Tarczałowicz Władysław	Plac Dominikański 2
677. Tarnowicz Helena	Dietla 48/6
678. Tarkowska Danuta	Czysta 3

679. Teichman Aleksander	Grodzka 61
680. Tempka Tadeusz	św. Jana 1
681. Tencer-Taniewski Józef	Filarecka 2 A 12
682. Tobiaszek Marian	Szlak 16
683. Tochowicz Leon	Pijarska 5
684. Trau-Kołodziej Alojzy	Zybklikiewicza 11 a.
685. Trawińska-Presser Maria	Słoneczna 37
686. Trella Julian	Orzeszkowej 9
687. Trzebicka Stefania	Ub. Społ. — Zybklikiewicza 5
688. Tumidajski Marian	Starowiślna 36
689. Turyna Eugeniusz	Potockiego 5
690. Turkowa Maria	św. Jana 9
691. Tursz-Tuszyński Mieczysław	Sereno Fenna 6 m. 14
692. Turzański Jan Marcin	św. Tomasza 30
693. Twardowski Marian	Rakowicka 11 a.
694. Tyczka Witold	Król. Jadwigi 76
695. Tuszkiewicz Alfred	Kopernika 26
696. Urbański Bolesław	Długosza 2
697. Wachnianin Miron	Al. Krasieńskiego 22
698. Wagner Roman	Plac Zgody 5.
699. Walter Franciszek	Rynek Kleparski 6
700. Warchałowski Czesław	Mogilska 20
701. Warchałowska Maria	Kopernika 38
702. Wcisło Wincenty	Kopernika 17
703. Weiss Marek Chaim	Koźłataja 14 m. 3
704. Wieja Jan	Kopernika 17
705. Wierzgacz Roman	Krakowska 49
706. Wicińska Anna Kornelia	Filarecka 16 m. 12
707. Wilczek Marian	Sławkowska 24
708. Wilczyński Ludwik	Grodzka 60
709. Wilk Julian	Prokocim — Sapiehy 5
710. Wiński Marceli	Ślaska 20 m. 2
711. Wiśniewski Michał	Floriańska „Hotel pod Różą“
712. Witwicki Tadeusz	Al. Słowackiego 137
713. Wiśniewski Marian	Grabowskiego 7 m. 5
714. Weinreb Zygfryd	tymcz. Długa 38
715. Wodniecki Józef sen.	Wielopole 6
716. Wodniecki Józef Zdzisław	Wielopole 6
717. Wodniczko Ewa	Skawińska 23
718. Woliczko Kazimierz	Starowiślna 49
719. Wójcikiewicz Józef	Wybickiego 110 c.
720. Woźniakiewiczowa Stan.	Starowiślna 41

721. Wróblewski Stanisław	Batorego 20 m. 4
722. Wróblewska Stanisława	Batorego 20 m. 4
723. Wróblewski Wincenty	Zygm. Augusta 5
724. Wydra Wojciech	Loretańska 4, ord. Grodzka 29
725. Wyka Zdzisław	Rakowicka 10
726. Wyrobek Emili	Śmoleńsk 25 a.
727. Wysocki Aleksander	Limanowskiego 18
728. Wysocki Piotr	Kremerowska 14
729. Wysocka Felicja	Kremerowska 14
730. Zabłocki Władysław	Dietla 39
731. Zabokrzycki Tadeusz	Potockiego 1
732. Zaczek Tadeusz	Kazimierza Wielkiego 82
733. Zadebowski Roman	Jabłonowskich 19 m. 20
734. Zahradnik Andrzej	Kołłątaja 12
735. Zahradnik Helena	Kołłątaja 12
736. Zajączkowski Tytus	Stara Olsza - Bocz. Potockich 8
737. Zakreys Franciszek	Kielecka 5
738. Zaremba Juliusz	Potockiego 3
739. Zakrzewski Wacław	Pańska 5
740. Zasztowt Janusz	św. Sebastiana 7
741. Zborczyński Franciszek	Straszewskiego 1
742. Zdrojewski Witold	Tenczyńska 6
743. Zgirski Ludwik	Wola Duchacka, Różana 5
744. Zieliński Jerzy	Szymanowskiego Boczna 15
745. Zieliński Ludwik	św. Marka 23 m. 3
746. Zielińska Zofia	Wybickiego 108 b.
747. Zieliński Maurycy	Karmelicka 11, F-a Lichtenstein
748. Ziembicki Witold	Wawrzyńca 26
749. Zopoth Artur	Długa 43
750. Zych Jan	Szymanowskiego Boczna 17
751. Żabianka Maria	Józefitów 4
752. Żabiński Robert	Szewska 22
753. Żardecki Aleksander	Potockiego 8
754. Żelazny Józef	św. Tomasza 29
755. Żuliński Kazimierz	Sobieskiego 6 m. 1
756. Żuławski Wojciech	Mogilska 86
757. Żurowski Ludwik	Łobzowska 4
758. Żurek Zygfryd	Śmoleńsk 25
759. Żychowicz Adam	Lługa 33
760. Żychowiczowa Franciszka	Długa 33
761. Żydłowicz Władysław	Floriańska 22

Spis lekarzy dentystów

zamieszkałych na terenie miasta Krakowa

1. Abłamowicz Maria	Wyspiańskiego 5
2. Barbulant Władysława	Herwina Piątka 6
3. Babicka Helena	Ujejskiego 6
4. Białecka Grob Janina	Urzędnicza 43/6
5. Blumin Maria	Mogilska 20
6. Bogusławski Henryk	Floriańska 10/4
7. Bonoszevska Jadwiga	Starowiślna 42
8. Bouffał Adolfina	Stradom 13
9. Brodkiewicz Zofia	Wielopole 6
10. Cabicar Halina	Starowiślna 32
11. Chadzijew Donczo	Lelewela 12
12. Cyklis Stanisław	Krupnicza 18
13. Dobrowolska Natalia	Bandurskiego 14 2
14. Dominik Kazimierz	Zyblikiewicza 5
15. Druker Norbert	Pl. Matejki 2
16. Dworakowska Maria	Karmelicka 54 9
17. Federowicz Zofia	Augustiańska 19
18. Flattau Zinger Edwarda	Prażmowskiego 27
19. Fójcik Oppenheim Romana	Wybickiego 87
20. Gauza Jan	Karmelicka 6
21. Glasner Rubin	Lubelska 31/14
22. Głowacka Felicja	Lubomirskich 29
23. Grmela Władysława	Józefińska 43/4
24. Gruzlińska Fabiana	Floriańska 13
25. Grzesło Maria	Wyspiańskiego 2
26. Holewińska Tatiana	Wybickiego 94b
27. Jabłońska Kochańska Maria	Krakowska 14
28. Jakowicka Maria	Starowiślna 70
29. Janiszewski Roman	Karmelicka 54
30. Jarema Łukowska Helena	Karmelicka 23
31. Dr. Jarzab Józef	Kopernika 32
32. Jaśkiewicz Jan	Floriańska 19

33. Kazimierski Henoch	Pl. Matejki 4
34. Kieżun Leokadia	Fałata 11
35. Kuś Zofia	Karmelicka 23
36. Kwiatkowska Wacława	Pędzichów 11
37. Lewicka Katarzyna	Szlak 63/17
38. Lewinson Halina	Wielopole 24
39. Lubowska Zenobia	Konarskiego 54.4
40. Małachowska Maria	Brodowicza 14
41. Migdalska Maria	Al. Słowackiego 50
42. Małyszczuk Jadwiga	Kasprowicza 13
43. Maryniakowa Helena	Limanowskiego 18
44. Mikucki Konrad	Krowoderska 65
45. Moncewicz Natalia	Potockiego 1
46. Nowicka Filipina	Starowiślna 60
47. Nowicka Stanisława	Batorego 12
48. Onoszko Głafira	Stradam 3
49. Orłowska Zofia	Urzędnicza 47/3
50. Pielowa Brożyna Zofia	Pierackiego 9
51. Piekarska Natalia	Zyblikiewicza 11a
52. Podgórska Henryka	Dwernickiego 6/4
53. Porębska Cyrkowicz Janina	Garbarska 16
54. Rudzka Maria	Mikołajska 21
55. Rysiewicz Maria	Wybickiego 110c
56. Sadkowska Halina	Siemiradzkiego 25
57. Scheinkoenig Helena	Sw. Katarzyny 1
58. Spanauf Emil	Kraśńskiego 26
59. Stalony Dobrzańska Maria	Blich 4
60. Stankiewicz Witold	Pierackiego 25
61. Struszyńska Jadwiga	Wenecja 4b
62. Szybist Antoniewicz Halina	Basztowa 24
63. Szymańska Janina	Grabowskiego 5/5
64. Teigowa Frydland Brucha	Wybickiego 27
65. Till Jadwiga	Pl. Dominikański 1
66. Tomczyk Piotr	Krowoderska 13
67. Turecka Zofia	Krowoderska 22
68. Unger Maurycy	Gertrudy 16/12
69. Wassermann Krystyna	Różana
70. Wengerek Irena	Batorego 25/3
71. Wodniecka Zofia	Szpitalna 36
72. Wojkow Antonina	Wąsowicza 10
73. Wołyńcowa Paulina	Batorego 24
74. Zingol Benzef Nina	Prażmowskiego 17/5

Spis Dentystów

(Upr. techn. dent.) zamieszkających na terenie Krakowa

1. Angelus Ludwik	Karmelicka 14
2. Bartoszyński Tadeusz	Pijarska 7
3. Biedrońska Elżbieta	Basztowa 4
4. Biedroński Władysław	Basztowa 4
5. Bohosiewicz Józef	Starowiślna 41
6. Bornstein Zygfryd	Długa 22
7. Czadowska Stefania	Radziwiłłowska 8b
8. Dawidowicz Roman	Starowiślna 31
9. Dembiński Henryk	Kościuszki 40
10. Duszczyńska Józefa	Szewska 5
11. Flisarski Stanisław	Retoryka 7
12. Glasgall Szyja	Hotel Polonia
13. Gniadek Leon	Długa 6
14. Goraj Antoni	Słowackiego 92
15. Gruszczyk Zofia	Starowiślna 16
16. Grundkowska Bożena	Prądnik Czerw. Piłsudskiego 6
17. Jachimowicz Edward	Podwale 2
18. Jankiewicz Czesław	Syrokomli 7
19. Korański Edward	Zwierzyniecka 21
20. Korański Jan	Senacka 9
21. Korczak Karol	Karmelicka 27
22. Kormiś Ignacy	Bracka 6
23. Kowalczyk Michał	Karmelicka 21
24. Kowalski Roman	Szlak 41
25. Kremer Zygmunt	Grabowskiego 9
26. Kukulska Stefania	Dunajewskiego 2
27. Langer Stanisław	Zwierzyniecka 15
28. Lipoński Włodzimierz	Floriańska 13
29. Łakomski Antoni	Długa 55
30. Łandek Julian	Asnyka 10
31. Łobodziński Józef	Mikołajska 5

32. Majewski Leon	Lwowska 25
33. Marczyńska Wanda	Prądnik Czerw. Piłsudskiego 6
34. Markowski Kazimierz	Krupnicza 12
35. Martynkowska Maria	Pańska 6
36. Mazaraki Stefan	Jabłonowskich 18
37. Miklaszewski Zygmunt	Smoleńsk 3
38. Mogilnicka Czesława	Pierackiego 17
39. Mühlrad Gabriela	Zamojskiego 5
40. Myśliński Kazimierz	Szewska 27
41. Nachsatz Zofia	Braci Dudzińskich 4
42. Narczyński Jan	Słoneczna 11
43. Ordower Karol	Wielopole 24
44. Orwid Daniel	Słowackiego
45. Ossolińska Stefania	Legionów 12
46. Paluch Stefania	Odrowąża 60
47. Pawłowska Felicja	Tomasza 15
48. Petrykowski Jan	Starowiślna 77
49. Petrykowski Stanisław	Starowiślna 77
50. Piżl Stanisław	Powisłe 2
51. Poleski Leon	Pl. Kaz. Wielkiego
52. Reiter Regina	Prażmowskiego 55
53. Rotszyld Marta	Starowiślna 18
54. Śliwiński Michał	Sobieskiego 19
55. Smaliński Karol	Bracka 6
56. Sroczyński Bolesław	Pl. Matejki 3
57. Stodulski Roman	Karmelicka 45
58. Stoszko Józef	Rynek Główny 15
59. Straszyński Józef	Zybkiewicza 12
60. Strzelbicki Stanisław	Pierackiego 1
61. Suwaj Wiktor	Staszica 7
62. Świdruk Władysław	Potockich 17 (Stara Olsza)
63. Szostak Stanisław	Szopena 3
64. Szczudłowska Antonina	Kremerowska 2
65. Tarczydło Jan	Szlak 23
66. Tracz Jarosław	Czarneckiego 10
67. Wilczyński Edward	Karmelicka 12
68. Wiśniewski Czesław	Św. Marka 20
69. Wojciechowski Stefan	Karmelicka 23
70. Wójtowicz Franciszek	Pl. Zgody 2
71. Wojciechowska Maria	Krowoderska 57
72. Zaliwski Julian	Dietla 49
73. Zawadzki Adam	Krowoderska 6
74. Ziffer Julian	Powroźnicza 6
75. Zelechowska Aleksandra	Starowiślna 16
76. Żmudzki Tadeusz	Rynek Główny 43

„ADA” ZAKŁAD HAFTU I RYSUNKÓW DO HAFTU

„ADA” Wykonuje wszelkie **HAFTY** ręczne, również i na sukniach, zaś **ENDEL**
i **NEREŻKI** maszynowo na poczekaniu.

„ADA” KRAKÓW, ul. Floriańska 25/1 p.

Wykaz położnych

miasta Krakowa

1. Adamek Krystyna	Łagiewniki, Lubomirskiego 111
2. Bachlej Anna	Celarowska 5
3. Bagińska Katarzyna	Prądnik Biały, Kościuszki 31
4. Bąkowska Maria	Dąbrówki 8/7
5. Bandoła Maria	Prądnik Cz. Dobrego Pasterza 39
6. Baran Aniela	Jagiellońska 9
7. Baran Janina	Brzozowa 11
8. Bartel Stanisława	Kopernika 23
9. Białek Salomea	Mazowiecka 13
10. Bielec Zofia	Grodzka 29
11. Bielowa Maria	Bocheńska 8/14
12. Bienias Aniela	Wola Duchacka, Legionów 60
13. Bilińska Franciszka	Friedleina
14. Boczarska Karolina	Krakowska 5
15. Bojan Felicja	Chodkiewicza 7/28
16. Brewińska Stanisława	Starowiślna 77
17. Broda Stanisława	Szlak 36
18. Broszkiewicz Felicja	Pędzichów 15/16
19. Budka Julia	Biała 3
20. Cecuga Regina	Ładna 213
21. Chebicka Stefania	Kopernika 17
22. Chróścicka Janina	Kopernika 4
23. Chrzanowska Maria	Lubicz 19/5
24. Cichońska Bronisława	Mydlnicka 131
25. Cieborowicz Franciszka	Kurdwanów 83
26. Cwiertniak Agata	Biezanów 84
27. Czajowska Jadwiga	Starowiślna 54
28. Dębek Janina	Łokietka 4

29. Dziedzic Emilia	Zdrowa 3
30. Dziewińska Maria	Wygrana 4/7
31. Franaszek Franciszka	Celarowska 11
32. Franczak Emilia	Rákowicka 37
33. Frankowska Sabina	Czarneckiego 8
34. Gabryszewska Józefa	Lubicz 12
35. Galdyn Maria	Zdrowa 7
36. Gałek Olga	Limanowskiego 45
37. Gałka Adela	Kopernika 23
38. Gałkowska Maria	Al. Słowackiego 78/12
39. Garga Henryka	Kr. Jadwigi 20
40. Garżyńska Ludwika	Floriańska 11/6
41. Geleta Kazimiera	Łanowa 35
42. Godniowska Stanisława	Zagrody 2
43. Gołębiowska Maria	Karmelicka 16
44. Górecka Anna	Stawowa 34
45. Górecka Wiktoria	Emaus 40
46. Grabowska Apolonia	Młyńska 10
47. Grzegorzczak Antonina	Łanowa 12
48. Gutowska Magdalena	Urodowa 3
49. Guzik Jadwiga	Wola Justowska 94
50. Halama Antonina	Lubomirskiego 23
51. Handzel Barbara	Topolowa 13
52. Harasymowicz Maria	Chodkiewicza 7
53. Heflich Halina	Czarnowiejska 74
54. Horska Wanda	Plac Wolności 37
55. Hudziak Julia	Kobierzyn 87
56. Jakubiec Julia	Bieżanów 17
57. Jamróz Władysława	Prądnik Cz. Dobr. Pasterza 391
58. Janas Julia	Prokocim, Piłsudskiego 107
59. Jasińska Ludwika	Pychowice 91
60. Jelonek Aniela	Piaski Wielkie 73
61. Kaganek Honorata	Borek Fałęcki 213
62. Kalicińska Helena	Prądnicka 50
63. Kalisz Maria	Kopernika 23
64. Kałoń Julia	Bronowice Małe, Górna 12 a
65. Karaś Julianna	Szopena 4
66. Kardas Agata	Wieś Łęg 161
67. Karpianka Rozalia	Kochanowskiego 22
68. Kluzowicz Zofia	Bosacka 7
69. Kłyś Maria	Ariańska 16
70. Kmiecik Karolina	Krasickiego 4
71. Kodymow Apolonia	Al. Słowackiego 80
72. Kornat Maria	Helclów 3
73. Kościelniak Franciszka	Białoprądnicka 44

74. Kościółek Maria	Kościuszki 23
75. Kowalczyk Anna	Bronowice M., Wyspiańskiego 16
76. Kowalska Anna	Juliusza Lea 93
77. Kowalska Stanisława	Rynek Główny 15
78. Kozak Pelagia	Lipowa 36
79. Kozynacka Magdalena	Bronowice Wielkie 319
80. Kramarska Maria	Kotlarska 4
81. Kręcioch Helena	Kopernika 23
82. Kreisa Paulina	Floriańska 5
83. Krogulska Feliksa	Łanowa 16 a
84. Krok Aniela	Wawrzyńca 37
85. Krupa Magdalena	Czyżyny 115
86. Krycińska Albina	Zielona 25
87. Kubaszewska Katarzyna	Ks. Józefa 54
88. Kudłań Ewa	Czarnowiejska 57
89. Kulczycka Maria	Jasna 7
90. Kulczyk Józefa	Limanowskiego 1
91. Kunderewicz Helena	Dietla 73
92. Kurczaba Anna	Smoleńska 17
93. Leichardt Helena	Bonarka 28
94. Leśniak Maria	Kosynierów 11
95. Łabędź Albina	Józefa 5
96. Łańko Magdalena	Felicjanek 15
97. Łazarz Maria	Radziwiłłowska 25
98. Lechowicz Julia	Jugowice 65
99. Łętocha Zofia	Płaszowska 13
100. Łopajczyk Maria	Prochowa 7
101. Machno Maria	Skotniki 109
102. Majewska Helena	Krowoderska 53
103. Maksymczuk Maria	Prokocim, Piłsudskiego 109
104. Malinowska Maria	Czyżyny 227
105. Malisz Maria	Kobierzyn 120
106. Małachowska Eugenia	Kopernika 26
107. Maryon Stefania	Kalwaryjska 79
108. Maśko Bronisława	Kopernika 23
109. Matuszek Józefa	Wola Duchacka, Narutowicza 65
110. Miga Magdalena	Stolarska 13
111. Miklas Elżbieta	Kochanowskiego 1
112. Misiura Katarzyna	Kalwaryjska 72
113. Mohl Weronika	Stara Olsza, Mieszka I. 21
114. Mowczanowska Maria	Zamojskiego 31
117. Namysło Apolonia	Topolowa 28
116. Namysłowska Anna	Paulińska 16
117. Nameth Adela	Bronowice M., Wyspiańskiego 27
118. Nieckarska Józefa	Kościuszki 64

119. Nowak Zofia	Prokocim, Piłsudskiego 53
120. Oferta Genowefa	Straszewskiego 5
121. Oleksik Helena	Św. Agnieszki 7
122. Order Erna	Lelewela 8
123. Ostatek Maria	Morsztynowska 4
124. Pałka Wanda	Bocheńska 3
125. Pałka Weronika	Rakowice, Kliny 124
126. Pastuszek Maria	Wola Duchacka, Piłsudskiego 54
127. Pawłęga Jadwiga	Górka Narodowa - Witkowice 6
128. Pawlikowska Franciszka	Dietla 113
129. Pierzochała Julia	Poselska 20
130. Piętka Antonina	Dietla 27
131. Pirog Wiktoria	Zamojskiego 23
132. Plichta Józefa	Białoprądnicka 5
133. Potoczna Katarzyna	Czarnowiejska 19
134. Potok Sylwestra	Plac Groble 19
135. Pracuch Aniela	Prądnik Cz. Dobrego Pasterza 29
136. Prochal Maria	Miedziana 98
137. Prorok Karolina	Krowoderska 54
138. Przybyś Maria	Ujejskiego 12
139. Pyrdek Katarzyna	Nowowiejska 7
140. Rachwał Aleksandra	
141. Ramult Stefania	Prądnicka 54
142. Rataj Teresa	Szlak 9
143. Rokosz Aniela	Mostowa 6
144. Rubiś Maria	Wiśniowa 2
145. Rybka Józefa	Kordeckiego 4
146. Ryguła Maria	Brzozowa 4
147. Sarna Maria	Rękawka 27
148. Sękowska Karolina	Zaleskiego 6
149. Sewiołek Stanisława	Miodowa 28
150. Skwarek Anna	Dąbie, Rzeczysko 10
151. Śmietana Maria	Bieżanów — Łazy 195
152. Smogorzewska H. Mur- czyńska	Pędzichów 21
153. Solarz Józefa	Czysta 1
154. Świadkowska Aniela	Mikołajska 4
155. Szczepańska Regina	Tonie 166
156. Szczurowska Honorata	Piaski Wielkie 46
157. Szeliga Stanisława	Mały Rynek 1
158. Szewczyk Julia	Łagiewniki, Główna 397
159. Szostek Maria	Zatorska 9
160. Szylar Wiktoria	Borek Fałęcki, Ludowa 431
161. Szymańska Barbara	Rynek Gł. 44
162. Trojak Konstancja	Bronowice W., Krakowska 233

163. Tryhubczak Maria	Stara Olsza, Boczna Potockich
164. Trzaskoś Zofia	Rakowice, Wiejska 318
165. Tugi Janina	Kopernika 23
166. Turakiewicz Zofia	Św. Filipa 23
167. Urbańska Anna	Sebastiana 34
168. Wąchał Maria	Mieszczńska 3
169. Walewska Anna	Krasickiego 12
170. Wardas Stefania	Łagiewniki, Kościuszki 47
171. Warmuzek Katarzyna	Pierackiego 4
172. Warzocha Katarzyna	Borek Fałęcki, Chłodna 330
173. Weisło Marcjanna	Skotniki 55
174. Węgrzyn Emilia	Juliusza Lea 9 a
175. Wesołowska Wiktoria	Wrocławska 31
176. Wiernek Janina	Misjonarska 19
177. Wilk Julia	Kopernika 23
178. Wlazło Maria	Zielna 15
179. Włoczkowska Rozalia	Grzegórzecka 6
180. Wójcicka Józefa	Słoneczna 17
181. Wojciechowska Janina	Szlak 18
182. Wojnarowska Aniela	Floriańska 3
183. Wójtowicz Maria	Bonerowska 5
184. Wolska Zofia	Osiedle Ofic. Herwina Piątka 19
185. Wołek Maria	Chocimska 32
186. Woźniczkowa Marcjanna	Św. Filipa 18
187. Wróblewska Stanisława	Al. Słowackiego 80
188. Wszendybyła Anna	Emmaus 2
189. Wywił Maria	Mazowiecka 61
190. Zdybek Władysława	Kopernika 23
191. Zembroń Broniława	Kopernika 23
192. Zięba Jadwiga	Konarskiego 3
193. Zielińska Maria	Juliusza Lea 7 a

Teraz nie poznaje siebie

twarz jej wyszlachetniała, cera stała się czysta i delikatna. Piegi i wszelkie plamy zniknęły bez śladu. — Używała „Kremu Specjalnego“

Anida

Spis lekarzy miejskich dzielnicowych w Krakowie

	Urzęduje	w godzinach	Mieszka
Okręg I.	Dr. Godlewski Wacław	10—12	Sereno-Fenna 10
Okręg II.A.	Dr. Sikorski Stanisław	8—10	Sw. Gertrudy 17
Okręg II.B.	Dr. Żabiński Robert	10—12	Szewska 22
Okręg III.A.	Dr. Gólski Stanisław	10—12	Basztowa 16
Okręg III.B.	Dr. Gürtler Wojciech	8—10	Al. Słowackiego 56
Okręg IV.	Dr. Baranowski Włodzim.	8—10	Kościuszki 52A
Okręg V.A.	Dr. Marcinkowski Włodzim.	8—10	Straszewskiego 24
Okręg V.B.	Dr. Smolarek Jan	10—12	Białoprądnicka 5
Okręg VI.A.	Dr. Żurowski Ludwik	10—12	Łobzowska 4
Okręg VI.B.	Dr. Polek Aleksander	10—12	Skwerowa 42
Okręg VI.C.	Dr. Żurowski Ludwik	10—12	Łobzowska 4
Okręg VII.	Dr. Matoga Władysław	—	Bronowice Wielkie —
Okręg VIII.	Dr. Nowosielski Włodzim.	10—12	Dworska 154
Okręg IX.	Dr. Kuryło Eustachy	—	Wiśniowa 10A
Okręg X.	Dr. Kruczek Szczepan	10—12	Topolowa 34
		—	Bracka 6
		10—12	

SPÓŁDZIELNIA WYDAWNICZA „CZYTELNIK”

Nakładem Spółdzielni Wydawniczej „Czytelnik”
ukazują się :

KSIAŻKI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
POMOCNICZE WYDAWNICTWA SZKOLNE
BIBLIOTECZKA MŁODEGO CZYTELNIKA

BIBLIOTEKA „CZYTELNIKA”

BELETRYSTYKA WSPÓŁCZESNA

WZNOWIENIA
ARCYDZIEŁ LITERATURY DAWNEJ

PRZEKŁADY
ARCYDZIEŁ LITERATURY OBCEJ

BIBLIOTEKA SPOŁECZNO-POLITYCZNA

BIBLIOTEKA BŁĘKITNA

TEKI GRAFICZNE

WYDAWNICTWA PRAWNICZE

Warszawa == Łódź == Kraków

Choroby zakaźne

Choroby zwane zakaźnymi należą do kategorii chorób wywołanych czynnikami zewnętrznymi, jakimi są pasożyty. Choroby te od wieków dziesiątkowały ludność a nasilenie ich przybierało nieraz rozmiary tak znaczne, że utrwalalo się aż w historii jako klęska cięższa od wojny, — takimi były epidemie dżumy, cholery, ospy. Istota ich mogła być poznana dopiero z udoskonaleniem mikroskopów, w drugiej połowie XIX wieku przeprowadzone badania Pasteura, Kocha, Ehrlicha i innych, ustaliły poglądy na przyczynę chorób zakaźnych. Znamy dziś szereg gatunków bakterii chorobotwórczych i wiemy, że poszczególnym gatunkom odpowiadają specjalne choroby, oraz że istotną przyczynę każdej choroby zakaźnej stanowi właśnie zawsze działanie bakterii i wydzielanie przez nich jądów, toksyn. Przyczyny takie, jak przeziębienie, osłabienie, wzruszenie itd., mogą tylko współdziałać z tą przyczyną główną, zmniejszając chwilowo odporność organizmu.

Bakterie są to organizmy jednokomórkowe bez wyraźnego jądra, o kształcie laseczek, ziarenek, przecinków. Są one niezmiernie małe. Ich wymiary nie przenoszą zwykle paru mikronów. Rozmnażanie odbywa się przez podział komórek albo przez wyosabnianie drobnej cząstki plazmy w postaci zarodnika. U niektórych gatunków częstość podziałów jest olbrzymia, np. bakterie cholery mogą się dzielić co 20 minut. W ten sposób dostalibyśmy po upływie 5 godzin ich liczbę zwiększoną o 1000, po upływie 10 godzin milion razy. Charakterystyczne dla bakterii, jest zdolność wytwarzania ciał wywołujących zmiany w składzie chemicznym otoczenia. Właśnie bakterie chorobotwórcze posiadają tę zdolność i wytwarzają substancje zwane ciałami trującymi lub toksynami, które zatruwają żywe komórki różnych tkanek gospodarza.

Ważną też cechą bakterii jest ich wysoka odporność na zmiany w warunkach zewnętrznych. Zarodniki niektórych gatunków mogą przetrzymywać działanie temperatury minus 190 stopni C., kilkunastominutowe ogrzewanie do 90 stopni C., kilkunastomiesięczne wysuszenie itd. Ta odporność wraz z intensywnością rozmnażania sprawiają, że bakterie są organizmami najbardziej rozpowszechnionymi. Górna warstwa gleby, dolne warstwy powietrza — wyjąwszy powietrze nad oceanami i nad szczytami gór — powierzchnie wszystkich ciał zwierzęcych i roślinnych są pełne bakterii. Bakterie powodujące gnicie, utleniające żelazo, wywołujące różnego rodzaju fermentacje, grają tak olbrzymią rolę w przyrodzie, że istnienie życia w ogóle jest najściślej z ich obecnością związane.

Organizm ludzki jest od wtargnięcia drobnoustrojów zabezpieczony przez zwarte pokrycie nabłonkiem, o ile by ten nabłonek nie miał najmniejszych uszkodzeń. Bakterie mogłyby się tylko gromadzić i rozmnażać w rozmaitych jego wpukleniach jak na błonach śluzowych nosa, ust, gardła, pod paznokciami u nasady zębów. Każde zranienie skóry, oparzenie itd. otwiera bakteriom drogę wgląd ciała, do włosowatych naczyń chłonnych lub krwionośnych. Miejsca takie nazywamy wrotami zakażenia.

Z chwilą dostania się bakterii do wnętrza organizmu, zaczyna się ich oddziaływanie, ujawniające się rozmaitą szybkością i siłą, zależnie od szybkości rozmnażania się bakterii i siły ich toksyn oraz od stanu zdrowia organizmu, od jego odporności. Odporność może być wrodzona i nabyta, może się odnosić do poszczególnych jądów lub być bardziej ogólna. Na ogół można powiedzieć, że odporność wzrasta z wiekiem, jednak niektóre choroby zakaźne, jak np. tyfus płamisty są groźniejsze dla osób starszych.

Od chwili zakażenia organizmu do ujawnienia się choroby mija pewien różnej długości okres, który nazywamy okresem wylegania danej choroby. Bakterie rozmnażają się i osiedlają, zależnie od gatunku, w różnych narządach, a równocześnie rozpoczyna się przeciwdziałanie ze strony zaatakowanego organizmu. Polega ono, obok zwiększenia temperatury, na dwóch głównych zjawiskach: pochłanianiu bakterij przez białe ciała krwi i wytwarzaniu w surowicy krwi ciał zobojętniających działanie jądów bakteryjnych, tzw. przeciwciał lub antytoksyn.

Białe ciała w swoim charakterze swobodnie po organizmie wędrujących i samodzielnie żywiących się komórek, gromadząc się dookoła wrot zakażeń i miejsc rozmnażania się bakterij, pochłaniają je i trawią, przyczyniając się w ten sposób znakomicie

do obrony organizmu. Niektóre z nich, przeładowane bakteriami, zostają przy tym zniszczone i zatrute: nagromadzenia takich martwych białych ciałek stanowią przeważną część t. zw. ropy np. w miejscach podskórnych zakażeń przez bakterie ropne.

Im organizm jest zdrowszy, im normalniej krąży krew, im sprawniej odbywa się oddychanie, w tym lepszym stanie znajdują się białe ciała i tym sprawniej mogą one prowadzić walkę z bakteriami.

Przeciwciała, które w surowicy krwi po zatruciu organizmu przez bakterie zostają wytwarzane, powstają zwykle w nadmiarze. Działają one przy tym zobojętniająco wyłącznie na te jady, które ich tworzenie wywołały i utrzymują się we krwi jeszcze przez pewien czas po wyzdrowieniu organizmu.

W ten sposób organizm zostaje uodporniony przeciwko danej chorobie — w wypadku pewnych chorób, jak np. dyfterytu, anginy itd. na czas krótki, dla innych, jak np. duru brzuszego, szkarlatyny, ospy — na szereg lat lub nawet całe życie.

Na tym właśnie oparto obronę organizmu przez tzw. szczepienie lub sztuczne uodpornienia. Rozróżniamy dwa rodzaje szczepień: szczepienie, przy którym wprowadzamy do organizmu zabite lub odpowiednio osłabione bakterie, lub jady bakteryjne, wywołując tworzenie antytoksyn, nazywamy szczepieniem czynnym; szczepienie bierne polega na wprowadzeniu gotowych antytoksyn z surowicą krwi zwierząt, które zakażano daną chorobą. Najbardziej rozpowszechnione szczepienie czynne to szczepienie przeciw ospie; ze szczepień biernych z najlepszymi rezultatami jest stosowane szczepienie przeciw dyfterytowi. Szczepienia czynne zabezpieczają organizm na ogół na czas dłuższy, niż bierne.

Obok uodporniania organizmu przez szczepienia, główną rolę w zwalczaniu chorób zakaźnych gra ograniczanie możliwości zakażenia. Ogromne znaczenie ma tutaj odosabnianie chorych i należyte odkażanie miejsc i rzeczy, z którymi chory obcował. Zapobieganie zakażeniu jest szczególnie łatwe w chorobach takich jak tyfus plamisty i malaria, których zarazki są przeschczepiane z osób chorych na zdrowe przez owady. Bakterie tyfusu plamistego nie są dotąd poznane dokładnie, jest natomiast ustalone, że bakterie te rozwijają się jako w gospodarzu pośrednim, we wszy odzieżowej i za jej pośrednictwem odbywa się zakażenie. Walka z tyfusem plamistym polega tylko na zwalczaniu zausznia u ludności. Podobnie przedstawia się sprawa w wypadku malarii, tylko, że zarazkami są tutaj pierwotniaki, a nie bakterie, a gospodarzem pośrednim przenoszącym zakażenie na człowieka jest komar widliszek — zwalczanie

zatem polega na osuszaniu błot, w których żyją larwy tych komarów.

Dla większości jednak chorób zakaźnych, istnieje możność zakażenia bezpośredniego przez przeniesienie bakterii przy zetknięciu się osób zdrowych z chorymi lub z ich otoczeniem. Sposób przenoszenia się tych bakterii jest różny: zależnie od tego, w jakich narządach rozwijają się dane bakterie. Dla chorób, których zarazki rozwijają się przede wszystkim w przewodzie pokarmowym, zarazki są wydzielane głównie z odchodami. Do tej grupy należą z najpospolitszych u nas chorób tyfus brzuszny i czerwotka, a także cholera. Bakterie cholery giną przy tym stosunkowo prędko, natomiast bakterie czerwotki, a zwłaszcza tyfusu brzusznego mogą rozwijać się i poza organizmem. Stąd konieczność zwrócenia przy epidemii tyfusu brzusznego uwagi na dokładną dezynfekcję ustępów i dołów kloacznych. Przy zaniedbaniu tych ostrożności, zarazki mogą się przedostać do wody zaskórnej i dalej zakażać strumienie i rzeki. Z wodą zakażonych studzien lub rzek bakterie dostają się do rozcieńczonego wodą mleka, masła, owoców i ogrodowizn, płukanych w tej wodzie itd.

Niemniej liczne drogi zakażeń istnieją dla tych chorób, których zarazki rozwijają się przede wszystkim w drogach oddechowych i wydalone są z wydalninami nosa i gardła, przy kaszlu, pluciu i wycieraniu nosa. Do tych chorób zalicza się przede wszystkim gruźlicę, dyfteryt, grypę, krztusiec itd. Przy każdej z tych chorób, chory może rozsiewać bakterie z drobnymi kropelkami śliny przy mówieniu, pocałunkach, przy spluwaniu na podłogę, na ulicę itd. (Laseczki dyfterytu i gruźlicy mogą żyć poza organizmem znosząc wysuszenie), stąd unoszą się wraz z kurzem w powietrzu, czyniąc już sam proces oddechania w tak zakażonych środowiskach niebezpiecznych dla zdrowia.

W wypadku gruźlicy do jej rozszerzania się przyczynia się to, że choroba ta ma przeważnie przewlekły przebieg i chorzy nie mogą być izolowani w większości wypadków, gdyż ilość sanatoriów jest u nas jeszcze znikomą małą. Gdzie warunki materialne nie pozwalają na wysłanie chorego do sanatorium, a ciasnota mieszkania zmusza zdrowych do ciągłego kontaktu z chorym, tam gruźlica obejmuje zwykle całe rodziny.

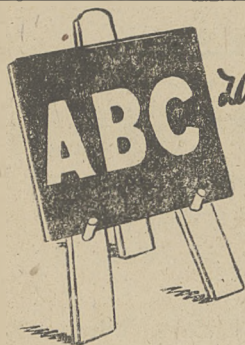
Zaznaczyć przy tym należy, że jakkolwiek wrotami zakażenia w wypadku gruźlicy są głównie różne zranienia dróg oddechowych, to jednak zarazki jej mogą dostawać się do organizmu z pokarmem, nie ma w ogóle narządu, który nie mógłby stawać się ogniskiem tej choroby, a więc i wydalanie zarazków jest możliwe też i z moczem i odchodami, jakkolwiek rzadziej.

Trzecią kategorię stanowią choroby, których zarazki rozwijają się w owrzodzeniach podskórnych i wraz ze złuszczałą się wysypką bywają rozsiewane z całej powierzchni ciała. Do nich należy ospa; szkarlatyna i odra. Zarazki ospy i szkarlatyny nie są jeszcze znane, pewne jest jednak, że znajdują się one w złuszczałą się wysypce, jak również w wydalinach dróg oddechowych, we krwi itd. Dzięki szczepieniom ochronnym wypadki ospy stają się u nas coraz rzadsze.

Przy przeprowadzaniu dezynfekcji uwzględniać musimy właściwość tych bakterij, o które w danym wypadku chodzi, im odporniejszy gatunek, tym dokładniejsza musi być dezynfekcja. Na ogół bielizna chorego jest odkażona wystarczająco, jeżeli z godzinę podlegała gotowaniu z sodą. Wszystkie inne natomiast rzeczy, których nie można wygotować, powinny być odesłane do zakładu dezynfekcyjnego.

Głównie stosowanym środkiem do odkażania mieszkań jest formalina. Drzwi, okna, podłoga pokoju, winne być zmyte roztworem 5-procentowym lyzolu, ściany bielone można pociągnąć mlekiem wapiennym. Po dokładnym uszczelnieniu okien, drzwi, rozpyla się przy pomocy odpowiednich przyrządów 40 procentowy wodny roztwór formaldehydu. Czas trwania dezynfekcji 12 — 24 godzin.

Wspomniane tu zabiegi: uodpornianie zdrowych przez szczepienie ochronne, izolowanie chorych, odkażanie mieszkań i rzeczy zakażonych, to najważniejsze środki doraźne, które stosujemy w walce z epidemiami. Dbłość o czyste utrzymywanie rąk i skóry, dobry stan zębów, schludność ubrania, mycie rąk przed każdym jedzeniem, unikanie jedzenia na ulicy, jedzenia nieobmytych dokładnie owoców, picia niepewnej pod względem czystości wody, to są wszystko środki niezawodnie pomocne w unikaniu zakażeń.

zdrowych zębów

po każdym jedzeniu

DLA ZDROWIA

DLA HYGIENY

DLA ESTETYKI

Anida
PASTA DO ZĘBÓW

Okres wylegania (utajony) ostrych chorób zakaźnych

C H O R O B A	Długość wylegania
Błonica	2—7 dni
Cholera	2—5 dni
Czerwonka	3—8 dni
Dur brzuszny	2—4 tygodnie
Dur wysypkowy	10—21 dni
Grypa	1— 6 dni
Jaglica	różna
Koklusz	5— 6 dni
Odra	9—11 dni
Ospa wietrzna	13—17 dni
Ospa naturalna	10—14 dni
Płonica	3—11 dni
Przymiot	20—25 dni
Róża	12—61 godzin
Różyczka	—28 dni
Rzerzączka	2— 8 dni
Świnka	4—14 dni
Tężec	2—20 dni
Wąglik	2— 3 dni
Wścieklizna	14—kilku mies.
Wrzód miękkie	12—48 godzin
Zapalenie opon nagminne	3—13 dni
Zimnica	6—21 dni.

Odżywka tranowo-owocowa dla dzieci i ozdrowieńców »SOLEJEL«

zawiera witaminy tranu A. i D, witamin owoców C.

Wytwórnia Odżywek owocowych

WANDA JAWORNICKA Kraków, ul. Długa 48

Wyłączna Sprzedaż Hurtowa

Polska Spółka Akcyjna „Pharma“ — Kraków, Długa 48.

„TYGODNIK**POWSZECHNY”**

Niezależny Organ Inteligencji Katolickiej
ukazuje się w każdą sobotę

KRAKÓW, Franciszkańska 3.
Telefon 576-40. Konto P. K. O. IV-198.

prenumerata mies. 21 zł. kwartalna 63 zł.

WIKTOR CHOLEWA

Wytwórnia WYROBÓW DRZEWNYCH

Kraków, ul. Mostowa 4, telefon 567-96

w y k o n u j e

instrumenty lekarskie i laboratoryjne
używane w lecznictwie, przybory
szkolne i biurowe oraz
wszelkie toczone przedmioty galanterijne.

SZPITAL O. O. BONIFRATRÓW

KRAKÓW

ul. Trynitarzka 11

telefon 590-89

posiada oddziały:

laryngologiczny (chorób uszu, nosa,
gardła i krtani)

chirurgiczny

wewnętrzny

o c, z n y

s k ó r n y

neurologiczny (chorób nerwów)

urologiczny (chorób pęcherza
i dróg moczowych)

ginekologiczny (chorób kobiecych)

bakteriologiczno-chemiczny

dentystyczny

Roentgena (prześwietłań i leczenia
promieniami).

Chorzy obłożnie pozostawieni leczeniu w szpitalu mają zapewnio-
ną pierwszorzędną pomoc lekarską i fachową opiekę
pielęgniarską. Chorych niewymogających pobytu w szpitalu,

leczy się ambulatoryjnie.

OPLATY BARDZO PRZYSTĘPNE.

Nowoczesna chemoterapia zakażeń

Od czasu prac Behringa i Roux wprowadzone do leczenia zakażeń surowice i szczepionki nie dawały zadawalających wyników, prowadzono więc poszukiwania takich substancji chemicznych, które wprowadzone do zakażonego ustroju niszczyłyby drobnoustroje chorobotwórcze nie uszkadzając równocześnie tkanek i nie działając szkodliwie na cały organizm. Długi czas jednak te wszystkie próby zwalczania infekcji bakteryjnych na drodze chemicznej kończyły się niepowodzeniem. — Za datę narodzin chemoterapii — leczenia przy pomocy związków chemicznych — należy uważać rok 1910, w którym została ogłoszona praca Ehrlicha i Haty o **salvarsanie** — praca ta jednak dała ciało chemiczne zabijające pierwotniaki, a nie bakterie. W dalszych więc poszukiwaniach za związkami, chemicznymi niszczącymi bakterie robiono doświadczenia ze solami srebra, złota, kwasów żółciowych, barwnikami i ich pochodnymi — jednak zawsze bez większych efektów. Dopiero prace Domagk'a, Mietsch'a i Klarer'a prowadzone od r. 1932 do 1935 i zastosowanie przez nich pochodnej **barwnika azowego**, **chryzoidyny** w połączeniu z grupą **sulfamidową**, jest początkiem wielkiego, nowego etapu w walce nauki z drobnoustrojami. Data zastosowania barwników azowych do leczenia zakażeń paciorkowcowych może być porównała jedynie z historyczną datą wprowadzenia **salvarsanu** i jego pochodnych do terapii kiły, gdyż pozwoliła wierzyć, że zaporą uniemożliwiająca przez długie lata walkę z drobnoustrojami została wreszcie przełamana. Nowy ten związek — **sulfamid chryzoidyny** — został nazwany przez niemieckich autorów **Prontosilem**; wyrabiany we Francji prawie identyczny związek **Rubiazol** został wprowadzony u nas pod nazwą **Azofagu**. Wszystkie te preparaty były barwy czerwonej i barwiły też na czerwono moczu i skórze. Później nieco badania prowadzone w Instytucie Pasteura doprowadziły do powstania związku bezbarwnego, zawierającego grupę **paraaminobenzenosulfamidową**, który wytwarzany jest przez szereg fabryk pod różnymi nazwami, jak **Antistreptyna**, **Septazyna**,

Albucid itp. — Mechanizm działania tych preparatów jest różnie tłumaczony — same te związki nie zabijają drobnoustrojów, mają tylko według jednych wzmacniać wybitnie siły obronne ustroju zubożniając toksyny, według innych drobnoustroje tracą na zjadliwości, co umożliwia skuteczne zwalczanie ich przez naturalne siły obronne ustroju. — Dla zwalczania zakażenia niezbędna jest ciągła obecność tych związków w sokach ustrojowych, dlatego konieczne jest podawanie ich w dużych dawkach i przez dłuższy okres czasu, zarówno w celach leczniczych, jak i zapobiegawczych. Związki te jednak posiadają ujemne działania uboczne, jak nudności, wymioty, bóle głowy, wysypki — dlatego też trzeba tutaj ostrzedz przed szerokim stosowaniem tych preparatów nie tylko zapobiegawczo, ale nawet i leczniczo w błahych schorzeniach, gdyż nie są to związki obojętne. Obok działania specyficznego na paciorkowce (streptococci) związki te działają i w innych zakażeniach, jak wiewiórowym, zapalenia opon mózgowych itp. Uboczne działania tych związków były powodem szukania coraz dalszych syntez, które doprowadziły do powstania fabrykowanego przez „Cibę“ Cibazolu, który ostatnio zdobył największe wzięcie w leczeniu zapalenia płuc. Z każdym niemal dniem powstają coraz to nowsze pochodne sulfonamidów i innych związków chemicznych, ostatnio też prasa doniosła o takim rewelacyjnym odkryciu, dokonanym przez badaczy angielskich w czasie ostatniej wojny. Prof. bakteriologii w Londynie Fleming odkrył ciało pochodne od pleśni zwanej *penicillium notatum* jeszcze w r. 1928, ale zaniechał dalszych doświadczeń i dopiero profesor w Oksfordzie Florey, podjął się w r. 1939 dalszych badań nad tym związkiem zwanym **penicyliną** i przeprowadził je wspólnie z innymi badaczami na zaproszenie Instytutu Rockefellera w Ameryce. Największą trudność stanowiła sprawa wyosobnienia penicyliny w postaci krystalicznej — synteza jej jest też trzymana w tajemnicy. Wybudowano w Ameryce fabrykę jej kosztem 20 milionów dolarów, a produkcja wynosi 4—5 kg dziennie. Stosuje się ją tylko w zastrzykach dożylnych parokrotnie w ciągu dnia. Podobnie jak i związki sulfamidowe nie działa bakteriobójczo, lecz osłabia tylko bakterie, — ma działać jednak energiczniej, w mniejszych stężeniach i zwalcza też gronkowce, czego sulfamidowe związki nie czynią. —

Obok penicyliny duży rozgłos zyskała też **patulina**, pochodna pleśni innego gatunku — ma leczyć zwłaszcza katary dróg oddechowych, nosa. Czy rzeczywiście preparaty te okażą się lekami tak wspaniale leczącymi i zapalenia płuc i zapalenia opon mózgowych i tyfus brzuszny i rzerzączkę itp. zakażenia bakteryjne okaże najbliższa i szczęśliwsza o tyle przyszłość.

Higiena układu krwionośnego

Układ krążenia jest czynnościowo tak ściśle związany z przewodem pokarmowym i narządami oddychania, że dla prawidłowego spełniania jego czynności podstawowe znaczenie ma należyty przebieg procesów oddychania i trawienia. Niedożywianie osłabiając cały organizm, wpływa szkodliwie na serce. Niemniej zgubnie odbija się na stanie serca przekarmienie organizmu. Zbyt obfite odżywianie przy niedostatecznym ruchu prowadzi do nagromadzenia się tłuszczu w organizmie, powodując zatłuszczenie serca. Można jednak nawet przy siedzącym trybie zajęć uniknąć tego niebezpieczeństwa, jeżeli się pamięta o potrzebie codziennego spaceru, kilkunastominutowych bodaj ćwiczeniach cielesnych, a także o konieczności zastosowania odżywiania do trybu życia. O ile nie pracujemy fizycznie i mało używamy ruchu, powinniśmy starannie unikać zbyt obfitego odżywiania się, a przede wszystkim pokarmów łatwo przetwarzanych na tłuszcz, jak wszelkich potraw mącznych i słodczy, a także zbyt wielkiej ilości płynów.

Nie należy jednak sądzić, aby tylko brak ruchu ze swymi następstwami szkodliwie wpływał na stan mięśnia sercowego. Przeciwnie: więcej rozpowszechnione są choroby serca, spowodowane przez nadmierne, uciążliwe dla serca wysiłki fizyczne. Częstość widzimy rozszerzenie i osłabienie mięśnia sercowego, występujące jako następstwo zbyt zapamiętałe uprawianych sportów, zbyt forsownych wycieczek, zwłaszcza przedsięwziętych bez stopniowego wytrenowania a bezpośrednio po siedzącym trybie życia. Do rozszerzenia i chorobliwego przerostu mięśnia sercowego może prowadzić i nadmierne używanie płynów: zwiększenie ilości krwi pociąga za sobą nadmierną pracę serca przy wtłaczaniu krwi do tętnic. Stąd powiększenie serca

częste u piwoszców. Oprócz tych cierpień serca, w których mięsień sercowy czy to skutkiem niewłaściwego odżywiania, używania napojów alkoholowych i tytoniu, czy w następstwie nadmiernych wysiłków fizycznych albo też chorób zwłaszcza zakaźnych, wykazuje zmiany obniżające jego sprawność, rozpoznane są choroby serca, polegające na wadach zastawek. Łatwo zrozumieć do jak poważnych zaburzeń w krążeniu może prowadzić zwężenie lub niedomykanie zastawek. Znaczna część energii, zużywanej na skurcz komór, idzie wówczas na marne. Skurcz musi być wykonywany z większą siłą lub powtarzany częściej, aby podolać zadaniu.

Jeśli te groźne dla życia wady serca są wrodzone, wówczas zapobiec im niepodobna i musimy się ograniczać jedynie do przestrzegania odpowiedniego trybu życia. Często jednak wady zastałe są następstwem takich chorób zakaźnych, jak szkarlatyna, dyfteria, zapalenie stawów itd., przy których bakterie mogą osiedlać się na zastawkach, wywołują ich zapalenie a w następstwie zmiany anatomiczne. Dlatego nawet w razie zapadnięcia na pozornie niewinne zapalenie gardła winniśmy uciekać się do porady lekarskiej.

Wady zastałe są nieuleczalne. Jednak dotknięci nimi ludzie mogą ich przez długie lata nieomal nie odczuwać, przy odpowiednim doborze zajęć, regularnym trybie życia i unikaniu wysiłków fizycznych. Przy każdym niedomaganiu sercowym powinniśmy się starać pracą serca uczynić jak najłżejszą przez zapewnienie spoczynku, dobrego powietrza do oddychania oraz nieprzeciążanie przewodu pokarmowego, zwłaszcza płynami.

Obok chorób serca, polegających na zmianach anatomicznych (przerost lub załuszczenie mięśnia sercowego, wady zastawek), spotykamy często cierpienia sercowe na tle nerwowym. Silne wzruszenia, troski, niepokoje, nadmierne wyczynki umysłowe bez należytego po nich wypoczynku, alkohol, czarna kawa, lub mocna herbata, nikotyna, rujnują w ogóle układ nerwowy, szczególnie szkodliwie wpływają na serce.

Nieraz trudno z tymi przyczynami walczyć, gdyż istnieją olbrzymie różnice indywidualne w odporności układu nerwowego, we wrażliwości nerwowej. Niewątpliwie jednak wrodzoną nerwowość można w znacznym stopniu normować i ograniczać przez wychowanie, a nawet przez samo wychowywanie. Przez błędy wychowania można osobnika zupełnie normalnego nerwowo uczynić przewrażliwionym. Ochrona przed nerwowymi cierpieniami serca polega na unikaniu zbyt wrażliwości, podniecającej lektury itp.

Najważniejszym jest przestrzeganie regularnego trybu życia, niech sen, posiłki, zajęcia i rozrywki mają swoje oznaczone godziny i niech będą dostosowane do wieku.

Pamiętajmy, że serce, jak pompa tłocząca wypycha z każdym uderzeniem 100 gramów krwi w obieg. Stanowi to 7 litrów w ciągu minuty, 420 litrów na godzinę, a 10 ton na dzień. Mały ten, przeciętnie 15 cm wysoki a 10 cm szeroki narząd wprawia w ruch w 70 latach swej nieustającej pracy razem olbrzymią masę 250.000 metrów sześciennych krwi. Nie ma takiego dzieła rąk ludzkich o tak drobnych wymiarach, któreby mogło dokonać takiej pracy.

preparat
kranowo-słodowy
w proszku

o doskonałym smaku bez zapachu
kranu, stosowany w leczeniu i w zmię-

Fabryka Chemiczno-Farmaceutyczna
Dr. A. Wander, Sp. Akc. Kraków.
Do nabycia w aptekach i drogeriach.

Założone w roku 1893

Zakłady prof. BUJWIDA

dla wyrobu surowic i szczepionek

Ska z o. o.

Kraków, ul. Lubicz 34. — Telefon 503-68

w y t w a r z a j ą

Surowicę błoniczą

Surowicę przeciwshkarlatynową

Surowicę przeciwczerwonkową

Surowicę ropniczą

Surowicę przeciw róży ludzkiej

Surowicę przeciw zakażeniu pługowemu

ANTIVIRUS środek zapobiegawczy i leczniczy
przy ropieniach, owrzodzeniach itd.

KROWIANKĘ ospowa.

SZCZEPIONKĘ PRZECIWWODOWSTRĘTOWĄ SEMPLE'a

Szczepionkę duru osutkowego

Szczepionkę tyfusu plamistego wg. Weigla

Surowicę różycową dla świń

Szczepionkę różycową dla świń

**Szczepionkę przeciw cholerze drobiu
oraz inne**

Szczepionki i Surowice dla ludzi i zwierząt.

Witaminy i hormony

Przez witaminy rozumieć należy związki chemiczne o swoistym działaniu fizjologicznym, występujące w świecie roślinnym i zwierzęcym a niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania organizmu ludzkiego. Każda witamina ma w ustroju swoje pole działania — jedne wpływają na wzrost, podczas gdy inne na naczynia krwionośne, przemianę cukru, gospodarkę wapniową w ustroju itp. Wypadnięcie jednej lub kilku witamin z łańcucha przemian ustrojowych przejawia się na zewnątrz, jako odpowiednie schorzenie. Przy niedoborze, t. zw. hypowitaminozie, organizm traci swą prawidłową zdolność obronną i łatwiej jest narażony na czynniki chorobotwórcze.

Dlatego też witaminy są koniecznym składnikiem pożywienia człowieka, nazwano je też dodatkowymi składnikami odżywczymi ustroju. — Ostatnie postępy chemii pozwoliły wykręć budowę chemiczną wielu witamin, dzięki czemu można obecnie otrzymać je na drodze syntetycznej i użytkować w celach leczniczych i zapobiegawczych szeregu chorób. — Witaminy należą do ciał chemicznych, które wprowadzone do ustroju w miligramach czy dziesiątych miligrama, wykazują czynne działanie. Każdy ustrój dojrzwały w warunkach normalnych potrzebuje stałego dowozu witamin w pokarmach. Wzmoczone zapotrzebowanie ich istnieje w okresie dzieciństwa, ciąży oraz w stanach gorączkowych. — Witaminy są wrażliwe na działanie wysokich temperatur — część ich traci swoje własności lub zostają one wybitnie osłabione, nieliczne tylko wytrzymują działanie wyższej temperatury. Te właściwości witamin muszą być uwzględniane w przyrządzaniu pokarmów.

Obecnie znane są następujące witaminy: A, B₁, B₂, C, D, E i K.

Witamina A ma wpływ na zdolność rozrodczą komórek, zwłaszcza w powierzchownych warstwach skóry i błon śluzowych, i na ogólny wzrost organizmu. Niedobór jej w organizmie

powoduje zahamowanie wzrostu, uszkodzenia naskórka, obniżenie czynności ochronnych błon śluzowych w szczególności dróg oddechowych, wywołując takie schorzenia jak nieżyty oskrzeli, jelit, dróg moczowych, zmięknienie rogówki, kurza ślepotę itp. — Witamina A występuje we wszystkich roślinach, zwłaszcza w największej ilości w sałacie, boćwinie, marchwi, pomidorach, w maśle przede wszystkim w lecie, w wątróbce bydlęcej, ale w formie **pro-witaminy zwanej karotenem** (czerwony barwik marchwi), z której potem w ustroju człowieka wytwarza się bezbarwna właściwa witamina A. Witamina A występuje też obficie w tłuszczach zwierzęcych zwłaszcza w tranie. — Dzieci i młodzi ludzie szczególnie powinni spożywać większe ilości tej witaminy, ponieważ mają większe jej zapotrzebowanie aniżeli dorośli.

Witamina B₁ zwana inaczej witaminą przeciwnieuretyczną występuje zwłaszcza w drożdżach, ziarnach zbóż i nasionach roślin strączkowych, wątrobie, żółtkach jaj, chlebie razowym. W doświadczeniach na zwierzętach witamina ta zapobiega lub leczy objawy występujące przy chorobie beri-beri, charakteryzującą się mnogim zapaleniem nerwów, z kurczami mięśni, zaburzeniami równowagi i porażeniem kończyn dolnych. Na chorobę tę ginęły na Dalekim Wschodzie miliony ludzi, ponieważ wprowadzenie maszyn do łuszczenia ryżu spowodowało brak witaminy B₁, która znajduje się w łuskach ryżowych.

Witamina B₂ występuje w drożdżach, mleku, jajach, wątrobie, zwana też jest laktoflaviną, jest ważnym czynnikiem ustrojowym, gdyż stanowi część t. zw. fermentu oddechowego, niezbędnego dla procesów oddychania tkanek. Brak jej wywołuje w pierwszym rzędzie zahamowanie wzrostu, pewne zaburzenia odżywiania u dzieci. Oprócz tych witamin istnieją inne jeszcze witaminy tej grupy, jako witaminy B₃, B₄, B₅ i B₆, znaczenie ich nie jest jeszcze dostatecznie zbadane. Wiadomo tylko, że brak witaminy B₃ powoduje chorobę pellagrę, występującą w Rumunii, Włoszech pod nazwą rumienia lombardzkiego.

Witamina C zwana inaczej kwasem askorbinowym występuje w całym świecie roślinnym, szczególnie zawierają ją w większej ilości owoce południowe jak cytryny, pomarańcze, z naszych owoców zaś poziomki, głóg, agrest i nasze jarzyny: szpinak, pietruszka, kartofle, kalarepa, brukselka, chrzan, pomidory. — Ciekawem jest, że człowiek, małpa i świnka morska nie są w możności wytworzyć sobie witaminę C w ustroju, a muszą ją otrzymywać z pokarmami, gdy inne zwierzęta tworzą tę witaminę same z dostarczonych węglowodanów. Brak tej witaminy powoduje schorzenie zwane gnikiem albo szkorbutem,

wywołuje zmiany chorobowe w chrząstkach i kościach, co prowadzi często do złamań. Występujące u ludzi często na wiosnę zmęczenie, objawiające się łatwym męczeniem się, niechęcią do pracy, bólami głowy itp., trzeba w większości wypadków sprowadzić do hypowitaminozy C. — Witamina C podobnie jak i A ma duże swoje znaczenie w zwalczaniu zakażeń ustroju tak, że uważa się wymienione witaminy za przeciwwskażeniaiowe. Witamina C ma pewne znaczenie w przebiegu leczenia gruźlicy płuc, mianowicie podawanie jej wpływa pomyślnie na ogólny stan chorego. Także w chorobach zakaźnych jak koklusz, szkarlatyna, odra, grypa i innych podawanie jej zwiększa obronność ustroju.

Witamina D rozpuszczalna tylko w tłuszczach, występuje w większych ilościach w tranie, żółtku jaj, mleku, maśle, tłustych rybach jak śledzie i inne. U człowieka witamina D tworzy się w skórze pod wpływem promieni słonecznych, także lampy kwarcowej z prowitaminy zwanej ergosterolem. Witamina ta reguluje w ustroju gospodarkę fosforowo-wapniową. Brak jej powoduje chorobę zwaną krzywicą, chorobą angielską, rachitis, polegającą na niedostatecznym wapnieniu rozwijającego się kośćca niemowląt i dzieci pozbawionych dostatecznej ilości słońca i prawidłowego dowozu witaminy D. — U ludzi starszych z braku tej witaminy powstają objawy zmiękczenia kości, skłonność do złamań i próchnicy zębów. — Zawartość witaminy D w pokarmach powinna się znajdować w pewnym określonym stosunku do zawartego w pokarmie wapnia i fosforu. Przystawienie wapnia nie nastąpi, jeżeli będzie brakowało witaminy D, — ale również nie będzie przyswajania, jeżeli będzie witamina poddostatkiem, ale będzie zmniejszony dowóz wapnia i fosforu. Ma to ważne znaczenie dla rozwijającego się organizmu dziecka.

Witamina E zwana rozplodową, znajduje się w oleju z kiełków zbóż, zwłaszcza pszenicy, w jarzynach liściastych: sałacie, rzeżusze, nasionach bawełny, w zwierząt w przysadce mózgowej i w łożysku, w małych ilościach w żółtku jaj i w wątrobie bydłęcej. Witamina E rozpuszcza się w tłuszczach, jest odporna na wpływ temperatury, na działanie tlenu i alkaliów. W organizmach zwierzęcych jest ona magazynowana w łożysku i zużywana przez płód w czasie ciąży. Organizm niemowlęcia potrzebuje więcej witaminy E niż dorosły i silniej reaguje na jej brak. Nadmiar jej — hyperwitaminoza — nie może w ogóle zaistnieć, gdyż organizm wydziela niepotrzebne ilości. — Warunkiem działania witaminy E jest jednak nieuszkodzenie gruczołów płciowych. Brak witaminy E powoduje w męskich gruczołach płciowych uszkodzenia nabłonków kanalików nasiennych,

tak zdegenerowane narządy rozrodcze męskie wymagają długotrwałego podawania tej witaminy celem powrotu do normalnego stanu. Narządy płciowe żeńskie przy awitaminozie są zdolne do zapłodnienia, ale przebieg ciąży jest nienormalny, młode rodzą się często nieżywe, przy podawaniu jednak witaminy, zdolność rozrodcza szybko się odradza. U kobiet podaje się witaminę E przy niepłodności, niedorozwoju narządów rozrodczych, przy braku względnie słabym miesiączkowaniu itp., — u mężczyzn zaś stosuje się ją przy niedorozwoju narządów płciowych, zaburzeniach w produkcji plemników. — Ostatnio udało się przeprowadzić syntezę tej witaminy i otrzymywać ją na tej drodze.

Witamina K koagulacyjna, krzepliwości znajduje się w zielonych liściach szpinaku, kapusty, kalafiora, lucerny, pokrzywy, w pomidorach, truskawkach, wątrobie świni itd. W r. 1939 została wyosobniona z suszonej lucerny, jako żółty olej, rozpuszczalny w tłuszczach, czuły na światło pod wpływem którego traci swoją aktywność. Dalsze badania wykazały, że związki pochodne naftaliny (naftochinon) wykazują niektóre nawet większą aktywność biologiczną od naturalnej witaminy K. — Wartość kliniczną preparatów z witaminą K ustala się przez podawanie ich młodym kurczętom, odżywianym bez witaminy K i określanie krzepliwości ich krwi. U zdrowych, dorosłych ludzi nie może zaistnieć brak witaminy K, gdyż organizm pobiera ją z potraw i bakterii *Coli*, które znajdują się w okrężnicy. — Ponieważ witamina K jest rozpuszczalna w tłuszczu, a trawienie tłuszczu odbywa się przy pomocy żółci, może więc na tle schorzeń wątroby i dróg żółciowych lub okrężnicy powstać w organizmie brak witaminy K i krwawienia tym spowodowane. — Racjonalne odżywianie się człowieka zależy zatem od dowozu prawidłowej ilości witamin w pokarmach. Problem ten nabiera największej wagi w czasie miesięcy zimowych, gdy zaopatrywanie ustroju w witaminy pokrywane jest prawie wyłącznie przez warzywa zimowe. Najważniejszym źródłem witamin, zwłaszcza witaminy C w okresie zimowym, są ziemniaki. Zawartość witaminy obniża się w nich zależnie im dłużej się je przechowuje i od sposobu przyrządzania, ziemniaki gotowane w łupinach tracą najmniej witaminy. Kapusta kiszona jest też dużym źródłem witamin zwłaszcza C i B. Sok z kapusty kiszonej zawiera dużo witamin, dlatego nie należy go marnować i płucać kapusty.

Mleko, masło i ser, zawierają znacznie mniejszą ilość witamin w miesiącach zimowych i wiosennych, ponieważ bydło pozabawione jest świeżej paszy obfitującej w witaminy.

Inne ciała zwane **hormonami**, podobnie jak i witaminy, wywierają także przemożny wpływ na przebieg różnych procesów życiowych, spełniają też podobne funkcje i istnieje nawet między nimi współdziałanie, prowadzące do utrzymania ustroju w należytej harmonii. Hormony są produkowane przez organizm w t. zw. gruczołach dokrewnych, gruczołach o wewnętrznym wydzielaniu, których wydzielina dostaje się bezpośrednio do krwi przez oplatające te gruczoły naczynia krwionośne i chłonne. Najważniejszymi gruczołami dokrewnymi są tarczyca, gruczoły przytarczyczne, gruczoł nadnercza, przysadka mózgowa, trzustka, gruczoły płciowe. Niedostateczne względnie nadmierne produkowanie jakiegoś z hormonów powoduje odpowiednie schorzenie. — **Tarczyca** produkuje t. zw. tyreoidynę, zawierającą hormon, który działa pobudzająco na przemianę materii a tym samym wpływa i na wzrost. Nadczynność tarczycy powoduje t. zw. chorobę Basedowa, charakteryzującą się zaburzeniami w krążeniu i czynnościach układu nerwowego. Obniżenie czynności tarczycy powoduje zahamowanie fizycznego i duchowego rozwoju, prowadzące do matołectwa i t. zw. obrzęku śluzowego. — **Nadnercza** produkują hormon zwany adrenaliną, wpływający na czynność serca i tętnic, zwiększając ciśnienie krwi. **Trzustka** ma specjalne komórki wydzielnicze zgrupowane w tak zwanych wysepkach Langerhansa, produkujące hormon zwany insuliną, mający wpływ na przebieg gospodarki cukrowej w organizmie. Skutkiem niedostatecznego wydzielania insuliny powstaje cukrzyca, dzisiaj już leczona zastrzykami tejże wysoźnionej insuliny. Ponadto trzustka wydziela jeszcze i inny hormon mający swoisty wpływ na krążenie krwi, obniżający jej ciśnienie. — Bardzo ważnym gruczołem o wewnętrznym wydzielaniu jest **przysadka mózgowa**. Jej przedni płat produkuje hormon mający wpływ na narządy płciowe przyspieszając ich rozwój, tylny zaś płat przysadki wydziela parę hormonów mających różne działanie. Jeden z nich wywiera swoisty wpływ pobudzający na macicę, inny zwiększa ciśnienie krwi i reguluje gospodarkę wodną ustroju. Zaburzenia w wydzielaniu przysadki mózgowej powodują też różne schorzenia, jak akromegalię, cechującą się nadmiernym rozrostem kończyn, otłuszczenie przysadkowe, moczówkę prostą objawiającą się nadmiernym wydzieleniem moczu, karłowatość przysadkową itd.

Gruczoły płciowe, zarówno męskie jak i żeńskie, wywierają silny wpływ na cały organizm przez produkowane przez siebie hormony, jądrowy względnie pęcherzykowy. Brak ich w ustroju powoduje niedorozwój organów i cech płciowych. — W zupełności zatem staje się zrozumiałym, że nasze zdrowie fizyczne i psychiczne jest w wielkim stopniu zależne od omówionych przez nas hormonów i witamin.

PAR

P O L S K A
A G E N C J A
R E K L A M Y

FR. KRAJNA

Od roku 1919
opracowuje
i
przeprowadza

REKLAMĘ PRASOWĄ

Przyjmuje OGŁOSZENIA
reklamowe, okoliczn.
i DROBNE do wszystkich gazet
i wydawnictw w Polsce
po cenach oryginalnych

REKLAMĘ SPECJALNĄ

jak: KINOWĄ, PLAKATOWĄ I TRAMWAJOWĄ!

* Projekty – Kampanie reklamowe

KRAKÓW, RYNEK GŁÓWNY 46.

TELEFON 503-66.

P O Z N A N

W A R S Z A W A

Apteki publiczne czynne w Krakowie

Ulica	Apteka pod
Dietla 76	Aniołem
Długa 4	Złotym Lwem
Długa 66	Temidą
Długa 88	Żyborskiej
Floriańska 15	Gwiazdą
Gertrudy 1	Eskulapem
Główna — Borek	Św. Anny
Grodzka 17	Złotym Słoniem
Grzegórzecka	Św. Kingi
Karmelicka 9	Królowej Jadw.
Karmelicka 23	Opatrznością
Kalwaryjska 27	Hygeą
Kazimierza W. 78	Mariańska
Kościuszki 18	Aniołem Stróż.
Krakowska 1	Św. Hubertem
Krakowska 9	Złotym Orłem
Krakowska 19	Murzynem
Krowoderska 74	Matki Boskiej
29 Listopada 17	Warszawska
Lubicz 7	Czternastą
Łobzowska 20	Michalika
Madalińskiego 7	w Dębnikach
Mikołajska 4	Barankiem
Mogilska 16	Liśkiewiczą
Pl. Inwalid. 7	Przy Parku Kr.
Pl. Matejki 3	Jagielly
Pl. Zgody 18	Orłem
Rynek Gł. 13	Złotą Głową
Rynek Gł. 42	Słońcem
Rynek Gł. 45	Białym Orłem
Rynek Podg. 9	Podgórska
Rynek Podg. 15	Opatrznością
Rakowicka 12	Trzema Gwiazd.
Retoryka 1	Trzema Koron.
Senatorska 5	Św. Teresy
Starowiślna 72	Niebieską
Stradom 2	Marcisiewiczą
Szczepańska 1	Złotym Tygr.
Wyspiańskiego 4	Zaufalową K.
Zwierzyniecka 7	Bożego Miłoś.
Prokocim	Białym Orłem
Rynek 22	Koroną

Przeciętny wzrost i waga dzieci do 15-go roku życia.

Wyciąg z tablic Pirqueta, Ferra i innych.

Wiek	Chłopcy		Dziewczynki	
	waga w kg	wzrost w cm	waga w kg	wzrost w cm
Poród	3.48	50	3.24	49
1 miesiąc	4.4	54	4.1	53
2 miesiące	5.3	57	4.8	56
3 " 	6.2	60	5.7	59
4 " 	6.8	62	6.3	61
5 " 	7.3	64	6.9	63
6 " 	7.9	66	7.4	65
7 " 	8.5	68	7.8	67
8 " 	8.9	70	8.2	69
9 " 	9.2	71	8.5	70
10 " 	9.5	72	8.8	71
11 " 	9.9	74	9.4	73
12 " 	10.2	75	9.7	74
13 " 	10.45	76	9.95	75
14 " 	10.7	77	10.2	76
16 " 	10.95	78	10.45	77
17 " 	11.20	79	10.7	78
18 " 	11.45	80	10.95	79
19 " 	11.7	81	11.2	80
20 " 	11.95	82	11.45	81
22 " 	12.2	83	11.7	82
23 " 	12.45	84	11.95	83
2 lata	12.7	85	12.2	84
3 " 	14.7	93	14.2	92
4 " 	16.5	99	15.7	98
5 " 	18.0	104	17.0	103
6 " 	20.5	109	19.0	107
7 " 	23.0	115	21.0	113
8 " 	25.0	120	23.0	118
9 " 	27.5	125	25.0	123
10 " 	30.0	130	27.0	128
11 " 	32.5	135	29.0	133
12 " 	35.0	140	32.0	139
13 " 	37.5	145	37.0	146
14 " 	41.0	151	43.0	153
15 " 	45.0	157	48.0	158

D L A

APTEK — DROGERYJ — WYTWÓRNI

CHEMICZNO - FARMACEUTYCZNYCH

SZKŁO I OPAKOWANIE

dostarcza

TADEUSZ MINASOWICZ

KRAKÓW

CENY NISKIE

ul. Gołębia 18, tel. 558-37 Wysyłka na prowincję za zaliczeniem.

Źródła zakupu:

Futra solidne według najnow-
szych modeli poleca: Skład
Futer Antoniego **TRĄBKI**
Syn, Kraków, Szewska 12

Drogeria **J. WILKOSZ**, Kra-
ków, Karmelicka 14

K. & A. MIKŁASZEWSKI,
Kraków, ul. św. Filipa 3
tel. 567-14

Wytwórnia Harmonii Fr.
OCHMAŃSKI, Kraków. ul.
Grodzka 1

Skład Towarów Spożywczych
Wojciech **OLSZOWSKI**,
Kraków, pl. Mariacki 3

Chemiczne czyszczenie, farbo-
wanie odzieży, tkanin i włó-
czek Franciszek **JOGAŁŁA**,
Kraków, Dietla 93

Fabryka Skrzyń Wł. **CIAPUTA**,
Kraków, Zabłocie 39

Księgarnia Krakowska Sp.zo.o.
Kraków, św. Krzyża 10

Fabryka Obuwia „**GLOBUS**“,
Kraków, Węgierska 4 tele-
fon 558-23

Pracownia Wykwintnych Fu-
ter, Kraków, Szpitalna 38,
Fr. **DERWISZ** z Warszawy.

Pracownia Szklarska Antoń
PACZKA, Kraków św. Ła-
zarza 19

Galanteria, Przybory do kra-
wiewstwa Władysław **PELC**,
Kraków, ul. Sienna 9

Zakład dla wyrobu i naprawy
wag St. **CIECHANOWSKI**,
Kraków ul. św. Filipa 13

Pracownia Kamieniarska i wy-
rób szt. kamieni Stefan M.
LEPUCKI, Kraków, Rako-
wicka 31

Pracownia Obuwia Wł. **GLA-
NOWSKI**, Kraków, Dietla 97

Restauracja „**Za Rogiem**“, Kra-
ków, Dietla 51

Pierwsza Wytwórnia Auto-Karoserii i Powozów **ORLICKI**
Sp. z o. o. Kraków, Al. Ign. Daszyńskiego 12

A. **REIM** Artykuły Gospodarcze, Farby, Kosmetyki, Kraków, Rynek Główny 37 (Linia A-B)

PRALNIA PARYSKA

Jadwiga Cichocka,
Kraków, ul. Poselska 24.

Koncesjonowany instalator wodociągów oraz pracownia blacharska wykonuje krycie dachów, wież i kościołów jak również urządza instalacje wodociągów i kanalizacji **Jan PUDRZYŃSKI**, Kraków, św. Sebastiana 10

Pracownia Optyczna **Heleny NIEMETZ** — Kraków, Karłowicka 12 m. 9

WELONY

oraz wszelkie artykuły ślubne

Sprzedaż — Kupno — Wypożyczanie.
Kraków, Starowiślna 37.

Wyrób i sprzedaż mebli **Jan Pułczyński**, Kraków, Limanowskiego 2

Przybory szewskie **W. BALICKI**, Kraków, Bożego Ciała 2

Pracownia Artystyczno-Kamiennarska W. J. Jamrozika, Kraków, ul. Olszańska 4 naprzeciw bramy Cmentarza Rakowickiego, tel. 565-04, wykonuje wszelkie roboty artystyczno - kamieniarskie, jak pomniki, figury, grobowce, ołtarze i t. d., jak również roboty budowlane z własnych albo dostarczonych rysunków z wszelkiego rodzaju kamienia.

Fabryka Wyrobów Masarskich w Krakowie **A. & J. KURKIEWICZ**. Ul. Grodzka 7, tel. 582-23.

„AFKA“ Fabryka Parasoli

Kraków, Krakowska 6

polęca
parasole damskie, męskie
kupuje materiały na pokrycie parasoli, — przyjmuje naprawy.

Włodzimierz Julian Huk „GAZOCHEMIA“ Zakłady Dezynfekcji Gazem „B—F“, Kraków, ul. Pijarska 19 tel. 500-05

SKŁADNICA PRZYBORÓW DENTYSTYCZNYCH Józef Leiblówicz, Kraków Rynek Główny 11 tel. 575-18

HURTOWNY SKŁAD ARTYKUŁÓW RELIGIJNYCH Alfred Machnicki, Kraków Mikołajska 12.

Zakład Instalacyjny

Wł. Bernardyński

Kraków, ul. Dominikańska 2
Tel. 568-17.

Skóry i przybory szewskie

CEBULA WIKTORIA

Kraków, Starowiślna 50.

**Konc. Zakład Przemysłowy
Napraw WAG** — przedkła-
da wagi do legalizacji. **STA-
NISŁAW ŚLIWICKI** — Kra-
ków, Miodowa 2 róg Kra-
kowskiej. Tel. 545-69. Grun-
towna naprawa wag z doro-
bieniem nowych części stalo-
wych, wyregulowanie, wy-
tarowanie, omalowanie wraz
z zalegalizowaniem.

**Zakład Rytownictwa Maszy-
nowego, Wytwórnia Piecząt-
tek Gumowych**

STEFAN SIEPRAWSKI

Kraków, ul. Grodzka 36.

**NAJWIĘKSZA WYPOŻY-
CZALNIA KSIĄŻEK** pol-
skich, angielskich, francus-
kich i włoskich. Kraków,
św. Jana 8.

Walizy — Teki

**Portfele — Torebki
damskie**

poleca **Anastazy Froncz**

Kraków, Floriańska 17.

„GRAFIKA“ Franciszek Tera-
kowski i S-ka, Kraków, Go-
łębia 3, posiada na składzie
wszelkie materiały oraz na-
rzędzia introligatorskie
i udziela porad fachowych.

ŁADYSŁAW JAKUBOWSKI

Materiały elektrotechniczne
i radiowe.

Kraków, Starowiślna 47,
tel. 596-10.

WYTWORNIĄ PASTY

do polerowania metali i tarcz
szmacianych

SPYRKA WŁADYSŁAW

Kraków, Bożego Ciała 23.

Komfortowy Zakład Kąpielowy

Łaźnia Rzymska

Kraków, św. Sebastiana 9.

Łaźnia Parowa — Natryski —

Wanny — Fryzjer — Bufet.

Zakład czynny od g. 8—19.

Wczwartki parówka dla Pań

Palarnia Kawy

„SALVADOR“ — Kraków, ul.

Krakowska 5

TEOFIL LUKAS

Pracownia Rękawiczek

Kraków, Łobzowska 29.

Fabryka

Kwasu Węglowego

M. DUBIN i Ska

Kraków

Okopy 15.

FABRYKA

WODY SODOWEJ i LEMONIAD

„MINERAL“

Specjalność: wody na cukrze.

H. Dyczek, Kraków

ul. J. Dietla 109 tel. 553-21

Pracownia Rzeźbiarsko-Kamiennarska **Stanisława BODNICKIEGO**, Kraków, ul. Rakowicka 7

Pomniki, Grobowce poleca **Tadeusz FRANCZAK**, Kraków, ul. Olszańska 6, vis a vis Cment. Rakowickiego.

Zakład Artystyczno - Kamiennarski oraz Fabryka wyrobów marmurowych i granitowych **BRACIA TREMBECY**, Kraków, Rakowicka 9.

Zakład Pogrzebowy **HUMANITAS**, S. Stawowiak, Kraków, Kopernika 22, telefon 556-43

JAN MIGDAŁ

Skład farb, lakierów, materiałów, pokostu, nafty i szczotek

Kraków, pl. Szczepański 8

APTEKA

„Pod Złotym Słoniem“

Mgra Tad. Oświęcimskiego

Kraków, Grodzka 17 tel. 591-39

DROBNE

OGŁOSZENIE

**to najlepszy pośrednik
w potrzebie!**

**Ogłoszenia do wszystkich
dzienników**

i pism

w Polsce

po cenach oryginalnych

załatwia

P A R

Kraków, Rynek Główny 46

Tel. 503-66.

Znane ze swej jakości

L O D Y

Kraków, Starowiślna 43

Telefon Nr 565-27 — poleca

W. MARCZYKIEWICZ

O B U W I E

męskie, damskie i dziecięce
różnego rodzaju i jakości
(od najskromniejszego do luksusowego)
własnego wyrobu poleca

»C I Ż E M K A«

Małek Franciszek, Kraków

GRODZKA 34

KRAKOWSKI
ZAKŁAD
WITRAŻÓW
I OSZKLEŃ
ARTYSTYCZNYCH

S. G. ŻELEŃSKI

KRAKÓW

AL. KRASIŃSKIEGO 23.

Tel 567-70.

POWIATOWA SPÓŁDZIELNIA ROLNICZO-HANDLOWA

„JEDNOŚĆ“

KRAKÓW

— ROK ZAŁ. 1909. —

Centrala: Reformacka 3.

TEL. 509-25, 592-15, 562-20, 562-22.

Filia: ul. Kamienna 1. Tel. 571-55.

SKLEPY:

ul. Sienna 1, tel. 570-42 — ul. Długa 84, tel. 571-54 — ul. Długa 27,
ul. Kalwaryjska 6. — ul. Grzegórzecka 4, ul. Sienkiewicza 2.

DOSTARCZA: zboża siewne i konsumpcyjne, pasze treściwe, węgiel, nawozy sztuczne, maszyny i narzędzia rolnicze, środki dla ochrony roślin, ziemniaki, materiały pędne oraz wszystkie artykuły potrzebne do prowadzenia gospodarstwa rolnego.

ZAKUPUJE: wszelkie płody rolne, płacąc najwyższe ceny.

A. MARCZYKIEWICZ

Kraków, GRODZKA 9 I piętro

telefon 565-33

w y k o n u j e

**FUTRA damskie i męskie
według najnowszych modeli**

Wykonujemy — odnawiamy
SZYLDY NAPISY REKLAMY ŚWIETLNE
Malowane, Emaliowane (Wypalane)

KRAKÓW, Dietla 43.
(Narożnik Krakowskiej)
Firma K. JARECKI

Spółdzielnia Pracy METALOTECHNIKA

KRAKÓW, Kątek 9. — 501-71.

Produkuje termosy, latarki kie-
szonkowe, maszynki spirylusowe,
młynki do kawy, plomby stalowe
i ołowiane, plombownice oraz
artykuły gospodarcze.

KSIĘGARNIA I SKŁAD NUT — S. A. KRZYŻANOWSKI

KRAKÓW, Rynek A-B

Poleca książki ze wszystkich działów — dział nut zaopa-
trzoney w wielki wybór nut klasycznych i nowoczesnych.

PIEKARNIA PAROWA

F. WOŹNIAKA, Kraków, ul. św. Tomasza

Wypiek wszelkiego rodzaju pieczywa chlebów,
ciast, sucharków, keksów ang. i herbatników.

Restauracja — Winiarnia
„ERMITAGE“

Kraków, ul. Karmelicka 3

Tel. 577-24

PLUSKWY I SZCZURY

łapiemy radykalnymi środkami

Dezynfekcja „AZOT“

KRAKÓW, ul. J. Dietla 19. m.7

Tel. 567-42.

Naprawia bez śladu

uszkodzoną garderobę

jedynie

TKALNIA SZTUCZNA

Kraków, Starowiślna 43.

PAŃSTWOWA
FABRYKA MEBLI
W KRAKOWIE

FABRYKA
ŁAGIEWNIKI

ul. Główna 98

≡ Telefon 500-76 ≡

≡ „ 591-50 ≡

≡≡≡ Dojazd tramwajem Nr 3 ≡≡≡

R O Z L E W N I A O C T U

K. TRYJEFACZKA

KRAKÓW, WIEŁOPOLE 22
Telefon 583-36

polecą znakomity spirytusowy ocet stołowy.

SZCZYGIEŁ FRANCISZEK

KURTOWNIA NACZYŃ

KUCHENNYCH

EMALIOWANYCH

i

OCYNKOWANYCH

Kraków, Dietla 42

(róg ul. Stradomskiej)

tel. 561-04 i 560-87

W E Ł N Y

bielskie

JEDWABIE

krajowe i zagraniczne

polecą

ADELA KONOPKOWA

Kraków, Grodzka 14

PRACOWNIA KRAWIECKA

JAN BIAŁY

Kraków, Mikołajska 2
I piętro

(Mały Rynek — róg ul. Szpitalnej)

Krakowska Fabryka

Części Rowerowych i Mebli Metalowych

Kraków, ul. Składowa 22 tel. 577-28

Wykonuje:

meble metalowe, lekarskie, urządzenia
szpitalne, meble gięte nowoczesne

Części rowerowe:

hamulce przednie i tylne „Ballon”
szczękowe i przyciskowe, pompki
rowerowe, klipsy i kierownice
łopaty ogrodowe, szuflowe,
rury i kolana kominowe

Własna nielownia i chromownia

„ATLAS”

właśc. JÓZEF URBAŃSKI

Biurowo SPEDYCYJNO-TRANSPORTOWE

Zwózki — Magazynowanie

Inkaso — Wagony zbiorowe

Kraków, ul. Szewska 25

tel. 546-63

Oddział WROCŁAW

ulica Podwale Mikołajskie 14

FARBY LAKIERY POKOSTY

Ter, Karbolineum,
smary, gips,
cement,
kreda

HURT DETAL

K. DZIEDZINIEWICZ

Kraków, Karmelicka 21

≡ TELEFON Nr 541-16 ≡

ANTONI JASIŃSKI

„PANSTAL“

Fabryka Wyrobów Metal.

w Krakowie, ul. Żółkiewskiego 17
telefon 556-10

- 1) Dział Gospodarczy
 - a) zgrzebla, tarla, sitka, maszyny do mięsa.
- 2) Dział okuć budowlanych
- 3) „ „ rymarskich
- 4) „ „ do waliz
- 5) Dział elektromechaniczny

= Znane od 40 lat =
Przedsiębiorstwo
KISZENIA KAPUSTY

W. SERWACKI

Kraków, Prądnicka 48
tel. 565-88

poleca się

P. T. KLIENTELI

TOWARZYSTWO EKSPEDYCYJNE

„WARTA“

Samochodowe i kolejowe

transporty
magazynowanie
Zbiórowe ładunki
Przewozy lokalne
I n k a s o

Biura: Kraków, Pędzichów 15
tel. 581-54

Oddział Katowice
ul. Andrzeja 9, telefon 314-20

WINA, MIODY

—————

kuracyjne

czysto pszczelne poleca

Wytwórnia

WIN I MIODÓW

—————

JAN ŁĘCKI

Kraków, ul. Starowiślna 46
tel. 562-47

Składnica Apteczna „ZORIA“

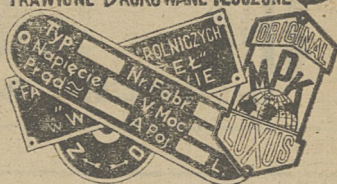
Sp. z ogr. odp.

Kraków, ul. Sebastiana 9/11
Telegramy: Zoria Telefon 551-67

KUPUJCIE TYLKO
PORCELANĘ
ĆMIELÓW

SZYLDZIKI
METALOWE
TRAWIONE · DUKOWANE · ŁOCZONE

do maszyn, aparatów, rowerów,
samochodów, sprzętów i t.p.

Zakład
Wyrobow Trawionych i Rytowniczych
Mieczysław PREISNER
KRAKÓW, Grodzka 6. I. p.

„ALTESSE-WISŁA“ pod Zarządem Państw.
Kraków, ul. Długa 17

wyrabia:

M O C C A
A L T E S S E

Tutki (gilzy)

Bibułki papierosowe „Altesse“, „Świt“, Mucholapki
„Alfa“. Farbkę do prania „Bengal“

KRAKOWSKA PRZETWÓRNIĄ MIĘSA

Spółdzielnia Pracy z odpow. udz.

— KRAKÓW, ULICA RZEŹNICZA 28 —

POLECA

- I. **Mięso i wyroby masarskie**
w najwyższym gatunku stale na składzie
- II. **Bulion** (ekstrakt mięsny) w płynie
Bulion w kostkach
Bulion w paście
Zupy w proszku
- III. Przerabia z dostarczonego surowca
wszelkiego rodzaju wędliny

CENY FABRYCZNE

Tel. 596-39

CENY FABRYCZNE

M. KOLIŃSKI

HURTOWNIA CHEMICZNA Nr 33

W KRAKOWIE

Ul. św. Gertrudy 23-24 — Telefon Nr 556-14

uznana przez

Centrale Handlową Przemysłu Chemicznego w Krakowie

Poleca najlepsze mydła F-my C. ŚMIECHOWSKI
oraz środki do czyszczenia ERDAL, ERDALIN, ERDOL
i TOSAN po cenach najniższych

Ciepiela Marian

Sprzedaż

wszelkich

j e l i t

i przyborów

masarskich

Kraków, ul. Gęsia 8

Telefon Nr 573-33.

MIEJSKIE ZAKŁADY CERAMICZNE

w Krakowie, ul. Potockiego 8
tel. 597-55

Wapienniki, tel. 54-45
ul. Wielicka 57
Cegielnia — Gromadzka 52
Betoniarnia — tel. 562-44
ul. Konopnickiej 32

Produkują i dostarczają:

WAPNO skaliste, gaszone, na-
wozowe. Cegły: maszynowe,
puste, klinkier, ręczne itp.
Dachówka i gąsior. Wyroby
betonowe: płyty chodn., rury,
kręgi studzienne itp. Kamień
— budowl. i szutry drogowe.

ŚPISZ SPOKOJNIE

gdy mienia Twego
strzeże

„OBCHÓD“

STRAŻ BEZPIECZEŃSTWA

Kraków, ul. Dunajewskiego 6
Tel. 560-55

INSTALACJA

Spółdzielnia Pracy Inżynierów i Monterów z odp. udz.
Kraków, ul. Stolarska 15 Telefon 566-58

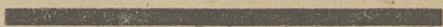
projektuje i wykonuje instalacje wodociągowo-gazowe i ogrze-
wań centralnych, oraz uskutecznia wszelkie naprawy w zakres
wchodzące szybko i tanio.

KWIATY

dostarcza najtaniej i najgustowniej

EMIL FREEGE

Kraków, Sukiennice 15/16, tel. 538-04

„Samar“

Hurtownia chemikalii, artykułów technicznych i gospodarstwa domowego

Kraków, ul. Stradomska 7
tel. 551-56

Magazyn Jubilerski

TADEUSZA KOWALSKIEGO

IANINY BOBROWICZ

Kraków, Grodzka 60 (obok Wawelu)
poleca: obrączki złote, pierścienie i wyroby srebrne. Własna pracownia Grodzka 2

Inż. WŁADYSŁAW BIENIARZ
dawniej Karol Markus

Biuro techniczne i Zakład
Instalacyjny dla wodociągów i ogrzewań centralnych.

Kraków, ul. Szpitalna 18

**BRACIA
BAUMINGER**

FABRYKA
DRUTÓW I GWOŹDZI

Kraków, ul. Grzegórzecka 77

„BUDULEC POLSKI“

Materiały opałowe, tartaczne i budowlane

Ska z o. o.

Kraków, Prądnicka 18 tel. 544-83

poleca materiały budowlane wszelkiego rodzaju oraz węgiel, koks i drzewo.

„WELPA“

Kraków, Żółkiewskiego 17

pod zarządem państw.
tel 580-62

Wytwarza pudełka różnego rodzaju, papier salisty w rolach i opakowania z tegoż.

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI M I A S T A K R A K O W A

ulica Szpitalna 15 tel. 543-67, 543-68

założona w roku 1866

Przyjmuje wkłady na książeczki oszczędnościowe, oraz otwiera rachunki czekowe (żyrowe) — udziela pożyczek wekslowych dla przedsiębiorstw przemysłowych, komunalnych oraz prywatnych, tudzież warsztatów rzemieślniczych.

SZKOLNICA

**Spółdzielnia Powszechna Wytwórnia i Hurtownia
Przyborów piśmieni., druków, pomocy naukowych**

o r a z

KSIĘGARNIA

Kraków, Plac Nowy 8 — Telefon Nr 506-51.

Punkty sprzedaży:

ul. Wiślna 3

ul. Szewska 13

Plac Nowy 7

PRYWATNE

KOEDUKACYJNE

KURSY

KIEROWCÓW SAMOCHODOWYCH I MOTOCYKLOWYCH

—— Jana Schwenka ——

Kraków, ul. Krupnicza 14 tel. 566-73.

Szkolą na kierowców zawodowych i amatorów.

Kursy zbiorowe. — Lekcje indywidualne.

Dla grup szkolnych opłaty zniżkowe.

Informacje i wpisy codziennie od g. 9 do 16-tej.

Hurtownia
„B A Ł T Y K“

Kraków, ul. Floriańska 36,
tel. 652-49, 567-11. poleca:
bibułki, tutki, zapalki, my-
dła, ocet spirytusowy, esen-
cję octową, kawę, barwniki
do tkanin Wilbra i Koloryt,
pastę do butów itp. po
cenach fabrycznych.

„KREM NORKA“

odmładza cerę!

Wyrabia: APTEKA „POD
ZŁOTĄ GŁOWĄ“ założona
w r. 1403, Mgna St. Krów-
czyńskiego i Norka w Kra-
kowie, Rynek Główny 13,
tel. 549-75.

FIRMA JAN KWIATKOWSKI

dostarcza: węgiel, koks, drzewo opałowe i generatorowe.
węgiel drzewny oraz materiały budowlane (Cement, gips,
papę i tp.). **Biuro:** Kraków, ul. Felicjanek 6 tel. 561-65.

Składy: Zabłocie 2/4, tel. 562-37

WIKTOR ALBIN

Przedsiębiorstwo Robót
Budowlanych — Kraków,
ul. Sienna 3, tel. 565-74

wykonuje

wszelkie roboty wchodzące
w zakres budownictwa lą-
dowego, jakoteż remontowe.

Wytwórnia Wędlin

Firma A. GRABOWSKI

Kraków, Szewska 16.
tel. 565-20.

CHEMICZNA PRALNIA I FARBIARNIA

ST. WITAŃSKI

Centrala w Krakowie, ul. Józefińska 5.

FARBY, LAKIERY, ARTYKUŁY GOSPODARCZE I KOSMETYCZNE

JAN KWATER

Kraków, Krakowska 29

Tel. 567-86

Przybory Szewskie

oraz

SKÓRY WIERZCHNIE I PODESZWOWE

POLECA NAJTAŃSZEJ FIRMA

JÓZEF GOCZAŁ

K r a k ó w

Wolnica 12

MAGNA

Fabryka Wyrobów Gumowych
Sp. z o. o.

K R A K Ó W XXII

Romanowicza 19a

TELEFON Nr 555-70

poleca swoje wyroby jak:

smoczki
prezerwatywy **ULKA**
rękawice operacyjne
palce techniczne
palce lekarskie
artykuły techniczne
obcasy gumowe
gumy do ołówka

»PAPYRUS«

Składy Papieru — Kraków

KARMELICKA 6

Telefon Nr 542-02 i 572-39

Oddział **KATOWICE**

Zamkowa 38 ■ tel. 303-10

MIEJSKA KOLEJ ELEKTRYCZNA

K R A K Ó W

św. Wawrzyńca 13

T e l e f o n y :

Centrala św. Wawrzyńca 15

593-75

-76

I n s p e k c j a R u c h u

Poczekalnia pod Poczta

ul. Sienna

507-60

I V . W o z o w n i a

Podgórze, Al. Skrzyneckiego

557-45

PRACOWNIA
JUBILERSKO - ZŁOTNICZA

KRAKÓW
RYNEK GŁÓWNY 46.I.p.

Wytwórnia Sygnałów i Urządzeń Kolejowych S. A.
W KRAKOWIE.

DZIAŁ BUDOWY WAG UL. CYSTERSÓW 16.
Tel. 504-36, 542-70.

Wykonuje wagi systemu Schembera jak:

osobowe, magazynowe, tarczowe, mleczne, porciowe, standartowe,
gałunkowe, bydłowe, wozowe, wagonowe oraz naprawy i montaż
wag wszelkiego typu.

Instrumentów lekarskich i laboratoryjnych, używanych
w lecznictwie, przyborów szkolnych i biurowych oraz
wszelkich toczonych przedmiotów galanteryjnych

szukaj jedynie w firmie **Wiktor Cholewa**

Wytwórnia Wyrobów Drzewnych, Kraków, ul. Mostowa 4
tel. 567-96

WYTWÓRNA MEBLI
i
WYROBÓW DRZEWNYCH
JAN PETELA

Kraków, Czarnowiejska 43.

SYPIALNIE - JADALNIE - GABINETY

szafy, łóżka, stoły, krzesła,
otomany, biurka, różne me-
ble używane okazyjnie
sprzedaje — kupuje

H A L A M E B L O W A
Kraków, Grodzka 59 I piętro

Wyborowe ciasta deserowe, herbatniki, pomadki, pierniczki
specjalne, poleca po cenach hurtowych

Wytwórnica Cukiernicza **WŁADYSŁAW WINTER** Kraków, Gołębia 18

„CENTROKOMIS“

Kraków, Grodzka 9 sprzedaje

futra — lisy — garderobę —
bieliznę — pościel — dywa-
ny — kilimy — fotoapara-
ty — radioaparaty — moto-
cykle — galanterię — kry-
ształy — porcelanę itp. Duży
wybór okazji.

„HURT POL“

Kraków, Długa 29, tel. 580-60

Hurtowa sprzedaż artyku-
łów kolonialno-spożywczych
oraz bibulek, zapalek, esen-
cji octowej, cukierków, ka-
wy, herbaty itp. Ceny hur-
towe! Wielki wybór! Towar
najlepszy!

**FABRYKA
WĘDLIN**

JAN MICHON

Kraków, Starowiślna 1, tel. 576-11 (naprzeciw Gł. Poczty)
Poleca swoje doborowe wędliny.

Zjednoczenie Przemysłu Drzewnego

Okręg Krakowski - Rzeszowski

Delegatura Bielsko - Cieszyn

Kraków, Szpitalna 3 tel. 591-50, 591-76

CENTRALA HANDLOWA
poleca wszelkie wyroby przemysłu
drzewnego z podległych fabryk.
Galanteria, stolarka budowlana,
meble po cenach kalkulacyjnych

FABRYKA BATERII

pod Zarządem Państwowym

„T E C Z A“

Kraków, Czarnowiejska 74

tel. 560-41 produkuje:

baterie kieszonkowe płaskie
i okrągłe, baterie anodowe
i ogniwa galwaniczne.

»FLUOR«

**TOWARZYSTWO
PRZEMYSŁOWO-HANDLOWE**

**DLA
PRODUKTÓW CHEMICZNYCH Sp. z o. o.**

POLECA:

Lizol
Kreoline
Lizoform
Masy kabłowe
Masy izolacyjne
Waski do pasów transm.
Smoly szewskie
Pasty do podłóg
Mydło roślinne i inne.

KRAKÓW

**Al. Krasieńskiego 4 m. 8.
Tel. 571-81.**

KRAKOWSKA

FABRYKA OCTU

H. D. SREBRNY

Kraków, ul. Tatarska 9

Tel. 570-57.

POD ZARZĄDEM PAŃSTWOWYM

BIELIZNĘ POŚCIELOWĄ

WYPRAWKI NIEMOWLĘCE

POLECA:

»JAGIENKA«

KRAKÓW, Grodzka 6.

SKÓRY I PRZYBORY SZEWSKIE

poleca po cenach umiarkowanych

HURT I DETAL

Antoni Salawa, Kraków, ul. św. Tomasza 8

tel. 552-77.

Wytwórnia i skład wyrobów szklanych

F. R. KORSZLA

Kraków, ul. Mostowa 10

tel. 590-24

Centrala Szczotek i Pendzli, W. Zdebski

Kraków, ul. Miodowa 9 tel. 552-36

poleca po cenach najniższych szczotki do szorowania, ubrań, obuwia, polysku, błota, koni, rąk, zębów, zamiatacze, zmiotki, techniczne druciane, pendzle oraz artykuły gospodarcze jak pasty do obuwia w różnych gatunkach, lampy karbidowe, łyżki, grzebienie, wsuwki, baterie, sznurowadła, barwniki do farbowania materiałów, biczyska, szkła i knoty do lamp naftowych, kieliszki i szklanki, termosy, sitka do mleka, tarla itp.

Prowincja za zaliczeniem.

POLSKIE ZAKŁADY ODZIEŻOWE

Kraków Rynek Główny 12 tel. 550-04

w y k o n u j ą

Wszelkie prace krawieckie jak damskie, męskie i wojsk. szybko, tanio i solidnie. Sklep z dystrykcjami wojskowymi i różnorodnymi odznakami.

INSTYTUT KOSMETYCZNY

Łucji Mamelok-Kiełbikowej

Kraków,

Pijarska 5

Wykonuje zabiegi metodą amerykańską. Poleca kremy własnego wyrobu sporządzone z najlepszych surowców.

KAMIENIC, DOMÓW, WILL, GOSPODARSTW I PARCEL

wielki wybór posiada najstarsze biuro w Krakowie. Przedwojenna klientela powróciła. Za uczciwe i fachowe przeprowadzenie transakcji — minimalna
===== p r o w i z j a ! =====

**Jako zaprzysiężony biegły sądowy
szacuje realności bezpłatnie!**

KAROL KULCZYK KRAKÓW

UL. BASZTOWA 10 m. 1 — TELEFON 593-01

„DOBROLIN“

**Fabryka Przetworów Chemicznych
Warszawa, Wolska 159**

poleca swoje niezrównanej jakości wyroby jak:

pasta i politura do bucików
we wszystkich kolorach

pasta i zaprawa do podłóg
w 4-ch kolorach

plyn i proszek do czyszczenia
metali,

wosk szewski, „Tempo“, pro-
szek do sporządzania zaprawy
do podłóg, mucholapki, tłuszcz
do obuwia.

Przedstawicielstwo

MARIA SIEROTWIŃSKA

Kraków, Sienna 12, telef. 565-86

ALEKSANDER STOLARSKI

Kraków, ul. Poteckiego 3
telefon 538-76 i 566-07

Uznany przez Minister-
stwo Przemysłu, Centralę
Żelaza i Stali

Skład Żelaza i Stali

poleca ze składu i hut: żela-
zo, bednarę, blachę, dźwiga-
ry, stal, rury, gwoździe, śruby,
nity, skrećki, podkowy, bu-
nale, hacele, narzędzia rze-
mieślnicze, szufle, szpadle, łań-
cuchy i wszelkie artykuły
techniczne i żelazne.

A. PIASECKI

FABRYKA CZEKOLADY

S. A. K R A K Ó W
ul. Wrocławska 17

Sklepy własne:

K R A K Ó W

Rynek Główny 33

Rynek Główny 47

„Krawar“

Zakłady Wyprawy

i Farbowania Futer

K r a k ó w

Rzemieślnicza 5

Telefon 571-41

APTEKA

Mgr. BOLESŁAWA LUBORZEWSKIEGO

Kraków, ul. Gertrudy 1
(obok Głównej Poczty)

Tel. 507-65

posiada wszelki asortyment
leków na składzie.

ODMROŻENIA

leczy **MAŚC REDERA**

(dawniej SYBERYJSKA)

Wyrób Apteki Mgra Redera
w Krakowie, Karmelicka 23
tel. 594-54.

FABRYKA WYROBÓW METALOWYCH

JÓZEF GEISSLER

(dawn. B-cia Thorn)

Kraków-Podgórze

ulica Krasickiego 18-20

Tel. 580-56

— SPECJALNOŚCI: —
Guziki metalowe do
spodni, ubrań i mundu-
rów, sprzączki i haki do
ubrań męskich. Kółka,
haki i sprzączki do obu-
wia. Zamki, nily, gwoź-
dzie i klamry do waliz
i torb.

EMANUEL WACHS

i Ska

Fabryka

L a m p

i Wytrobów

Metalowych

40 lat istnienia

Kraków-Podgórze

ul. Lwowska 2

Telefon 556-37.

Futra

EMIL KOTARBA

Kraków,
Jagiellońska 7.

APTEKA

POD GWIAZDA

K. WISZNIEWSKI i Ska z o.o.

Laboratorium chemiczno-farma-
ceutyczne i konc. oddział hurtowny

Kraków, ul. Floriańska 15

Telefon 590-18

Główny Skład wód mineralnych
krajowych i zagranicznych.

ZAKŁAD POGRZEBOWY

ONUFREGO FIUTA

KRAKÓW
Grzegórzecka 7 tel. 509-56
(Naprzeciw „Collegium Medicum“)

DOM SANITARNY DROBNER I SKA

Sp. z o. o.

Rok założenia 1868

Właściciele BRACIA SŁOMIŃSCY
Kraków, Plac Szczepański 3

POLECA:

instrumenty chirurgiczne, aparaty elektro-
medyczne, mikroskopy, meble lekarskie,
arykuły gumowe, środki opatrunkowe.

NA ŻĄDANIE KOSZTORYSY

K r a k o w s k a **G a z o w n i a M i e j s k a**

posiada stale

większy zapas S M O Ł Y
do natychmiastowej lub sukcesywnej
sprzedaży. Blizszych informacji udziela

Z A R Z Ą D G A Z O W N I

w godzinach 8. do 15 popoł. Tel. 505-64 wewnętrzny 28

Polskie Zakłady Garbarskie

w Krakowie S. A.

ul. Barska 87/89

Tel. 577-22, 509-50

g a r b u j ą s k ó r y

w i e r z c h n i e

i p o d e s z w o w e

A. PŁONKA ZEGARMISTRZ
GENEWSKI

Kraków, ul. Szewska 12 — tel. 550-94

HURT!

DETAIL!

SKÓRY

i

PRZYBORY SZEWSKIE

posiada stale na składzie fachowa firma

PIOTR SOJA

KRAKÓW
Poselska 18, tel. 504-03

Skład Przyborów Samochodowych »SAMOCHÓD«

Wł. Bewszko i Br. Jakubowski, Kraków, Szewska 4

Poleca części składowe do samochodów amerykańskich
i europejskich po cenach najniższych

P R A L N I A

WIKTORII BIGOSZOWEJ — Kraków — ul. Garbarska 22
przyjmuje wszelką bieliznę do prania.

Juliusz Grosse

Skład wina i herbaty

Kraków, Pałac Spiski

RESTAURACJA

Zdrój Żywiecki

Kraków, pl. Dominikański 6

Wytwórnia

**Pasów Transmisyjnych
i Pracownia Rymarska**

BOBER JAN — Kraków

pl. Szczepański 6, tel. 509-20

wykonuje pasy transmisyjne z najlepszego materiału, pasy oficerskie, futerały na broń i wszelkie roboty w zakresie rymarstwa wonodzące.

ROBERT JAHODA

Zakład Introligatorski

Kraków, Gołębia 4

oprawia artystycznie książki,
obrazy, galanterię.

WŁADYSŁAW KLIMEK

Odlewnia Żelaza i Fabryka Maszyn

Kraków, Mogilska 71, tel. 540-71

Wykonuje: maszyny rolnicze, kieraty, przystawki, młocarnie, odlewy maszynowe do wagi 2 tony w jednym kawałku wraz z obróbką.

Wytwórnia Artykułów

Gospodarczo - chemicznych

„MERKURY“

**Kraków, Stradom 10,
tel. 566-15.**

HURTOWNIA TEKSTYLNA

Kraków

ul. Dietla 45.

PRALNIA I FARBARNIA

„T E C Z A“

w Krakowie,

Czarnowiejska 74, tel. 560-41

Filie:

Rynek Główny 11,

Długa 6,

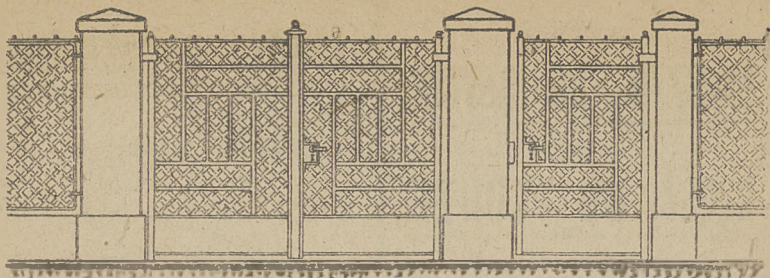
Karmelicka 1,

Zwierzyniecka 17.

E. WOLFRAM i A. ŻADIŃSKI

**Kraków, ul. Zabłocie 9a.
Tel. 515-54.**

wykonują konstrukcje żelazne
wózki kolejki wąskotorowej
urządzenia rzeźni, wagi wozowe i dziesiętne.

Siatki ogrodzeniowe, kompletne ogrodzenia
wykonuje:

Fabryka Käs, Wag i Wyróbów Siatkowych

WILHELM FINK i Ska

Sp. z o. o.

w Krakowie ul. Wielicka 22, telef. 571-34 i 577-00

F U T R A

= PRACOWNIA FUTER =

ANTONI KUDZIA

K r a k ó w

Grodzka 2

Telef. 577-82

Sprzedaz
MASZYN DO SZYCIA

oraz
CZĘŚCI DO TYCHŻE

Przyjmuje również
wszelkie reparacje
w zakres ten wcho-
dzące.

JERZY LIBAŃSKI

Kraków, ul. Starowiślna 50

Zawsze na składzie

śledzie słone, wę-
dzone i maryno-
wane oraz kon-
serwy rybne znaj-
dziesz w firmie

Przetwory Rybne i Delikatesy

OSMĘDA WŁADYSŁAW

Kraków, Bożego Ciała 14

Fabryka Wyrobów Bakelitowych „DUROLIT“

Kraków - Podgórze, ul. Smółki 11. — Telefon 565-55

Artykuły biurowe, toaletowe, techniczne.

Opakowania kosmetyczne.

Nakrętki na flaszki, słoje itp.

ZAKŁAD ARTYSTYCZNO-KAMIENIARSKI I BUDOWLANY

FRANCISZEK ŁUCZYWO

Kraków, Orkana 20. Tel. 549-08.

wykonuje wszelkie roboty w zakres kamieniarstwa wchodzące jak
ołtarze, pomniki, grobowce, okładziny fasad itp. z różnych materiałów.

Zakład Pogrzebowy »CONCORDIA« J. Wolnego

Kraków, Pl. Szczepański 2

Tel. 503-31

Spółdzielnia Rzeźników i Wędliniarzy

z odp. udz.

W KRAKOWIE

ul. Andrzeja Potockiego 18 tel. 561-72

**Sprzedaż przyborów, przypraw i narzędzi
dla Rzemiosła Rzeźniczo-Wędliniarskiego**

Posiadamy stale na składzie wszelkie sole konserwowe, jeliła świeże i jeliła szluczne, maszyny rzeźniczo-wędliniarskie, wagi uchylne, stołowe, dziesiętne, odważniki i wiele innych artykułów potrzebnych do zawodu rzeźniczo-wędliniarskiego. — Sprzedaż dla członków i nieczłonków. — Przyjmujemy w komis wszelkie maszyny rzeźniczo-wędliniarskie i chłodnie do sprzedaży w komis.

Księgarnia i Wypożyczalnia

STEFANA KAMIŃSKIEGO

W KRAKOWIE

Księgarnia i antykwariat

ul. Floriańska 15 tel. 557-17

Księgarnia i wypożyczalnia oraz skład mat. piśm.

ul. Krakowska 18 tel. 592-94

Księgarnia i wypożyczalnia oraz dział nut

ul. Podwale 6 tel. 549-50

Zarząd i dział wydawniczy: ul. Karmelicka 29 tel. 544-38

**Wszelkie informacje i katalogi wydawnictw własnych
i nakładów nabytych NA KAŻDE ŻĄDANIE BEZPŁATNIE.**

FRANCISZEK PIEKARZ

KRAKÓW - PODGÓRZE

róg Józefińskiej i Lwowskiej

wykonuje wszelkie
naprawy maszyn
biurowych po ce-
nach bardzo przy-
stępnych

PIERWSZA MAŁOPOLSKA FABRYKA

OPAKOWAŃ

BLASZANYCH

Pod Zarządem Pańsiwowym

wykonuje opakowania
i reklamy przedwojenne

Kraków — Poznańska 20

telef. 562-03

Konto w Banku Gospodarstwa
Krajowego Kraków nr 191

W wysokich gatunkach MATERIAŁY I PODSZEWKI Bielsko-Tomaszów

Gotowa konfekcja

ubrania, płaszcze, kurtki, trencze, lodeny, spodnie
KOCE BIAŁOSTOCKIE — GUMOWE PŁASZCZE
peleryny i uczniowskie deszczowce, watalina.

Dział

Sprzedaży na asygnaty

Wyrób i sprzedaż konfekcji i materiałów na zlecenie
Urzędu Wojewódzkiego i Magistratu w Krakowie.

P o l e c a

HIERONIM SCHÖNVALDER

Kraków, ul. Andrzeja Potockiego 13, I p. Telef. 563-20.

ŁOMY BAZALTU
„NIEDŹWIEDZIA GÓRA“

St. kol. KRZESZOWICE

Własna bocznica

Inż. HK. KOWARZYK

i

Inż. WŁ. BRAUN

Pod Zarządem Państwowym

Biuro: KRAKÓW, Mikołajska 2

TEL. 560-06.

P R O D U K U J E:

GRYSIKI SZLACHETNE DO NOWOCZE-
SNYCH NAWIERZCHNI DROGOWYCH.
TŁUCZNIE DROGOWE I KOLEJOWE.
ORAZ GRYSY ZWYKŁE DO BETONU.

ROK ZAŁOŻENIA 1887.

FELIKS ŻEBERKO I SYNOWIE

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

KRAKÓW XXII, ul. św. KINGI 6. — Telefon 547-28.

WYKONUJE:

wszelkiego rodzaju opakowania z tektury i papieru, jak: pudełka tekturowe, surowe z przegrodami oklejane, składane, etykiety wytłaczane (mareczki) kartonowe sztancowane oraz torbki wszelkiego rodzaju.

Drukarnia — Litografia — Offset

KIT DO OKIEN

pierwszej

jakości

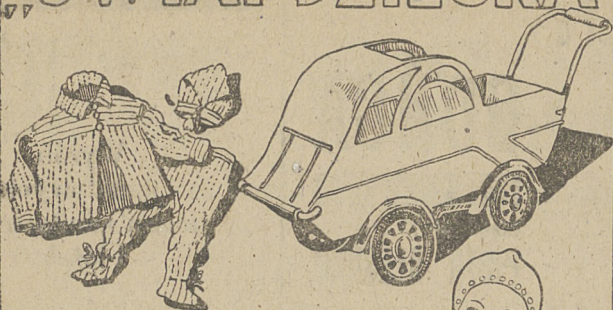
poleca:

»EBEROL«

FABRYKA CHEMICZNA ORAZ KITU

KRAKÓW, Zaleskiego 8. — Telefon 582-36

SWIAT DZIECKA

KRAKÓW
Floriańska
24

EKRAVOX

Laboratorium Radiotechniczne

Naprawa odbiorników, badanie lamp
Przewijanie transformatorów
Porady techniczne

Sprzedaż

Kupno

Kraków, Szewska 21 wejście z sieni

Wytwórnia
Długich
Butów

DOŃCA

właściciel

PIOTR SLESICKI

Kraków
Grodzka 63

— dawniej —
Sławkowska 32

**ANTONI JAN
POGORZELSKI**

ZAKŁAD ŚLUSARSKI

Wyrób
metalowych
mebli sanitarnych
i łóżek.

K R A K Ó W
UL. ŚW. ŁAZARZA 9

**CUKIERNIA
EUROPEJSKA**

KRAKÓW
Rynek Gł. 35
telef. Nr 560-82

**KAZIMERZ
DANEK**

CUKIERNIA

KARMELICKA 13

telef. Nr 501-28

Kazimierz Danek i Syn
Ska z ogr. por.

Tapczany

Fotele klubowe

Leniwce

Materace włosienne

Łóżka polowe

/ w najlepszym wykonaniu

poleca

ZAKŁAD

TAPICERSKI

JÓZEF ZIEMBIŃSKI

KRAKÓW, UL. RAJSKA 20

PAŃSTWOWA WYTWÓRNIĄ PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Drukarnia III dawniej „AKROPOL“

Kraków, ul. Grzegórzecka 23

tel. 539-11

wykonuje druki wartościowe, druki ścisłego zarachowania pod własną kontrolą.

Działy: Ofsetowy, typograficzny, wkleśłodrukowy

Najlepsze pokrycie
dachowe — dachów-
ka azbestowo-cemen-
towa

„EVERITAS“

Ogniotrwała, nie-
przemakalna odpor-
na na mrozy i upały,
lekka, tania

wykonuje: kompletne pokrycia dachowe, własnymi siłami fachowymi. Na żądanie prospekty i oferty.

POLSKA FABRYKA DACHÓWEK AZBESTOWYCH „EVERITAS“

Kraków, Zabłocie 37, tel. 576-23.

Pod Zarządem Państw.

**ŚWIERZB usuwa radykalnie płyn niepalący
aromatyczny „SCABITAN“**

Apteczny Dom Przemysłowo-Handlowy

R. M. WITKOWSKI

Kraków, Wielopole 3

Do nabycia w aptekach i drogeriach.

„FORTUNA“ Fabryka Skór

Sp. z o. o.

Kraków XXII, Przemysłowa 2, tel. 551-31

Wyrabia skóry podeszwowe, skóry
pasowe i juchtowe.

**KONCESJONOWANE PRZEDSIĘBIORSTWO
ELEKTRO- I RADIOTECHNICZNE**

WŁADYSŁAW GROTOWSKI

Kraków, sklep ul. św. Sebastiana 34

Biurowo: ul. Brzozowa 12

TEL. 505-28

Wykonuje: wszelkie instalacje elektryczne, wszelkie naprawy aparatów radiowych, wszelkie naprawy wchodzące w zakres elektrotechniki.

Instalacje elektryczne w samochodach, naprawy patentów elektrycznych.

Przewija motory, dynama, magnety i startery.

Ładuje i naprawia akumulatory.

Na składzie wszelki materiał elektryczny i radiowy.

Żarówki, Płyty patentowe, Baterie itp.

M. JAWORNICKI

Kraków, Szpitalna 11/13.

**wszelkie towary
spożywcze
i kolonialne**

**HURTOWNIA APTECZNA
STEFAN OSTRĄGOWSKI**

POLECA:

*z własnego laboratorium
chem. - farmac. Proszki
na bóle głowy S M O K*

*Maść na świerzb S K A-
B I N A i t. d.*

**KRAKÓW, UL. WIŚLNA 8
Telefon Nr 565-30.**

ARTEPÓR

**K R A K Ó W
Jagiellońska 9**

zawiadamia, że
posiada na skła-
dzie wielki wy-
bór materiałów
elektrotechnicz-
nych i instala-
cyjnych. —

P. P. T.

PAŃSTWOWE PRZEDSIĘB. TRANSPORTOWE

Oddział Kraków, Biuro: Rynek Gł. 17 tel. 550-25

Wykonuje po cenach taryfowych transporty kolejowe, samochodowe, konne i przeprowadzki.

MAGAZYNOWANIE

w największych i najlepszych składach Krakowa. Konwojowanie. Zaliczenie. Inkaso. Ubezpieczenia towarów. Obsługa Przemysłu.

Największy tabor samochodowy i konny w Krakowie.
Drobnica na Dolny Śląsk.

„WANDA”

OPACH MARIAN

poleca

KONFEKCJE

d a m s k ą

m ę s k ą

i dziecięcą

KRAKÓW, FLORIAŃSKA 31.

**Sprzedaż hurtowa i detaliczna materiałów
elektrotechnicznych i motorów
we firmie „MOTOTECHNIKA” Sp. z o. o.
Kraków, Grodzka 38, tel. 565-15
Przedstawicielstwo Państw. Zakładów Robót Elektr.**

**Koncesj. Przedsiębiorstwo dla instalacji wodoc. -gazowej,
kanalizacji i centr. ogrzewań.**

WŁADYSŁAW BODIO

Kraków, ul. Sienna 7 (narożnik Stolarskiej), tel. 551-29.

MASZYNY DO PISANIA

LICZENIA — ARTYKUŁY BIUROWE

Kupno — Sprzedaż — Komis

oraz naprawy maszyn

Eugeniusz DRESZER

Kraków, Sławkowska 8 tel. 501-13

CHEMICZNA PRALNIA I FARBIARNIA „B Ł Ę K I T”

Tadeusza Macharzyńskiego

Kraków, Bożego Ciała 10

Wykonuje:

**czyszczenie i farbowanie wszelkiej garderoby bardzo
solidnie i punktualnie**

PASY LECZNICZE

BANDAŻE PRZEPUKLINOWE

GORSETY — BIUSTONOSZE wykonuje

R. BOGDANOWICZ

Kraków, Grodzka 2

FOTOTECHNIKA

wykonuje

KLISZE DO DRUKU

PIOTR KUD, Kraków, św. Tomasza 19

SYPIALNIE
JADALNIE
GABINETY
POKOJE KOMBINOWANE

— P O L E C A —

A. STAWOWY

==== **K R A K Ó W** =====

Szpitalna 20

Tel. 570-02

Pracownia

ZŁOTNICZO-SREBRNICZA

STANISŁAWA SOBIKA

Kraków, pl. Wolnica 14
oraz sklep
przy ul. Krakowskiej 42

wykonuje wszelkie zamówienia w złocie i srebrze jak sygnety, branzolety, obrączki, pierścionki, cukiernice, lichtarze oraz wszelkie reperacje.

Wszelkie artykuły kolonialne i gospodarcze a w szczególności

MYDŁA TOALETOWE
DO PRANIA I INNE

a także zaprawy do ciast, jako to: olejki, cukierki itd. znajdziesz zawsze po cenach hurtowych
w firmie

A. ŁACHMAN

Kraków, ul. Krakowska 22
tel. 575-14

Pracownia
dla sztuki
kościelnej
bronzowniczej
i złotniczej

KRAKÓW - PODGÓRZE
ul. Dąbrowskiego L. 4
m. 19 II piętro

Każdą
transakcję
solidnie i szybko
przeprowadzi

DOM

KOMISOWY

Bolesław Krzymański
Kraków, Stradom 16

„PAPIER“

Szwarga i Ska
Kraków, Bożego Ciała 3
tel. 535-26

p o l e c a

artykuły kancelaryjne i szkolne oraz aktualia odnośnie
do sezonów w pełnym sortymencie.

HURTOWNIA ARTYKUŁÓW
GOSPODARCZYCH

Stanisław Przewrocki **Kraków, Krakowska 17**
tel. 560-47

Hurtownia Kupców Polskich

Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością.

Kraków, ul. Krupnicza 11. Tel. 540-85

- a) towary spoż.-kolonialne — hurt soli
- b) wyroby cukiernicze
- c) artykuły gospodarcze
- d) galanteria i kosmetyka
- e) porcelana, szkło — emalia
- f) papier i artykuły piśmienne.

=====

CENNIKI NA ŻĄDANIE

=====

Dostawa tylko kupcom i spółdzielniom.

Magazyny: bocznica kolejowa przy ul. Warszawskiej 31 a — i ul. Prądnickiej 46-50.

Własne przedstawicielstwo dla handlu zagranicznego.

W GDYNI, ul. Świętojańska 65.

Korzystne źródło zakupu.

„ARTIGRAPH“

ZARZĄD PAŃSTWOWY

**ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE DLA WYROBU
REKLAM ARTYSTYCZNYCH I OPAKOWAŃ
Z BLACHY.**

KRAKÓW, ul. Prądnicka 65.

Tel. 567-03

wykonują wszelkie zamówienia wchodzące w zakres
opakowań z blachy najcieńszej np.:

wiadra na marmoladę,
puszki na wszelkiego rodzaju konserwy
puszki na wyroby cukrowe
puszki na lakiery i farby
pudełka na pasty
kapsle do flaszek i t. p.

CERATY-CHODNIKI

Torby gosp. i szkolne

J. Siwecki
KRAKÓW, STAROWIŚLNA 21

Telefon Nr 570-72

KRYSTAŁ Sp. z o. o.

Fabryka:

cukrów
czekolady
pomadek
pierników
marmolady

Kraków, ul. Lwowska 30 — tel. 560-04, 560-05

Wydawnictwa dla młodzieży, pocztówki, artykuły
piśmienne, farby i przybory graficzne
INTERPRINT B. S. SZCZEPSKI
św. Gertrudy 12. Tel. 575-80.

SKŁAD PAPIERU I GALANTERII
MICHAŁ SŁOMIANY
KRAKÓW, Sławkowska 24. — Tel. 535-17.

PRACOWNIA
MALARSKA
WYKONUJE

SZYLDY I NAPISY
KRAKÓW, Grodzka 23.

WSZELKIEGO RODZAJU
Blicharz Marian

Znak

Fabr.

JERZY WEŚŁY
ZAKŁADY ŚLUSARSKO-
GALANTERYJNE I BUDOWLANE
KRAKÓW **Mostowa 4.**
TEL. 552-35 i 562-75.

PRACOWNIA FUTER
EUGENIUSZA BIELECKIEGO
KRAKÓW, UL. POSELSKA 15

FIRMA

MARCELI BOJARSKI

właściciel **Stefan Bojarski**

ZAKŁAD ZEGARMISTRZOWSKI

Kraków, ul. Floriańska 4

Sypialnie

Jadalnie

Gabinety

oraz inne urządzenia poleca

Fabryka Mebli Artystycznych

Szczepan Łojek

Kraków, ul. Szpitalna 34

Rzeźnia Miejska w Krakowie

ul. Rzeźnicza 28 tel. 597-97

produkuje i sprzedaje:

lud sztuczny w słupkach o wadze 25 kg
mączkę mięsną jako karmę i nawóz
tłuszcz przemysłowy

Rozwóz lodu po mieście i sprzedaż na miejscu.

Sprzedaż mączki i tłuszczu na miejscu.

Pracownia Instrumentów Muzycznych

» L U T N I A «

Kraków, Poselska 13 (narożnik Grodzkiej)

Kupuje i sprzedaje wszelkie instrumenty muzyczne. Poleca przybory i struny do tychże. Przyjmuje do naprawy instrumenty dęte i smyczkowe. Wszelkich porad fach. udziela bezpłatnie.

OSZCZĘDNOŚĆ ENERGII ELEKTRYCZNEJ JEST HASŁEM DNIA DZISIEJSZEGO!!!

MIESZKAŃCY KRAKOWA? oszczędzajcie energii elektrycznej we własnym interesie w godzinach wieczornych (16—20), aby zmniejszyć obciążenie szczytowe Elektrowni Miejskiej w Krakowie.

Nie używajcie w tym czasie piecyków, kuchenek, żelazek ani przyrządów elektrycznych, zaś światło ograniczajcie do minimum.

W ten sposób unikniecie ograniczeń i odłączenia od sieci.

**ELEKTROWNIA MIEJSKA
W KRAKOWIE.**

RAJSKIE PODKOWA najlepsze mydła krakowskie firmy ŚMIECHOWSKI

Krakowska Fabryka Mydła

G. ŚMIECHOWSKI Sp. z o.o.

pod zarządem państwowym

Kraków, Zabłocie 23

— Telefon Nr 551-32 —

R-k bież. w B.G.K. Kraków
Konto w P. K. O. IV-128

poleca

**proszek do prania, szorowania
oraz różne gatunki mydeł.**

DELIKATESY

wina, wódki, koniaki

Towary kolonialne

kawa — herbata

cukry — czekolady

towary gospodarcze

— poleca —

»PRZEŁOM«

Spółdzielnia Przetwórczo-Handlowa

Z. Z. Prac. Umysł. z odpow. udziałami

Kraków, Rynek Gł. 34

własna chłodnia maszynowa

Zaprzysiężeni Dostawcy

Win Maszalnych

ROK ZAŁOŻENIA 1909

CENTRALNA KASA SPÓŁEK ROLNICZYCH

ODDZIAŁ W KRAKOWIE

PLAC SZCZEPAŃSKI 6. I p.

Centrala Finansowa Spółdzielni Rolniczych:

kredytowych (Banków Spółdziel-
czych, Kas Stefczyka) — rolniczo-
handlowych — mleczarskich,
warzywniczych i innych,
Samopomocy Chłopskiej

PRZYJMUJE:

- 1) wkłady oszczędnościowe,
zwykłe i celowe,
- 2) lokaty w rachunkach bieżą-
cych od osób fizycznych
i prawnych

ZAŁATWIA:

przekazy bankowe.

OTWIERA:

akredytywy handlowe dla Spół-
dzielni, firm i osób fizycznych,
przyjmuje do inkasa weksle, czeki

ODDZIAŁY:

1) BIAŁYSTOK, ul. Kilińskiego 15.	— 7) POZNAŃ, ul. 27 Grudnia 6.
2) GDAŃSK-WRZESZCZ, ul. Jaśkowa
Dolina 47.	— 8) RADOM, ul. Witolda 2.
9) RZESZÓW, ul. Sokoła 6.
3) KATOWICE, ul. Warszawska 12.	— 10) TORUŃ, ul. Mostowa 6.
4) LUBLIN, ul. Kościuszki 4.	— 11) WARSZAWA, ul. Szpitalna 6.
5) ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 57.	— 12) WROCŁAW (w orga-
nizacji).
6) OLSZTYN, ul. Wyzwolenia 27.	

A T R A M E N T Y
KALKI MASZYNOWE
KALKI OŁÓWKOWE
OŁÓWKI ZWYKŁE
I KOPIOWE
PRZYBORY BIUROWE
I SZKOLNE

ISKRA i KARMAŃSKI

FABRYKA FARB

PRZYBORÓW PIŚMIENNICZYCH

Kraków, Lubelska 12

tel: 544-51.

Fabryka Porcelany

„BOGUCHWAŁA”

Inż. STANISŁAW SYSKA

Ska z o. o.

Biuro: Kraków. Sławkow-
ska 11, tel. 556-06

Wytwórnia: Boguchwała
k/Rzeszowa, tel. nr 1

Produkuje:

Izolatory wszelkich typów
i wielkości. Porcelanę stoło-
wą, techniczną i apteczną.
Najwyższa jakość. Terminowe
dostawy.

RADIOAPARATY Sprzedaż — Kupno Naprawa

Badanie lamp radiowych, wszelkie części do radia.

Własne warsztaty napraw — poleca znana firma

KAZIMIERZ ŻUK Kraków, Floriańska 57
obok bramy Floriańskiej

Sznury, szpagaty, liny, taśmy, szczotki, wycieraczki,
siatki i t. p.

poleca najtaniej firma

M. Spytkowska Kraków, pl. Mariacki 7 Telefon 500-43

Znane od pół wieku

wody mineralne syntetyczne wyrobu firmy

K. RZĄCA i CHMURSKI

K r a k ó w, św. Gertrudy 4

tel. 591-63

Arch. - Bud.

ANTONI ULIŃSKI

**PRZEDSIĘBIORSTWO
BUDOWLANE**

„Piasek“ dostawy piasku
wiślanego

**BETONIARNIA
KRAKOWSKA**

Kraków, ul. Gołębia 8 i 5
telefony: 571-88 i 562-11

**SYPIALNIE
JADALNIE
GABINETY
TAPCZANY**

i inne części urządzeń
meblowych poleca po
cenach umiarkowanych

Wytwórnia Mebli

KRAKÓW

Starowiślna 35 Stradom 16

Stanisław Aksman

Zakład mechaniczny na-
prawy maszyn biurowych
Rok założenia 1902.

Kraków, Jagiellońska 7
Tel. 571-17.

ZAKŁADY CHEMICZNE „KOPAL”

Kraków, Rzemieślnicza 7
Tel. 540-59.

Lakiery emaliowe, rowerowe.
Pokosty syntetyczne i lniane.
Pasty do podłóg i obuwia.

WĘGIEL — KOKS

Polskie Towarzystwo Handlowe S. A.

Biura: Kraków, Sławkowska 3, tel. 570-49, 581-88

Magazyny: Kraków, ul. Tadeusza Kościuszki 24

===== i ul. Prądnicka 32 =====

WZYL D Y
 oraz wszelkie
 roboty malarskie
 wykonuje
D. MITKA
 KRAKÓW, DEUGA 21.

PAPIER
 i
 PRZEBORY
 SZKOLNE

Cz. SZATKOWSKA

KRAKÓW
 BOŻEGO CIAŁA 23

TEL. 583-50

JADWIGA ZWIEROWSKA

Sprzedaz Towarów Tekstylnych

KRAKÓW, Floriańska 15.

Władysław BOŁOŃSKI Skład Fortepianów

pod Zarządem Państw.

Kraków — ul. Grodzka 40

remont, kupno, sprzedaż i najem

fortepianów i pianin.

Instrumenty strunowe.

Garbarnia „Columbus“

KRAKÓW

Król. Jadvigi 91 telefon Nr 546-71

Fabryka skór wierzchnich chromowych

Instytut

i Laboratorium Kosmetyczne

HELENY SKLENARZOWEJ

Kraków, ul. Grodzka 4 telefon 560-92

Fabryka Szczotek i Pendzli

PERZANOWSKI I PYZIK Spółka z o. o.

Kraków Kościuszki 54, tel. 56-234 konto P.K.O. IV-415

Telegramy „Szczotkarnia“

Wyrabia

Szczotki i pendzle, szczotki druciane oraz wszelkiego rodzaju szczotki techniczne

Koncesjonowany Zakład
dla budowy wodociągów,
gazu, ogrzewań central-
nych, pomp i kanalizacji
oraz Zakład blacharsko-
budowlano-galanteryjny.

Spawalnia wszelkich me-
tali gazowo i elektrycznie.

W. MÜLLER

A. JĘDRZEJOWSKI

Kraków, Starowiślna 65

Tel. 548-04

Ćwieki drowniane, kopyta,
prawidła oraz prawidełka
szewskie cenionej marki

Rabe — Biała Podlaska

obecnie: Zakłady Przemysłu
Drzewnego Zw. Gosp. R. P.
„Społem“ sprzedaje na
prawach wyłączności:

Spółdzielnia Wytwórcza

„SKÓRA“ z o. u.

Kraków, Pl. Szczepański 8, tel. 566-84

Ponadto polecamy: chemika-
lia jak woski, glazury, smołę,
lakier i kleje do skór, „Zam-
szol“, czernidła oraz wszelkie
inne artykuły szewsko-cho-
lewkarsko-rymarskie.
Sprzedaż wyłącznie hurtowa.

Spółdzielnia Związkowa Prac. Kolejowych w Krakowie, pl. Matejki 8

== prowadzi: w Krakowie 25 sklepów, w Oświęcimiu 1 sklep, w Mszanie Dolnej 1 sklep ==

Zaopatruje w artykuły żywnościowe przydziałowe,
jak i z wolnego rynku.

SPÓŁDZIELNIA PRACY SZEWCÓW I CHOLEWKARZY

„TRWAŁOŚĆ”

W KRAKOWIE, ul. Sołtyka 19. Tel. 557-35.

przyjmuje do wykonania wszelkie prace wchodzące w zakres
szewstwa maszynowego.

ZAKŁAD WULKANIZACYJNY

MIECZYSLAW CHRZAN

KRAKÓW

Wielopole 28.

**MONOGRAMY
NAPISY
GWOŹDZIE DO
SZTANDARÓW**
Tel. 501-25.

»MOTOSERVICE«

S-ka z o. o.

Kraków, ul. Pijarska 4.
Tel. 500-66.

Sprzedaż artykułów samocho-
dowych i motocyklowych.

Skład farb, lakierów, pokostu, gipsu, cementu, karbolineum

HURT

Kazimierz Dziedziniewicz

DETAIL

KRAKÓW

tel. 541-16

Karmelicka 21

Urządza pogrzeby od naj-
skromniejszych do naj-
wspanialszych. Przeprowa-
dza ekshumacje i wywóz
zwłok do wszystkich
krajów Europy.

**ZAKŁAD POGRZEBOWY
„WIECZNOŚĆ”**
KAROLA WĄGI
emer. Asesora Krak. S. ar. Grodz.
Kraków, Mikołajska 5 tel. 552-05

Posiada na składzie
wielki wybór
**TRUMIEN
WIENCÓW**

WINA MUSUJĄCE
WINA GRONOWE
WINA OWOCOWE

W. A. ZAWUSKI

Kraków, ul. Floriańska 23.

Tel. 575-23.

SPIS RZECZY

zawartych w Kalendarzu Pogotowia Ratunkowego na r. 1946.

Kalendarium	8
Jednostki miar najczęściej używanych	32
Działalność Krak. Ochotn. T-wa Ratunkowego	38
Wskazówki przy udzielaniu pierwszej pomocy	35
Spis lekarzy zarejestrowanych w Izbie Lekarskiej	42
Spis lekarzy dentystów zamieszkałych na terenie miasta Krakowa	60
Spis dentystów (upr. techn. dent.) zamieszkałych na terenie Krakowa	62
Wykaz położnych miasta Krakowa	64
Spis lekarzy miejskich dzielnicowych w Krakowie	69
Choroby zakaźne	71
Okres wylegania (utajony) ostrych chorób zakaźnych	76
Nowoczesna chemoterapia zakażeń	79
Higiena układu krwionośnego	81
Witaminy i hormony	85
Apteki publiczne czynne w Krakowie	91
Przeciętny wzrost i waga dzieci do 15-go roku życia	92
Źródła zakupu	93
Ogłoszenia i Reklamy	97

ZAKŁAD POGRZEBOWY „AETERNITAS”
ANTONIEGO HORAKA JUN.

KRAKÓW, Mikołajska 14 Tel. 555-89. — Rok zał. 1892.

UWAGA
P. P. FRYZJERZY

PŁYN DO TRWAŁEJ ONDULACJI
PROSZEK DO TRWAŁEJ ONDULACJI
PREPARAT DO UKŁADANIA WŁOSÓW

Marki „**LOK**”

są najpewniejsze w użyciu i pod
gwarancją nie niszczą włosów.

Jakość przedwojenna.

DO NABYCIA W FIRMIE:

MARIA SIEROTWIŃSKA
Sprzedaż Artykułów Chemicznych
Kraków, ul. Sienna 12.

CUKIERNIA

JAN
NOWOROLSKI

KRAKÓW
SUKIENNICE 2-5.
TELEFON 575-39.

HURTOWNIA TOWARÓW
KOLONIALNYCH, CUKRÓW,
OWOCÓW POŁUDNIOWYCH

Przedstawiciel Fabryki
„**SUCHARD**” S. A.

JÓZEF MADOŃ

KRAKÓW, Wielopole 28.

Telefon 505-79.

KOMUNALNA
KASA

OSZCZĘDNOŚCI
POWIATU KRAKOWSKIEGO
KRAKÓW, ul. Piłarska 1

Centr. telef. 507-64
509-16

Dyrekcja 506-18

Rachunki bieżące. Wkłady
oszczędnościowe. Zlecenia
bankowe. Przekazy.

SKARBIEC-AUTOMAT

ODDZIAŁY: Bochnia, Krynica,
Myślenice, Wieliczka.

Jan Ziolkowski

**FABRYKA
CUKRÓW I CZEKOŁADY**

(dawniej w Warszawie)

ul. Bema 19 KRAKÓW telef. 542-14

Składy fabryczne: Kraków, Basztowa 8, tel. 575-81
Bytom, ul. Dworcowa 23.

poleca znane od 25 lat z dobroci CZEKOŁADY
oraz znakomite KARMEŁKI, BISZKOPTY I HERBATNIKI
w wielkim wyborze

ZEMPER

Fabryka
Wyrobow
Żelaznych

Maszyn i Narzędzi Rolniczych

KRAKÓW
ul. Asnyka 6
Tel. 567-73.

Luchard

CZEKOLADA
CUKIERKI
PRALINY

rękojmią jakości!